Mihai Vasile

SONATELE LUNII

Mihai Vasile

Sonatele lunii

ediția a doua, revăzută și adăugită

Ploieşti • Editura **MYTHOS** • 2019

Coperta 1
Eșarfa roșie. Fotografie de Mihai Vasile din photo-show-ul **Nostalgii**

Coperta 4
Autoportret

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
VASILE, MIHAI
Sonatele lunii / Mihai Vasile ; pref.: Minel Ghiţă Mateucă. - Ed. rev. și adăug.. - Ploiești : Mythos, 2019
ISBN 978-606-8467-42-9

I. Ghiţă-Mateucă, Minel (pref.)

821.135.1

Sonatele lunii
între lectura de bază și deliciile intelectuale

Minel Ghiță Mateucă

Apărută la Editura Libertas în 2011 și, iată, acum, în 2019 - ediția a doua, **Sonatele lunii** de Mihai Vasile este o carte grea. Grea și rea! Grea, fiindcă ai nevoie de mai multe lecturi (recomand minimum trei, la distanță de o lună, o lună jumate; nu vă speriați, sînt doar vreo 170 de pagini), pentru a o înțelege pe deplin. Și rea, pentru că nu-ți dă pace nici în pauze, obligîndu-te s-o răsfoiești periodic. Altfel spus, **Sonatele lunii** nu este o carte la îndemîna oricui. Dacă nu ai un îndelung exercițiu al lecturilor dificile și, mai ales, dacă nu te muncește o acută nevoie de a merge pînă la capăt cu experiențele intelectuale, te lași păgubaș după prima lectură, cu un diagnostic pe cît de previzibil, tot pe atîta de fals: o simpatică aiureală complicată.

Adevărul este însă cu totul altul. Proza lui Mihai Vasile este una extrem de incitantă. Începe prin a te nedumeri (ce naiba mai e și asta?, cine moare, cine povestește, cine scrie?), continuă cu revelația unui epic extrem de condensat (întîmplările încep să se lege, semnificațiile se evidențiază) și termină cu emoția intelectuală pe care (lucru rar la autorii români - Mircea Eliade, Ștefan Bănulescu, Costache Olăreanu) ți-o poate oferi modalitatea în care este construit textul, folosind impecabil, natural și subtil, un evantai de tehnici narative mai vechi sau mai noi - povestirea în ramă, polifonia planurilor, jurnalul, contrapunctul, puțin textualism, un pic de colaj... Aici găsesc eu că ar fi punctul forte al cărții și din această cauză spuneam că îți trebuie un îndelung exercițiu al lecturilor dificile și o anume tenacitate a experiențelor intelectuale - ca să ajungi la plăcerea estetică generată mai mult de contemplarea tehnicii literare decît de empatia cu subiectul, cu acțiunea, cu personajele... **Sonatele lunii** nu este o carte la

îndemîna oricui. Și, totuși, nu este nicio nenorocire dacă te oprești la orizontul care îți este accesibil, fiindcă plăcerea estetică predomină în fața interesului intelectual și emoția în fața teoriei.

Vocația fundamentală a lui Mihai Vasile este aceea de a construi reprezentări complexe ale lumii și ale sinelui, folosindu-se la fel de bine de cuvînt ca și de culoare, de imagine ca și de mișcare. Din motive care mie nu-mi... nouă nu ne... și, bănuiesc, nici lui însuși nu-i vor fi niciodată destul de clare, Dumnezeul artelor i-a dat canon pentru arta scenică, în care Mihai Vasile face nu numai spectacole, ci și teatre, nu numai distribuții, ci și actori. Evident că un spirit rebel ca el mișcă în front ori de cîte ori i se năzare, astfel încît trei („Sonatele lunii", „Scrisoarea care trebuia trimisă înainte de a deveni literatură" și „Caietele Prințului") din cele cinci proze din **Sonatele lunii** s-au născut din ceva ce, inițial, trebuia să fie o piesă de teatru (păi, nu?!) și niște scenarii de film (păi, da!), adică din niște schițe, din niște însemnări, crochiuri, note, ce-or fi fost ele ab initio. Nu numai că autorul însuși ne mărturisește asta în introducerea cărții sale, dar personajele însele sînt conștiente de așa ceva: „Parc-am fi într-o piesă de Cehov", ba chiar își și pun problema: „... ăsta e chiar subiect de film" sau: „...nu cred în cinematograf. Este doar o jucărie pentru cei care nu vor să citească". Textele abundă în notații, trimiteri, aluzii la teatru sau film, fie că este vorba de concizie, precizie și ritmul mișcării personajelor: „Marta s-a așezat înapoi în fotoliu, ține plicul cu amîndouă mîinile. Miranda nu i-l cere, urcă scara alături de Clara. - Stingi tu lumina... Marta o privește absentă. Dă din cap în semn că a înțeles. Albert se retrage cu spatele către ușa lui, privind-o cu duioșie" (astea, în teatru, ar fi indicații regizorale, iar în film decupaj), fie de succinte aluzii, notații sau asocieri ale povestitorului: „Un prim plan cu chipul adormit al bărbatului. Apoi un detaliu cu mîna fetiței care bate în geam", „totul pare un final de film", „Trag draperia la loc peste fereastră ca o cortină peste actul trei al vreunei drame deja consumate". Dintre cele trei proze, cea mai teatro-filmică, dacă pot spune așa, prin ritm, prin dinamică, prin abundența dialogului, este chiar „Sonatele lunii", în care acțiunea principală se petrece într-o sufragerie, unde cinci femei stau de vorbă și joacă un ciudat joc al vieții lor trecute, oglindit în scrisori vechi scrise sau primite de ele însele. În textele următoare, aportul teatro-filmic se diminuează simțitor, cedînd în fața trupelor de elită ale prozei dintotdeauna: descrierea („Apa

acoperi în curînd totul (...) se limpezise ca prin farmec. Un întuneric albastru, ca un vînt însetat, se lăsă pretutindeni, iar nisipul trosni la încheieturi"), narațiunea („Prietenul meu a publicat, cred, vreo șapte sau opt cărți de proză. Cel puțin cinci citisem și eu cu ceva vreme în urmă. Îmi plăcuseră. Erau bine scrise, iar critica literară de atunci le-a primit bine."), introspecția („N-aveam cum să înțeleg. Totul mi se părea aiurea. Deodată, îmi dau seama cît de departe sînt de toate ale mele. Stau țintuit locului gîndind..."), ajutate substanțial de forțele auxiliare ale portretului literar („Omul din fața mea, ridat, ușor gîrbovit, cu un zîmbet strîmb în colțul drept al gurii") ale comparației („Licoarea aceea gălbui-aurie mi-a pătruns în gîtlej ca o turmă de cerbi în pădure") sau epitetului („O viață tumultuoasă, energică, inflorescentă, peste care trona, strălucitoare, viața castelului."). În acest ultim text, dialogurile au un regim normal, ca să zic așa, adică replicile sînt ceva mai lungi, ritmul nu mai este atît de dinamic, plus că, uneori se mai și opresc, la naiba!, lăsînd loc și altor mijloace și procedee - evocarea, rememorarea, monologul, cîte și mai cîte, așa cum îi stă bine unei proze cumsecade.

Deși nu duce lipsă de invenție epică (adică, e capabil să fabrice fapte, întîmplări, evenimente), nu asta este marea miză a prozei sale și nu asta îi dă forța, profunzimea și strălucirea. Deci, nu ce construiește epic este important la Mihai Vasile (dacă rămînea aici, reușea, cel mult, o proză inteligentă și onorabilă), ci cum o face. Și o face nu liniar, nu cronologic, nu monoton, nu previzibil. Dar cum? După o rețetă savantă, fiindcă el introduce în construcția epică nu neapărat elementul fantastic, ci mai degrabă acel „fabulos cotidian" în felul clasicilor sud-americani (mă gîndesc mai ales la Julio Cortazar și Alejo Carpantier). Realitatea (superbă confuzia bine controlată realitate-convenție și ficțiune-literatură, mai ales în proza a doua) este potențată definitiv și copleșitor de un element-surpriză care intervine năpraznic în derularea convențională a evenimentelor epice. Cea mai la îndemînă tentație ar fi fost ca, aducînd fabulosul în cotidian, să le amestece în asemenea hal încît să rezulte o minunăție de talmeș-balmeș. Cu un excepțional simț al raporturilor și al proporțiilor (simțul ăsta vine din teatru, fără îndoială, dar și din arta plastică), prozatorul lasă misterul să irumpă în convențional numai atîta cît să definească imprevizibilul ca pe acea certitudine că nu trăim în unicitate și absolut, ci doar

într-una dintre multiplele variante posibile ale unui relativism plurivalent care, dacă nu ar fi atît de ușor de ignorat (în viața reală, nu în ficțiunea artistică) ar deveni insuportabil și năprasnic pînă la sinucidere. Elementul fabulos (fetița cu eșarfă roșie care chicotește dubios sau transfuzia cu sevă) nu intervine punctual, izolat și cuantificabil în derularea epică a acțiunii, ci se infiltrează prin toți porii în corpul narativ, infestîndu-l iremediabil. Nu episoade narative propriu-zis fabuloase, care să alterneze cu episoade convenționale (să le numim cotidiene, adică, obișnuite, normale), ci o simfonie de evocări, aluzii, sugestii (venind prin intermediul visului sau, mai ales, al absolut indispensabilelor scrisori vechi, aproape omniprezente, dezvăluind și învăluind, în același timp, tot felul de semnificații, sentimente, obsesii) asigură acel fabulos cotidian, în sensul că certitudinea se împleteşte cu îndoiala, claritatea se confundă cu misterul, lejeritatea este amestecată cu rigoarea, conturînd o zonă a clar-obscurului ale cărei margini interferează cu graniţa irealului, după o linie de demarcaţie pe care este greu să o defineşti și imposibil să o păzești.

Dacă tot am pedalat pe ideea de tehnică literară specială, înseamnă asta că **Sonatele lunii** este o carte anostă, seacă și rece? Nu neapărat un tratat de estetică literară, un compendiu de tehnici literare, dar o construcție menită numai a exemplifica niște procedee? Total fals! Dimpotrivă, este o carte construită pe niște adevăruri etern-umane și pe cea mai radicală dintre emoțiile omenești - spaima de moarte. Se moare și în „Sonatele lunii", și în „Caietele Prințului", și în „Scrisoarea care…", chiar dacă în ultimele două extincția personajului principal este mai mult sugerată decît operată. Cu o emoție care te pîndește permanent, nu de „trăiri" duce lipsă această proză, care, totuși, strălucește prin tehnică. Și, pentru a repune lucrurile în dreapta și adevărata lor măsură, mai fac precizarea că între fondul emoțional și forma inteligentă există o asemenea armonioasă și complexă conlucrare, încît tehnicile literare folosite își fac treaba perfect, adică nici nu se văd cu ochiul liber al primei lecturi. Lectura de bază! De-aici încolo încep însă marile delicii intelectuale.

Emei, pentru tot...

O carte despre singurătate, despre singurătăţi

sau

Camera 41

Cu cîteva zeci de ani în urmă, un bun prieten, scriitorul Anton Tănăsescu a editat un aşa-zis almanah care se numea VOX şi care era, de fapt, un A5 bătut la maşină şi desenat de el pe ambele feţe. Existau doar douăsprezece exemplare din fiecare număr, pe care le răspîndea elevilor de liceu din oraş. La vremea aceea (eu, licean fiind, iar el, profesor) mă bucuram de prietenia lui, astfel încît eram printre primii care primeau „almanahul" cu pricina. Ar trebui să se scrie o carte despre acest personaj uluitor din Ploieştiul anilor şaizeci...

Mi-am adus aminte de el pentru că, vrînd să încep acest cuvînt înainte la cartea mea, nu mi-a dat pace o „povestioară cît o prostioară", cum îi plăcea lui să spună, dintr-unul din Vox-urile lui. Iat-o: „În Galapagos o vacă a fătat un ou. Vaca a alăptat oul pînă cînd s-a făcut mare. Acum, pe această mare se fac întreceri nautice."

Aşa şi eu:

În oraşul meu există un palat. Iar în palatul ăsta, undeva la etajul al doilea se află o cameră. Scrie pe ea, într-un oval ca de fotografie pusă pe o cruce, o cifră neagră pe un fond alb: 41. De-a lungul a peste cincizeci de ani camera asta s-a intersectat cu viaţa mea în fel şi chip. A stat, adică, pe biografia mea ca o cochilie. Cînd aveam vreo zece ani m-am rătăcit în palatul cu pricina. La vremea aceea vizitele la muzeele din palat erau evadarea duminicală predilectă a părinţilor mei (intrarea era gratuită, papucii erau obligatorii şi pufoşi, coridoarele erau mochetate, dioramele cu animale împăiate şi peisaje pictate pe fundal erau magice, iar liniştea era deplină. Aud parcă şi acum şoaptele vizitatorilor...). Părinţii mei au anunţat portarul şi, împreună cu el, au plecat în căutarea mea. Mărturisesc că nu mai ţin bine minte întîmplarea. Bănuiesc, mai degrabă, că mi-am figurat-o mai mult din povestirea părinţilor. Tatăl meu, însă, mi-a spus acest detaliu. Că m-a găsit aşezat pe o banchetă în faţa unei uşi încuiate, la etajul al doilea, acolo unde erau doar birouri, că a vrut să-mi ardă o

palmă, dar că a amînat asta pentru acasă, pentru că s-ar fi făcut prea mult zgomot în liniştea aia duminicală a palatului şi că a vrut să vadă de ce m-am oprit acolo, în dreptul uşii aceleia. Aşa am aflat că eram în faţa uşii cu numărul 41, pentru că el a citit numărul iar acasă i-a spus mamei chestia asta. Că, adică, stăteam ca prostul în faţa unei uşi închise, într-un coridor întunecat, pe care abia se distingea, pe o plăcuţă, cifra 41 şi la care mă zgîiam fără nici un motiv...

Au trecut anii şi, imediat după cutremurul din şaptezeci şi şapte, printr-o conjunctură, am devenit profesor de grafică la Şcoala de Arte din oraşul meu şi care îşi avea noul sediu în palatul din povestea mea. Era o criză cumplită de săli, pentru că palatul fusese serios avariat de seism. Directorul şcolii m-a luat de mînă şi mi-a arătat coridorul la capătul căruia se găsea sala pe care mi-o repartizase. - E plină de moloz. Fă şi tu ceva curăţenie acolo cu elevii şi apucă-te de treabă. Iau cheia, străbat coridorul şi descui uşa. Cînd să o deschid ceva de dinăuntru se tot împotrivea, aşa că am început s-o împing cu umărul, pînă cînd obrazul meu cel stîng s-a lipit de uşă. Cînd reuşesc s-o împing şi s-o deschid, mare, în ochiul meu cel stîng - plăcuţa cu numărul 41. Într-adevăr, în spatele uşii mai căzuse nişte moloz şi o blocase, doar că mie îmi rămăsese în ochi numărul sălii, despre care atunci ştiam foarte puţine lucruri. Apoi, la cîţiva ani după aceea, tot plimbîndu-mă de la o instituţie la alta (deh, nebunia acelei epoci) mă stabilesc la o instituţie din (aţi ghicit!) palatul din oraşul meu. Am fost arătat viitorilor mei colegi, mi s-a spus cam ce am de făcut şi cu ce o să mă ocup şi mi-au fost înmînate cheile mele cu care să intru sau să ies din birourile respective. Am constatat că pe plăcuţa legată de inelul cheilor stătea scris numărul 41. Am ieşit pe coridor, am privit uşa şi am constatat că este, într-adevăr, sala în care predasem în urmă cu cîţiva ani lecţii de grafică. Îmi amintesc că de la fereastra camerei 41 am văzut îndurerat cum se dărîmau clădirile copilăriei mele. Cu buldozerul, cu picamerele, cu bila aceea uriaşă, cu tîrnăcoape, cu furie, cu ură, cu dispreţ... Trec alte cîteva zeci de ani. Destinul m-a plimbat de colo-colo. Palatul de care vă vorbesc intră, la un moment dat, în reparaţii capitale, pentru că altfel s-ar fi prăbuşit peste noi şi nu se făcea ca în mijlocul oraşului, la un alt cutremur, să se transforme într-o uriaşă grămadă de moloz. Aşa că s-a început refacerea structurii lui. Operaţie migăloasă şi de durată. Cu mare tam-tam, după un timp,

se inaugurează o aripă, mai degrabă un colţ, al palatului. Colţul acela avea, la etajul al doilea, camera 41. Curată, dar goală. Nu atrăgea pe nimeni, pentru că era ruptă, din cauza lucrărilor de pe şantier, de orice instituţie care ar fi putut-o folosi. A stat aşa goală şi părăsită un timp îndelungat, pînă cînd, tot căutînd un loc pentru a expune lucrările unor prieteni mai tineri, cineva îmi spune: - Nu ştiu dacă-ţi convine dar e liber „41”... Şi aşa am intrat iar în posesia unei chei pe a cărei plăcuţă scria cifra asta. Camera era curată sau, mai bine zis, nouă, pentru că era plină de muşte moarte, praf şi funigei...

Acum, în această cameră, expun fără încetare artişti de toate vîrstele şi din toate domeniile artelor vizuale...

Adică, aşa cum spunea în zicerea sa Anton Tănăsescu, acum, pe această mare se fac întreceri nautice...

Cum să nu te întrebi, atunci cînd constaţi că povestea de mai sus (cît se poate de reală, de altfel) este ca o carte parcă scrisă dinainte şi pe care tu n-ai altceva de făcut decît să o trăieşti? Este, parcă, invers decît frecventa zicere „viaţa mea e un roman”...

Cît de ciudate ni se par, la o anumită vîrstă, lucrurile din preajmă. Ca într-un vis pe care ai senzaţia (unii spun că este cît se poate de reală!) că l-ai mai visat. Şi nu numai o dată! Cartea asta a mea de acum este în situaţia asta. Tot am sentimentul că am mai scris-o. Altă dată... şi nu doar o dată...

Am debutat în presa literară încă din 1971 şi preţ de cîţiva ani am bîntuit prin cenacluri şi reviste literare dintre cele mai diverse. Am încetat, însă, să mai scriu programatic literatură încă din anul 1977, descurajat fiind de felul în care se debuta în volum la vremea aceea. M-am retras în lumea teatrului meu şi am rămas acolo zeci de ani. Mi-am exersat imaginarul în această lume fabuloasă în care, spre deosebire de alte arte, reacţia spectatorului este imediată. Ştii, adică, dacă este în regulă sau nu ceea ce faci şi exprimi ca artist. Poate că şi ăsta a fost un motiv pentru care lumea teatrului m-a atras mai mult. Am avut și încă mai am mulţi prieteni scriitori şi, cei mai mulţi dintre ei, îşi expimau din cînd în cînd această spaimă: cine sînt cei care ne citesc cărţile? Cum poţi afla părerea lor. Ba, mai mult. Se mai întîmplă şi această anomalie. Şi anume momentul în care scriitorul şi cei din preajma lui hotărăsc să facă celebra, inevitabila, necesara „lansare de carte”. Adică

exact atunci cînd cartea iese de sub tipar, cînd n-a citit-o nimeni, în afară de tine sau de cel care o prezintă, şi cînd nimeni nu ştie nimic despre ea. De ce (mă întreb eu acum, retoric) nu se face o... lansare sau ceva de genul ăsta după ce cartea a fost citită?

Cartea este ca un feribot cu care treci de pe un mal pe altul, şi după aia te declari satisfăcut sau nu de călătoria cu el...

...Cartea de faţă este şi ea astfel. O călătorie. Vreo trei dintre prozele cuprinse în ea au avut destine ciudate, adică au fost altceva pînă au devenit ceea ce sînt ele acum, în cartea asta. Una dintre ele a fost un proiect şovăitor al unei piese de teatru, celelalte două - subiecte sau scenarii de film care nu s-au transformat niciodată în film din cauze atît de neînsemnate pentru pagina asta pe care o scriu acum. Am fost atît de bucuros că pînă la urmă au devenit proză... În această ediție a doua a cărții am adăugat alte două proze care au fost scrise cu zeci de ani în urmă pentru a fi publicate în revistele vremii. N-a fost să fie... Au fost citite, în schimb, pe la diverse cenacluri și au fost primite uneori cu aplauze dar și cu aprecieri dintre cele mai interesante, astfel încît le-am strecurat aici în această „culegere" de texte în proză. Am aflat, astfel (pentru a cîta oară?), cîtă forţă are imaginarul nostru în actul profund al lecturii faţă de cel stîrnit de teatru sau de film. Dar, desigur, asta e altă poveste...

Ele vorbesc, în primul rînd despre singurătate, despre cum ne administrăm (ce cuvînt oribil!) singurătatea asta, despre cum se adună două sau mai multe singurătăţi, crezînd că astfel se construieşte o singurătate mai mare, care să-i încapă mai comod şi mai blînd pe cei singuri... Amară şi tristă iluzie. Matematic vorbind, suma singurătăţilor este doar o cifră care nu le topeşte ci doar le alătură...

Este o carte care vine nici prea tîrziu, nici prea devreme pentru mine.

Este, poate, o revanşă pe care şi-o ia, acum, scriitorul care aş fi putut să fiu dacă...

Dacă ce?

Dacă aş fi făcut ceea ce trebuie la timp...

Autorul

Sonatele lunii

Filip îşi pusese, pentru orice eventualitate, şi cartea lui Casares printre celelalte obiecte din geamantan. Îşi spusese atunci că poate îl va întîlni la Buenos Aires, aşa cum îi sugerase într-o scrisoare Jorge, care după ce demisionase din postul de director al Bibliotecii Naţionale, ţinea conferinţe prin marile centre universitare ale lumii. De altfel, aşa l-a şi cunoscut la Madrid după ce a fascinat o audienţă extrem de receptivă la simţul discret al umorului său. După conferinţă, sub pretextul că îi cere un autograf pe una din cărţile lui, i-a şoptit în spaniola sa aproximativă: Maestre, în România sînteţi aproape necunoscut. Permiteţi-mi să traduc cărţile dumneavoastră pentru acest neam prigonit.

Borges l-a prins blînd de încheietura mîinii şi a ridicat din sprîncene. Îşi amintea mai ales tremurul mîinii aceleia fragile. Păstrează şi acum cartea aceea pe care o cumpărase din Plaza Mayor şi pe care Borges n-a scris nimic, dar pe care o atinsese cu mîinile sale, iar pentru Filip lucrul ăsta fusese de-ajuns pentru a o păstra printre lucrurile sale cele mai de preţ şi pe care o ţinea într-unul din geamantanele care-l însoţeau în toate călătoriile…

În momentul în care a vrut să închidă definitiv geamantanul şi-a adus aminte de fotografia Martei, uitată în sertarul din dormitor şi peste care dăduse cînd şi-a căutat o cămaşă curată pentru vizita de acum cîteva zile la familia Grumăzescu, stabilită şi ea de multă vreme la Madrid.

A zăbovit un timp pînă a deschis sertarul. Ştia că o lăsase acolo şi că doar o privise în treacăt în seara aceea. A încercat să-şi aducă aminte cînd a înrămat-o dar se lăsă păgubaş. A deschis sertarul cu un singur gest. Marta zîmbea larg dintre laturile argintii ale ramei, şi detaliul ăsta dădea ceva funebru surîsului ei. Filip atinse uşor obrazul de sticlă al femeii. Parcă venea din altă lume zîmbetul ăla şi chiar aşa era, pentru că purta cu el portretul ăsta fără nici un scop. Era Marta, pur şi simplu.

Îi mai scria din cînd în cînd cîte o scrisoare de care nu ştia sigur dacă o va primi sau nu. I se confesa, îi spunea despre călătoriile lui, despre oamenii pe care-i întîlnea şi foarte rar îi scria despre vreo iubire trecătoare sau aventură amuzantă cu vreo femeie... Nu primise niciodată vreun răspuns. Asta şi pentru că nu avea o adresă stabilă. Pentru el lumea se înghesuise în cele două geamantane cu care cutreiera de colo-colo.

Aşa şi acum. Pleca la Buenos Aires, cu sentimentul că va rămîne acolo pentru mai mult timp, chiar dacă ştia că patima călătoriei nu-l va lăsa să zăbovească atîta acolo. De data asta chiar îşi dorea cu putere să discute cu Adolfo Bioy Casares despre romanul său pentru că îi intrase puternic în cap să scrie un scenariu de film, pentru un prieten, regizor de film la Roma.

Aşează cu grijă portretul Martei peste obiectele din geamantan, trase, cu gesturi scurte, fermoarul, apucă cu cealaltă mînă valiza pe care o pusese în dreptul oglinzii de pe hol şi ieşi fără să privească în urmă. Părăsi hotelul uşurat la gîndul că va călători seara cu avionul. De acolo, de sus, avea să vadă cum soarele apune peste curbura pămîntului. Şi gîndul ăsta îl făcu să meargă mai repede. Oraşul se pierdu dincolo de ferestrele mari ale aeroportului. Lumina stranie a asfinţitului îl învălui şi se simţi deodată parcă plutind peste oraşele pămîntului...

* * *

S-a înserat de-a binelea în imensa sufragerie. Femeile stau rezemate una de cealaltă, aproape moţăind. Din cînd în cînd îşi fac vînt cu cîte un evantai zdrenţuit. Nu vorbesc. Aşteaptă un semn care parcă nu mai vine. Brusc, uşa dinspre bucătărie se deschide cu zgomot. Marta se ştege la gură ca şi cum tocmai ar fi mîncat ceva pe furiş. Trînteşte uşa în urma ei. Se aşază în faţa femeilor. Le priveşte ca şi cum le-ar vedea pentru prima dată. Se răsuceşte brusc către Clara care se uită aiurită la ea.

- Unde naiba ai... - încearcă s-o întrebe, numai că Marta spune răspicat:

- Nu mă recunoaşteţi? Am pierdut recipisa…

Clara tace. O priveşte tîmp.

- Vreau să spun că îmi trebuie scrisoarea şi că nu mai am recipisa…

Clara e din ce în ce mai nelămurită.

- Doriţi să vă restitui scrisoarea?

- Da, asta doresc - tună Marta

- Şi n-aveţi nici măcar recipisa?

- Nu. N-o mai am. Am căutat-o în zadar. Cred că a măturat-o femeia de serviciu acum cîteva minute cînd m-am ridicat de la măsuţa aia. Şi face un gest vag către un loc unde nu se află nici o măsuţă. Femeile privesc impasibile către locul cu pricina.

- Deci, vreţi să vă restitui scrisoarea - reia Clara.

- Exact!

Clara o priveşte zîmbind amar. Marta nu-şi ia mîna de pe balustrada de lemn şlefuit care le desparte.

- E absolut imposibil, rosteşte calm Clara.

- Vă pot arăta alte acte. Se caută în buzunare, duce mîna la geantă şi scoate de acolo nişte hîrtii.

Clara începe să se enerveze.

- Nu am ce face cu hîrtiile dumneavoastră. Regulamentul e clar.

Marta stă cu mîna plină de hîrtii la jumătatea gestului.

- Ce regulament? Trebuie doar să înţelegeţi. Vreau scrisoarea mea înapoi. E logic.

- Dumneavoastră cunoaşteţi regulamentul?

- Dar nici nu trebuie să-l cunosc, doamnă, se burzuluieşte Marta. Dumneavoastră înţelegeţi că regulamentul nu contează. Regulamentul ăla a fost făcut şi el de un om normal, nu de un nebun. Dacă eu trimit o scrisoare şi imediat mă întorc şi vă rog să mi-o restituiţi pentru că am uitat să scriu acolo ceva important sau că vreau să şterg un cuvînt sau o frază pe care consider că nu trebuie s-o citească cel căruia i-o trimit, e firesc să mi se dea înapoi. Sau poate poşta are vreun interes să expedieze scrisori incomplete sau greşite? Poşta nu mă poate obliga să expediez o scrisoare pe care eu, de exemplu, nu mai doresc s-o expediez.

- Da, dar aţi dorit mai devreme s-o expediaţi, nu-i aşa?…

- Da, dar vă repet: acum nu mai doresc! - aproape că ţipă Marta.

- Nu ţipaţi, vă rog, nu fiţi prost crescută. Clara îşi priveşte unghiile de la mîna dreaptă. Şi le freacă de manşeta mîinii stîngi. O priveşte atent pe Marta care este un cazan de nervi. După un timp îi spune:

- Acum e prea tîrziu.

- Nu-i prea tîrziu deloc, pentru că scrisoarea mai e încă aici, în teancul ăla de scrisori de acolo…

Femeile încep să se agite. Vor să vadă dacă este-adevărat că acolo, la coatele Clarei sînt într-adevăr mai multe scrisori. Marta le arată cu degetul. Clara face un gest scurt şi le acoperă cu mîna stîngă.

- Pot face dovada că eu sînt persoana care a expediat-o! - strigă Marta.

- Nu ţipaţi că nu sînt surdă!… Apoi, reia calm: Eu nu pot să iau o astfel de hotărîre.

- Atunci discutaţi cu şeful dumneavoastră.

- Nu pot. Aşteaptă prea multă lume. Avem mult de lucru. Nu vedeţi?

- Bine, dar asta face parte din munca dumneavoastră…

Tanţa iese uşor din rînd, se apropie mai mult de locul unde Clara ţine mîna pe teancul de scrisori.

- Eu zic să-i daţi scrisoarea şi să terminăm odată bîlciul ăsta.

Clara o priveşte surprinsă.

- Dumneata ce te bagi? După care şovăie un moment, se preface că răsfoieşte scrisorile, apoi deschide un registru prin care trage linii imaginare cu arătătorul mîinii drepte. Femeile îi urmăresc gesturile cu o atenţie încordată. Apoi, Clara ia o scrisoare din maldărul de hîrtii, se ridică şi dispare printr-o uşă din spatele ei. Marta priveşte înapoia sa femeile care parcă s-au trezit din letargia lor şi vor să vadă cum se sfîrşeşte toată tărăşenia. După un timp Clara se întoarce cu aerul unui cîine plouat. Pune scrisoarea la loc şi se preface că are treabă cu teancul de recomandate.

- Ce adresă? – întreabă cu voce joasă şi fără s-o privească pe Marta.

- Strada Umbrelor, 14, cod 250778…

După o căutare dinadins prelungită, ia plicul în mîini şi-l examinează ca şi cum l-ar vedea atunci pentru prima dată. Deodată înveselită, îi strigă:

- Da… Dar n-are decît iniţialele şi adresa…

- Şi ce-i cu asta?

- Ce documente aveţi pentru a-mi dovedi că sînteţi persoana care a expediat scrisoarea?

- Ciorna! Ciorna scrisorii! Uite-o aici.

Clara ia ciorna, începe să citească cu atenţie dar, după primele rînduri, Marta i-o smulge din mîini.

- Şi de unde pot eu să ştiu că e ciorna scrisorii?

- Foarte simplu: deschidem plicul şi verificăm!

- Aţi înnebunit? Cum să-l deschidem dacă nu ştim că-i al dumneavoastră? Nu. Eu nu pot să fac asta!

Femeile încep să se agite. Nu se înţelege mare lucru din ceea ce spun. Fiecare are opinia ei. S-au trezit de-a binelea şi vor să participe cu toatele la gîlceava care s-a iscat.

- Ciorna nu-i bună la nimic! Va trebui să-mi arătaţi un certificat de domiciliu. Sau dacă nu, ceva, un act în care să fie specificate numele şi domiciliul.

- N-am aşa ceva la mine…

- Regret, dar nu pot face nimic.

- Dar este foarte important pentru mine să o iau înapoi şi să modific ceva acolo în scrisoarea asta pe care acum o ţineţi în mînă! Înţelegeţi? Este foarte important! Cel căruia i-o trimit nu trebuie să citească un cuvînt. Un cuvînt! Înţelegeţi? Cuvîntul ăla nu trebuie să-l citească. Ce e aşa de greu de înţeles?

- Treaba mea aici nu este să înţeleg…

Marta se enervează la culme, este în pragul unei crize, după care, spune aproape resemnată:

- Atunci trimite-o aşa şi du-te dracu'!

O tăcere ciudată şi lungă. Clara se ridică încet. Femeile o privesc uşor neliniştite. Se opreşte în faţa Martei. O priveşte îndelung.

- Să-ţi fie ruşine! Ai zis că nu o să mai faci asta! De fiecare dată, exact aici începi să te enervezi... Nu poţi să găseşti şi tu o soluţie, o rezolvare...

Marta îşi întoarce privirea. Clara îi prinde uşor bărbia cu degetele şi o răsuceşte spre ea.

- Jocul ăsta m-a obosit. Marta o priveşte intens ca şi cum ar fi vrut ca sora ei să fie dintr-o dată de acord cu ea.

- Ar trebui să schimbăm regulile... şopteşte îngăduitoare Clara.

- Şi ce soluţie, mă rog, ai vrea să găsesc, atîta vreme cît tu nu ai de gînd să-mi dai înapoi scrisoarea?

- Nu ştiu... Asta nu e treaba mea...

- Bine, dar nu e decît un joc.

Clara scoate scrisoarea din buzunarul rochiei. Marta întinde mîna către ea, dar Clara se fereşte. Începe un dans al mîinilor prin aer.

- Dă-mi-o! N-ai nici un drept să nu mi-o dai!

Pînă la urmă Marta înhaţă scrisoarea.

Clara o priveşte dispreţuitoare.

- Şi ce cuvînt zici că nu trebuia să citească?

- Nu te priveşte pe tine...

- Poate că din pricina cuvîntului ăluia... - şuieră Tanţa printre dinţi.

- Ia, nu vă mai băgaţi nasul unde nu vă fierbe oala. Clar?

Marta îşi şterge zgomotos nasul şi se trînteşte în fotoliul de la fereastra cea mare a sufrageriei. Clara a rămas în picioare în mijlocul sufrageriei în timp ce Tanţa, Carolina şi Miranda aşază obiectele la locul lor, bombănind în surdină. O bătaie uşoară în uşa de la intrare le face pe toate atente.

- Miranda, du-te şi vezi cine e, se hotărăşte Clara să spargă tăcerea. Tînăra femeie se ridică greoi şi face cîţiva paşi către uşă. Se opreşte şi îşi netezeşte rochia la poale.

- Mamă, eu zic să mai aşteptăm să mai bată o dată.

- Du-te, fată, odată! Poate a venit poştaşul, spune nervos Clara.

Miranda iese trîntind uşa în urma ei. Un timp nu se aude nimic.

Marta s-a îngropat în fotoliu. Deschide cu grijă plicul, despătureşte scrisoarea după care izbucneşte în rîs. La început rîsul ei pare mirat şi în surdină dar, încet-încet devine strident şi de nestăpînit.

- Şi voi credeaţi că jocul ăsta idiot al nostru ne poate salva? Ia spune tu, Clara, regina scrisorilor, tu care ai inventat jocul ăsta şi noi ne-am lăsat purtate ca nişte muşte puturoase, spune tu, unde credeai că o să ajungem jucînd jocul ăsta stupid de-a scrisorile...

Marta a spus toate astea printre chiţăiturile rîsului ei, iar faţa i se schimonosise, devenise o mască în lumina slabă care pătrundea printre perdelele îngălbenite.

Miranda năvăleşte în încăpere.

- Este Albert. A venit Albert!

- Spune-i că ne-am oprit din joc, reuşeşte să articuleze Marta printre resturile rîsului ei înăbuşit.

- Nu pot! Mi-a spus că are scrisori pentru fiecare dintre noi.

- Spune-i să nu intre! - strigă Clara. Gata! Pentru astăzi este suficient! O priveşte deodată pe Marta cu un uşor dispreţ.

- Şi, mă rog, de ce te-ai trezit tu, tocmai acum, să spui că jocul ăsta este idiot? Am convenit cu toatele că nu este decît un joc şi că nu trebuie să-l luăm în serios decît dacă...

- ...decît dacă ce?

Clara ia teancul de scrisori din mîna Tanţei care citea numele şi adresele de pe plicuri.

- De ce te-a umflat rîsul adineauri? Ai citit scrisoarea aia de nu ştiu cîte ori şi de fiecare dată ai spus că trebuia să schimbi ceva. Ai tot schimbat pînă cînd n-ai mai trimis-o. Poate că viaţa ta ar fi fost alta dacă...

- Ia, nu mai face pe Sfînta Fecioară cu mine, spune acru Marta. Am rîs pentru că ai reuşit să amesteci al naibii de tot scrisorile. În plicul ăsta nu se află scrisoarea mea către Filip, ci scrisoarea lui către Paul.

Femeile devin deodată atente. Povestea asta a fost totdeauna unul dintre marile secrete ale casei. Paul, iubitul cel tînăr al Martei, cel pe care doar Doamna Sidonia l-a văzut prin perdele o dată şi, precum Bernarda Alba din povestea lui Lorca, a murmurat apăsat: eu am să-l împuşc cu mîna mea pe tînărul ăsta care dă tîrcoale unei femei măritate, iar pe Marta am s-o bat cu funia udă pentru nesocotinţa ei...

- Am să vă satisfac curiozitatea. Am să vă citesc ce i-a scris Filip lui Paul cu puţin înainte de plecarea lui definitivă din ţară.

Marta se desprinde uşor din fotoliu, aprinde lumina palidă a unei aplice din dreptul uşii de la intrarea în sufragerie şi începe să se plimbe prin încăpere. Celelalte femei s-au aşezat deja, privind neîncrezătoare către Marta. Era pentru prima dată cînd Marta făcea lucrul ăsta.

Marta se apropie mult de Clara.

- Mai ales pentru tine fac asta. Ca să nu-ţi mai vîri nasul peste tot, chiar dacă eşti sora mea cea mare. Asta nu-ţi dă dreptul...

- Ai de gînd să citeşti ori nu? - spune repezit Clara.

- Şi cu Albert ce fac? Ce-i spun? - se plînge Miranda.

- Lasă-l s-aştepte...

Marta deschide scrisoarea. Citeşte cu voce joasă: *Dragul meu...* Vocea îi tremură fără să vrea. Tuşeşte, apoi reia: *Dragul meu, doar diferenţa de vîrstă care ne desparte poate scuza această scrisoare. Nu i-aş putea scrie unui bărbat de vîrsta mea şi care ar fi şi amantul Martei. Dumneata, cel puţin, ai putea fi copilul meu, nu însă şi al Martei. Această împrejurare mă face mai îngăduitor, cel puţin în ceea ce te priveşte…*

Sînt un om slab şi lipsit de noroc, probabil ai înţeles asta destul de uşor. Trebuie că m-am născut de-a-ndăratelea, protestînd şi luptîndu-mă din răsputeri cu răul care mi se făcea prin însăşi aducerea mea pe lume. Eu personal n-am luat niciodată hotărîrea de a exista şi aştept cu nerăbdare întoarcerea în neantul pe care nu ar fi trebuit să-l părăsesc niciodată. Pentru mine viaţa asta nu a fost doar un straniu carnaval, ci mai degrabă o sinistră bufonerie. N-am să-ţi scriu aici despre copilăria mea chinuită şi umilită. Curţile de recreaţie au fost pentru mine, încă de cînd eram în clasa întîi, nişte locuri de suferinţă. Grotesc este faptul că niciodată nu am putut scăpa de ele, căci am devenit profesor. Desigur că nu din vocaţie! Mai curînd din contra, adică din neputinţa mea de a face altceva…

Să revin la Marta… Relaţiile dintre mine şi Marta erau cele ce trebuiau să fie. Ea se căsătorise cu un om, de care se folosea ca să-şi facă un loc sub soare. Mama ei fusese peste măsură de încîntată s-o vadă ajungînd soţie de profesor universitar şi, pe deasupra, şi scriitor. Iar ea împărtăşea această naivă

admiraţie pentru unul din vlăstarele acelei clase sociale pe care o considera superioară. Astfel se explică o ciudăţenie care m-a stînjenit întotdeauna, dar pe care n-am înţeles-o niciodată. După cum ai putut constata, eu o tutuiam, aşa cum e şi normal. În ciuda rugăminţilor mele, ea n-a încetat să-mi vorbească cu dumneata. Prin aceasta sublinia - intenţionat sau nu - distanţa socială şi în acelaşi timp diferenţa de vîrstă dintre noi. Unsprezece ani nu-i chiar atît de mult. Dar eu nu am fost niciodată cu adevărat tînăr, în timp ce la ea, totul radia de tinereţe: trupul, gesturile, gura şi, mai ales, ochii ei! Cît de mult am iubit-o! Cu pasiune, cu durere. Şi cît am fost de neîndemînatic, de ridicol şi de vulnerabil pe lîngă extraordinara ei siguranţă în raporturile cu ceilalţi! Fără să vrea, printr-un cuvînt, printr-un gest, care erau foarte normale pentru ea, pe mine mă zgîriau, mă răneau, mă făceau să sîngerez. Într-o zi m-a rănit de moarte. Eram tineri căsătoriţi, dacă această expresie se poate aplica ciudatului cuplu pe care îl formam noi. Nu mai ştiu de unde pînă unde am ajuns să vorbesc despre un copil pe care l-am putea avea. Ea a încremenit brusc şi m-a fixat de parcă mă vedea pentru prima oară. Un copil? Cu dumneata? Mă evalua, mă cîntărea şi în privirea ei se citea un asemenea dispreţ încît m-am ridicat şi am plecat în camera mea. În mintea mea, apariţia unui copil însemna - la fel ca şi dragostea pentru Marta - o legătură ce m-ar fi scăpat de vechile mele obsesii de sinucidere. Această poartă către salvare tocmai se închisese cu brutalitate. Prima aventură a Martei mă împinsese încă şi mai departe în durerea mea. Probabil că m-aş fi prăbuşit dacă nu m-aş fi simţit stăpînit brusc de o energie stranie şi malefică ce avea să dea vieţii mele un gust nou. Un gust amar şi aspru, dar totuşi puternic şi de natură să mă proiecteze spre viitor: descoperisem gelozia şi setea de răzbunare. Eram înşelat, biciuit, rănit, dar voiam să mă răzbun, şi pentru asta, trebuia să trăiesc. Dar pentru ce şi pe cine să mă răzbun? Rana mea de nevindecat se datora refuzului Martei de a avea un copil cu mine. Pe această idee a copilului pe care să-l avem noi doi s-a bazat furia mea. Nu voi accepta niciodată ca ea să aibă un copil de la altcineva în afară de mine. Pe dumneata te-am

iertat, fiindcă această legătură episodică pe care ai avut-o cu Marta nu a lăsat nici o urmă. Dar, vezi dumneata, dacă ar fi fost altfel, ai fi avut toate motivele să te temi. Şi Marta împreună cu dumneata. Ea ştie lucrul ăsta. Îşi ia toate precauţiile. Dar are - mai mult decît celelalte femei - o vocaţie maternă pe care nu şi-o poate înfrînge. În ziua în care va da ascultare acestei chemări, mă voi omorî. Dar, crede-mă, dragul meu, nu voi pleca singur. Cadavrul meu va trage după el, ca o piatră atîrnată de gît, pe Marta, pe amantul ei şi pe acel fruct detestabil al desfrînării lor.

Marta se opreşte din citit dintr-o dată. Încremenise demult în mijlocul imensei sufragerii cu scrisoarea în mînă. Priveşte absorbită literele acelea frumos înşirate pe hîrtia care începuse să se îngălbenească.

- Dumnezeule mare - şopteşte Tanţa - era nebun de-a binelea...

- Cînd a plecat m-am uitat în ochii lui… Şi ştiţi? N-am mai găsit pe nimeni cunoscut acolo… Cred că plecase demult şi îşi luase cu el totul. Nu mai aveam în faţa mea decît un înveliş scorţos care mirosea a depărtări…

Marta împătureşte cu grijă bucata de hîrtie şi fără să mai spună ceva iese din sufragerie. Ajunsă pe terasă se scotoceşte în buzunarul de la rochie de unde scoate un pachet de ţigări şi o brichetă. Mîinile îi tremură în timp ce-şi aprinde stîngaci ţigara. O lacrimă îi curge pe obrazul drept. Priveşte cerul nopţii. Rămîne aşa un timp. Stelele au umplut bolta. Lucrul ăsta o face să respire adînc. După un timp mai trage un fum din ţigara care aproape a ars singură...

* * *

Adolfo şi-a aprins pipa, după ce a pregătit-o îndelung şi meticulos. În cameră se răspîndise aroma aceea de tutun fin, aproape să-l simţi şi cu limba. Filip încremenise într-un fotoliu de piele cu spatele la fereastra care dădea în stradă. Cartierul Belgrano era unul dintre cele mai selecte din oraşul ăsta atît de agitat şi de viu colorat. Fu încredinţat unui taximetrist de către secretarul Bibliotecii Naţionale după ce vizitase imensa sală de lectură şi fostul birou al lui Borges, care, între timp, devenise

un mic muzeu, semn al trecerii marelui scriitor pe acolo. Acesta îi spusese scurt taximetristului: În Belgrano, la domnul Casares, iar taximetristul dădu zîmbind din cap semn că a înţeles.

- Dragul meu, începu domol Adolfo, cartea asta a avut un destin tare ciudat. Aveam doar douăzeci şi şase de ani cînd am scris-o şi a avut un succes atît de rapid încît era cît pe-aci să nu mai scriu nimic toată viaţa. Eram în plină depresie; mă obseda atît de mult propria-mi moarte încît încercam să scap cu viaţă prin orice mijloc. Aşa am „inventat" ciudata insulă şi strania întîmplare din cartea asta. Teama de moarte şi pofta de dragoste, cam asta este în „Invenţia lui Morel".

Filip se foi în fotoliu. Ar fi vrut să spună ceva, dar bătrînul scriitor trase cu atît de mult nesaţ din pipă încît îl lăsă să savureze pînă la capăt aroma aceea intensă şi liniştitoare.

S-a decis apoi brusc să se ridice din fotoliu şi să se plimbe prin încăpere. Venise cu intenţia clară de a cere maestrului acceptul de a face un scenariu de film din cartea asta pe care o iubea atît de mult. Prietenul său Massimo, regizorul care îi propusese să facă demersurile pe lîngă marele scriitor, aştepta nerăbdător un telefon în seara asta, iar el, Filip, încă nu apucase să-i spună mai nimic lui Adolfo.

- Am crezut tot timpul, de cînd am citit-o prima dată, că este foarte cinematografică, începu Filip.

- Ah, cinematograful... Ce invenţie şi jucăria asta... Ştii, dacă n-ar fi fost inventat cinematograful, n-ar fi existat nici cartea asta a mea. Sau, poate că l-aş fi inventat chiar eu scriind-o... Da, da... ăsta este chiar un subiect nou...

- Un bun prieten, regizor la Roma, ar dori să facă un film după cartea dumneavoastră, eu urmînd să scriu scenariul... Mi-ar fi de mare folos dacă...

- Dragul meu, Filipo, nu cred în cinematograf... Este doar o jucărie pentru cei care nu vor să citească. „Invenţia lui Morel" se bazează tocmai pe acest detaliu. Morel îi aşază pe cei cu care vrea să-şi petreacă mica lui eternitate pe insula aia uitată de lume în Pacific, aşa cum îi aşezaţi voi pe ecran pe actoraşii ăia americani şi credeţi că aşa nu vor mai muri niciodată. Mi-ar displace să ştiu că oamenii nu vor mai citi cartea mea doar

pentru că pot privi pe o bucată de pînză tot ce am scris eu acolo în carte...

- Dar, ştiţi, filmul făcut după cartea dumneavoastră de Alain Resnais a fost atît de bine primit de public şi de critică...

Bătrînul scriitor se întoarse cu totul către Filip.

- Cartea mea nu are nici o legătură cu filmul ăla greoi şi de neînţeles.

- Totuşi, toţi susţin că este inspirat de...

- Nu, nu... Cartea mea, „Invenţia lui Morel" este simplă. Nu amestecă lucrurile. Naufragiatul meu nu mai are alte opţiuni şi de aceea acceptă, într-un final, să intre în acea eternitate restrînsă a inventatorului. Nimic altceva. Filmul de care aminteşti este mult prea complicat şi, cum îţi spuneam, de neînţeles...

Discuţia se opri aici. Femeia aceea cu priviri severe şi voce joasă care-l întîmpinase la venire, intră cu o tavă cu două cafele mari aburind.

- Marta face cea mai grozavă cafea din cartier. Am angajat-o tocmai pentru asta, spuse cu voce jucăuşă scriitorul. Marta a schiţat doar un zîmbet uşor complice aşezînd pentru Filip ceaşca de cafea pe măsuţa din dreptul ferestrei. Filip o privi cu atenţie. Femeia se lăsă privită. Toate femeile cu numele de Marta aveau pentru el un parfum aparte şi parcă şi cîteva trăsături asemănătoare...

Marta...

Aroma cafelei îi ajunse la nări.

* * *

- Marta, din ce doamne iartă-mă ai făcut cafeaua asta? E acră! Clara se ridică de pe scaunul de nuiele care scîrţîie înfiorător, se îndreaptă către un colţ mai luminat al terasei, se apleacă peste balustradă şi strigă de acolo spre fereastra de la bucătărie: Tanţo, pune tu de cafea că fata asta parcă ar vrea să ne omoare pe toţi cu zeama asta! Vino aici să-ţi dau cafea adevărată şi nu surogatele astea de doi lei pe care le cumpără Marta.

Tanţa apare în pragul uşii care dă în terasă.

- Nu mai striga aşa. Doamna Sidonia abia a adormit.

- Acum, la ora asta? A înnebunit şi baba asta...

- Nu se cade să vorbeşti aşa de mama ta... Dă-mi cafeaua. Doamna Sidonia n-a putut dormi deloc toată noaptea. A gemut şi s-a zvîrcolit. I-am pus comprese pentru că făcuse febră. Abia spre dimineaţă a putut închide ochii...

- Apoi, de i-ar închide odată de tot, că m-am săturat de fiţele şi nazurile ei...

Tanţa îşi reprimă cu greu torentul de cuvinte care i-a umplut gura. Îşi şterge mîinile de poalele rochiei şi o urmează pe Clara care intră să aducă din camera ei cafeaua.

Soarele de dimineaţă se prelinge printre frunzele de viţă sălbatică şi luminează terasa părăginită, cu podeaua cîrpită pe ici, pe colo şi cu balustradele scorojite. Dincolo de ea grădina sălbăticită în care Miranda îşi face veacul ori de cîte ori femeile o alungă de la discuţiile lor serioase. Acum a adunat un pumn de zmeură şi fluieră aiurea un cîntec numai de ea ştiut. Urcă scara de metal, strîmbă şi afundată în pămînt. Se opreşte. Albert, în costumul său improvizat de majordom, deschide şi cealaltă parte a uşii celei mari dinspre sufragerie. Dispare o clipă, pentru ca apoi să iasă împingînd uşor, aproape plutind, căruciorul cel mare cu doamna Sidonia adormită, înfofolită şi cu capul lăsat uşor pe umărul drept. Miranda priveşte toată scena uşor uimită, chiar dacă a văzut-o de zeci de ori. De fiecare dată i se pare ireal cuplul acesta legat şi despărţit totodată de obiectul acela greoi şi masiv care este căruciorul în care adoarme bunica ei. De fapt, nici nu este un cărucior. Mai degrabă, un scaun greoi, de epocă, căruia o mînă dibace i-a pus roţile unui cărucior de invalid. Nu-şi mai aduce aminte cum a ajuns obiectul ăsta în casa lor. Albert îi face un semn cu degetul pe buze. Bunica ei a adormit şi nu trebuie deranjată. Albert aşază cu grijă căruciorul într-un loc cu umbră de pe terasă, aranjează pledul peste mîinile doamnei Sidonia şi se îndreaptă către Miranda cu paşi uşori de parcă ar dansa, îşi balansează în aer mîinile la fiecare scîrţîit al podelei ca şi cînd mîinile ar provoca sunetele acelea care ar putea-o trezi pe bătrîna doamnă. Miranda se amuză de mersul lui caraghios. Cînd ajunge în dreptul fetei se opreşte, face o plecăciune la fel de caraghioasă.

- Bună dimineaţa, prinţeso. Pot să îndrăznesc şi eu la o zmeură din princiara domniei-tale mînă.

Miranda pufneşte în rîs, îi mîngîie obrazul fardat uşor, după care îi pune între buze fructul acela zemos şi dulce. Albert rămîne cîteva clipe astfel, parcă savurînd aroma fructului după care încet, încet îl împinge cu limba în gură. Închide ochii de plăcere, iar Miranda profită şi îi mai pune încă un fruct între buze iar jocul se repetă de fiecare dată la fel, ca într-un vis visat de amîndoi.

- Bătrîne majordom, aseară nu ne-ai mai adus scrisori din cele depărtări.

- O, da, blînda mea prinţesă, servitorul dumitale a fost tare ostenit şi n-a mai putut călători atît de departe. Pe urmă, augusta dumitale bunică, doamna Sidonia, a avut vise grele, numai de domnia-sa ştiute, încît toată noaptea s-a zvîrcolit cu febră mare şi aiureală de vorbe...

S-au aşezat amîndoi pe o margine a terasei, privind grădina cu tufişuri sălbăticite în jurul copacilor bătrîni şi stufoşi.

- Nu-i aşa c-ar fi păcat să aducă Marta pe cineva care să cureţe grădina, aşa cum a spus săptămîna trecută...

- Doamna Marta se mînie uşor, dar uită repede.

- Nu atît de repede...

- O sîcîie şi acum plecarea domnului Filip, chiar dacă au trecut fix zece ani, patru luni, cinci săptămîni şi... în cît sîntem azi?

- În şase...

- Şi trei zile...

- Cum de ţii minte, domnia-ta, atît de bine ziua aceea...

- Ziua aceea o s-o ţinem cu toţii minte. Domnia-ta erai plecată atunci într-o tabără cu şcoala. Domnul Filip se pregătea demult să plece, numai că în noaptea aceea, după ce s-a frămîntat mult, şi-a făcut bagajul, a ieşit chiar aici, pe terasă, a aşteptat-o pe doamna Marta şi i-a spus în şoaptă: Marta, nu te părăsesc. Plec pur şi simplu. Vreau să călătoresc şi doar acum am o şansă nesperată să plec. Îţi voi scrie şi mă rog la Dumnezeu ca toate scrisorile mele să ajungă la tine.

- De unde ştii ce i-a spus?

- Pentru că pe mine m-a trimis s-o trezesc pe doamna Marta şi s-o însoţesc aici, pe terasă... Aşa i-a spus, prinţeso, că se roagă la Dumnezeu să ajungă scrisorile în mîinile mătuşii dumitale...

- Şi Marta? N-a spus nimic?

- Ba da... Dar nu pot a-ţi spune cuvintele domniei-sale.

- De ce?

- Pentru că de fiecare dată cînd mi le-aduc aminte vărs o lacrimă. Ce vrei, prinţesă dragă, eu am fost singurul martor. De aceea doamna Marta uneori mă ceartă atît de aprig încît mi-e teamă să-i stau în faţă, iar alteori îmi adoarme în poală de parcă i-aş fi augustul tată...

- Şi Filip a plecat aşa, pur şi simplu?

- Da. Aşa. Pur şi simplu. De parcă nici n-ar fi locuit vreodată aici.

- Şi-atunci toată povestea cu Paul, amantul ei?...

- Asta-i altă poveste... Dar în dimineaţa aia, domnul Filip a ieşit aici, pe terasă, cu geamantanele în mîini, a mai privit o dată în urmă la noi, adică la mine şi la doamna Marta, apoi a coborît scara asta de metal şi s-a pierdut printre copacii din grădină. Cred că a sărit gardul. Doamna Marta a mai făcut cîţiva paşi de parcă ar fi vrut să-i mai spună ceva, dar a rămas pe treptele scării privind grădina, pe acolo pe unde se pierduse urma domnului Filip...

* * *

Filip se pregătea să coboare scările cînd auzi în urma sa vocea Martei.

- Señor Filipo, vă aranjez mîine o întîlnire cu domnul Casares. Aveţi aici numărul meu de telefon. Sunaţi-mă mîine în jurul prînzului. Am să vă spun ora...

Filip se răsuci cu mîna pe balustrada scărilor, prinse aproape din zbor bucata de hîrtie. O privi pe femeia aceea care i se păruse atît de aspră atunci cînd a intrat în casa bătrînului scriitor. Zîmbetul îi însenina faţa severă. Filip ar fi vrut să-i prindă mîna şi să i-o sărute, dar femeia se retrase uşor din calea gestului lui, se răsuci şi închise uşa cea mare în urma ei. Citi cele cîteva cifre înşirate pe bucata de hîrtie, după care băgă

hîrtia în buzunarul sacoului. Se întoarse cu privirea către casa aceea mare şi albă, strălucind în soarele după-amiezei. Undeva la etaj o perdea se trase la loc. Nu ştia dacă era bătrînul scriitor sau Marta...

Se hotărî să hoinărească. Cartierul Belgrano era un cartier curat şi liniştit, cu case mari vopsite în alb, cu peluze îngrijite şi alei pietruite. Merse fără nici o ţintă aproape o oră, gîndindu-se că ar putea să-şi scrie scenariul şi fără acordul maestrului. Pînă la urmă era un exerciţiu pe care nu-l mai făcuse demult. Scrisese doar articole pentru marile reviste de cultură din Europa lui. Aşa îşi spunea: Europa mea. Mulţi îl credeau un refugiat şi-i acordau credit. Creditul celui fugit din ţara sa pentru că nu era lăsat să se exprime liber. A profitat mult de pe urma acestei chestii. Dar nici nu şi-a înşelat „creditorii". A publicat cîteva cărţi la Paris. N-au fost senzaţionale, dar nici n-au zăcut în librării prea mult. A mai scris nişte scenarii de film. Unele mai zac şi acum prin cine ştie ce sertare. Unul singur a fost făcut film. Un film de metraj mediu, pentru festivaluri. Regizorul a făcut cîteva modificări despre care nu i-a suflat nici o vorbă, dar, în general, şi-a recunoscut textul atunci cînd Jean-Paul l-a invitat la premieră.

Ar fi vrut ca scenariul după „Invenţia lui Morel" să-l lanseze în lumea bună a filmului. Citise cartea pe la jumătatea anilor şaptezeci şi fusese fascinat de ea. Cartea asta nu l-a părăsit niciodată. Îşi închipuia în fel şi chip întîmplarea aceea neverosimilă. Îşi aduse aminte că era singur la mare cînd i-a scris Martei despre ea. Era ceva de genul: *Draga mea, treaba este mult mai complicată: filmul „Anul trecut la Marienbad" s-a inspirat dintr-o lucrare deja clasica a lui Bioy Casares, „Inventia lui Morel", iar personajul principal nu poate lua legătura cu nici un alt personaj, fiindcă acelea, de fapt, nu există, ele fac parte dintr-un fel de film ce rulează la infinit cu ajutorul unui aparat functionînd pe baza forţei mareelor şi care a fost făcut demult de inventatorul care ştia că va muri şi voia să lase în urma lui o copie perfectă a realităţii, un film cu el şi cu lumea lui aşa cum au fost cîndva...*

...Deci eroul nostru este singurul viu într-o lume fantomatică, cinematografică. Aşa se explică şi necomunicarea

totală dintre personajul viu şi stafiile tridimensionale din filmul în care el încearcă să intre şi nu poate.

Marta împătureşte la loc scrisoarea. Miranda o priveşte cu luare-aminte. Din fotoliul ei de nuiele Clara îşi face pasenţe, iar Albert stă în spatele căruciorului în care doamna Sidonia a deschis de cîtva timp ochii şi priveşte grădina.

- Nu ştiu cît de mult a crezut Filip în povestea asta. Cred, mai degrabă, că îi era frică de moarte şi că s-a agăţat de povestea asta ca de o rezolvare aiuritoare…

- De ce a plecat Filip? - se trezeşte că întreabă Miranda.

Toată lumea a încremenit deodată. Albert se grăbeşte să o ducă în sufragerie pe doamna Sidonia care o priveşte peste umăr pe Marta. Clara se ridică de pe fotoliul ei de răchită, o prinde de braţ pe Miranda şi o împinge către grădină.

- Ce ţi-a venit aşa deodată?

- Las-o…

Clara se opreşte din gestul ei.

- Miranda, - spune rar Marta - nu ştiu cine a scris undeva că starea pe care o numim condiţie umană se poate exprima printr-un singur cuvînt: jenă.

- Marta, tu nu vezi că n-are nici o legătură… Ai început să aiurezi, spune Clara trăgînd-o pe Miranda în grădină.

În momentul acela Carolina apare în uşa cea mare. Ţine în mînă două sacoşe uriaşe din care ies tot felul de verdeţuri.

- Cine găteşte astăzi?

- Cum cine? Tanţa! Tanţo, a venit Carolina de la piaţă! - strigă Clara din grădină.

- Cred că azi e ziua ta să găteşti, spune Carolina.

- Nu cred. Ia vezi ce scrie pe hîrtia aia din tocul uşii.

Carolina se răsuceşte şi dă să iasă numai că se întîlneşte cu Albert care vine spre terasă. Îi face loc Carolinei după care spune protocolar:

- Distinse doamne şi stimată domnişoară, permiteţi-mi să vă aduc la cunoştinţă că a sosit poştaşul. Mi-a lăsat cîteva scrisori pentru fiecare dintre dumneavoastră…

- Chiar şi mie? - strigă neliniştită Miranda.

- Da, chiar şi dumitale, prinţesă. Poştaşul a crezut de cuviinţă că eşti destul de mare ca să primeşti şi dumneata o scrisoare.

- Al dracu' şi poştaşul ăsta, mormăie Clara urcînd pe terasă. Cum mai decide el ce trebuie şi cînd...

- Nu suduiţi, doamnă Clara. Nu-i frumos să spuneţi asta la prima domniei-sale scrisoare.

- Bine, bine... O să le citim mai tîrziu. Acum avem altă treabă. Cum se simte mama?

- Mai bine, domniţă. Acum mi-a cerut o carte din bibliotecă...

- Ce carte?

- O carte pe care să o aleg eu pentru odihna domniei-sale.

Clara intră în casă, trecînd pe lîngă Albert care ţine în mîinile sale cu mănuşi albe cele cîteva scrisori. Miranda se apropie de el şi vrea să-şi caute scrisoarea, numai că Albert îşi retrage uşor mîinile.

- Mai tîrziu, prinţesă dragă. Să nu încălcăm regulile, pentru că stricăm jocul.

- Jocul ăsta ne-a ameţit pe toate, spune încet şi răspicat Marta. Plec. Ies în oraş. Mă doare capul.

Se ridică din scaunul ei cu un gest brusc, o carte îi cade din poală, face cîţiva paşi, se întoarce, ar vrea s-o ridice dar nu face nimic altceva decît să iasă pe uşa cea mare. Albert se apleacă, ridică cartea, Miranda se apropie şi-i ia cu grijă cartea din mîini. Citeşte coperta uşor îngălbenită: *Adolfo Bioy Casares, Invenţia lui Morel...*

* * *

- Morel nu vrea să fie un Dumnezeu, aşa cum au scris unii critici. El vrea doar să conserve pentru el şi pentru mica lui eternitate, săptămîna aceea în care vrea să-i spună femeii pe care o iubeşte tot ce n-a putut să-i spună niciodată. Şi atunci inventează un aparat, da, ăsta e cuvîntul, un aparat care înregistrează tot ceea ce se întîmplă cu ei toţi în cursul acelei săptămîni şi care, odată cu mareele, se pune în mişcare şi redă la nesfîrşit povestea înregistrată. Foarte puţini au observat un detaliu la care eu am ţinut foarte mult. Aparatul ăsta, invenţia

lui Morel, le răpeşte şi sufletul, îi lasă adică să moară fără nimic înlăuntru… Înţelegi? Morel vrea să le pună sufletul în fantomele acelea care bîntuie insula…

Adolfo s-a lăsat mai adînc în fotoliu.

- Nu ştiu de ce mai discutăm despre planul dumitale. Cinematograful nu poate să facă lucrul ăsta…

- Bine, dar povestea dumneavoastră se bazează pe această invenţie - cinematograful…

- Nu are legătură cinematograful dumitale cu cel din povestea mea. Eu vorbesc aici despre o invenţie totală, despre cum poate un om, diabolic, recunosc, să-şi rezolve spaima de moarte...

Marta a fost admisă de maestru la discuţia celor doi. Filip i-a mărturisit încă de la intrare gratitudinea pentru întîlnirea de astăzi. Se însera. Chipul maestrului se profila în lumina filtrată de fereastra cea mare a bibliotecii maestrului. Adolfo se ridică încet din fotoliu, se îndreptă către unul din rafturi şi cu un gest sigur scoase de acolo o carte subţire. O deschise şi citi rar:

- …Am discutat cu autorul amănuntele intrigii lui, am recitit cartea; nu mi se pare o inexactitate sau o hiperbolă să o calific drept perfectă...

- Da, mi-amintesc bine afirmaţia maestrului Borges despre cartea dumneavoastră...

- A făcut mai mult rău decît bine spunînd asta...

- De ce?

- A indus ideea că eu scriu cărţi perfecte, că am pus la cale o întreagă maşinărie de imagini... Dar eu am scris cartea asta în cîteva nopţi. Eram atît de înspăimîntat la gîndul că voi muri... că voi muri şi eu ca oricare altcineva... că într-o zi, şi pentru mine totul va lua sfîrşit... Nu ştiu dacă ai avut şi dumneata sentimentul ăsta...

Marta se ridică de pe scaunul ei, vrînd să aprindă lumina. Adolfo o opri cu un gest delicat al mîinii stîngi.

- Mai lasă puţin lumina asta să pătrundă aici... Poate că Filipo va ţine minte mai degrabă lumina asta decît faptul că am refuzat să-l las să facă un film prost după o carte perfectă...

Adolfo nu-l mai privi pe Filip. Se cufundă în lectura cărţii sale ca şi cum acum o citea pentru prima dată. Marta se apropie

de Filip, îl prinse uşor de mînă şi se îndreptă împreună cu el spre ieşire. În pragul uşii, Filip îl mai privi încă o dată pe maestrul lui drag, pentru care bătuse atîta drum, ca şi cum ar fi vrut să-i rămînă adînc în memorie profilul acela uşor acvilin aplecat asupra cărţii sale...

La ieşire Marta îi strînse cu putere mîna. Filip o privi intens. Chipul femeii căpătă, în lumina aceea înşelătoare a asfinţitului, o strălucire stranie ca de mască aztecă.

- Mi-a făcut mare plăcere să te cunosc, señor Filipo. Ştiu atît de puţine lucruri despre îndepărtata dumitale ţară încît mi-ai stîrnit mare curiozitate...

- Îndepărtata mea ţară, Marta... Îndepărtata mea ţară... - şopti Filip mai mult pentru sine. Îţi mulţumesc mult, Marta, pentru bunătatea dumitale. Să ştii că, undeva în lumea asta, foarte departe de aici, mai este o femeie cu acelaşi nume ca al dumitale şi pe care am iubit-o atît de mult încît, atunci cînd m-a înşelat cu un alt bărbat, am simţit nevoia să o părăsesc numai ca să nu mă răzbun... Pribegesc de mult timp prin lume numai ca să o uit, dar îmi e cu neputinţă...

Marta îl asculta încordată.

- Dar, señor Filipo, ăsta este chiar subiect de film. De ce nu scrii despre asta?

- Nu, Marta, despre asta nu se poate scrie...

* * *

- Ba da! - a strigat Clara. Eu am scris scrisoarea asta. Ţi-am scris-o ţie Marta. Uite se mai vede data poştei încă pe ea. Erai studentă şi ţi-am scris-o tocmai ca să nu păţeşti şi tu ceea ce mi s-a întîmplat mie...

- Poate... Nu-mi aduc aminte de ea. Cum de ai găsit-o tocmai acum?

- Atunci cînd am început jocul ăsta de care tu te lepezi acum, am hotărît toate să punem în cutia asta de pantofi scrisorile pe care vrem să le primim a doua sau a treia oară. Îţi aduci aminte? Spune! În curînd se împlineşte un an de cînd am început să-l jucăm... Şi tot atunci am hotărît ca Albert să le păstreze şi să decidă el cînd vine poştaşul şi ce scrisori să aducă... Vă aduceţi aminte toate astea?

Femeile o privesc cu îngăduinţă. Nu este prima dată cînd Clara clamează regulile jocului într-unul din momentele ei de furie.

- Aşa că dacă Albert a hotărît ca astăzi eu să primesc scrisoarea pe care tot eu ţi-am scris-o, am s-o primesc şi am s-o citesc aici cu voce tare... Nu am nimic de ascuns.

Carolina şi-a turnat coniac. Tanţa o priveşte îndelung, iar la îndemnul Carolinei de a-i turna şi ei, face un gest a lehamite.

- Foarte bine, Clara! De cîte ori scrisoarea asta a intrat în joc a avut Marta grijă să nu ştim nimic despre ea, spune Tanţa potrivindu-şi mai bine perna sub şezut.

Marta încearcă o scuză:

- Am considerat mereu că este atît de...

- ...personală, vrei să spui, reluă Tanţa apăsat. Marta, nu strica regulile jocului.

- Am s-o citesc şi gata, spune Clara. Este a treia oară cînd Albert o aduce. Regula spune că trebuie s-o citesc cu voce tare...

- Regulamentul permite totuşi... - încearcă timid Albert, care încă mai ţine scrisoarea în mînă. Clara se îndreaptă către el hotărîtă să-i ia scrisoarea din mînă, numai că îi întîlneşte privirea fixă şi aşteaptă ca acesta să i-o dea.

- Ca majordom al acestei ilustre case, dar şi ca administrator general al acestui joc, vă pot propune, domniţă dragă, să nu citiţi scrisoarea de faţă cu toată lumea. Eu aleg pe întuneric aceste minunate petece de hîrtie care vorbesc despre ceea ce au fost domniile voastre cîndva...

- Da, bunule Albert. Nu este vina dumitale că ai tras pentru a treia oară scrisoarea asta. Nu vreau ca tocmai eu să încalc regulile, aşa că am s-o citesc aici, acum, cu toată lumea de faţă.

- Îngăduie, totuşi, domniţă dragă, să eliberăm pe tînăra prinţesă Miranda de la auzul acestor cuvinte. Poate că nu se cade să ştie...

- Ba nu. Poate să rămînă. Aşa o să-mi fie şi mie mai uşor să-i spun lucruri pe care i le-am ascuns pînă acum...

Albert îi întinde cu un gest complicat al mîinii plicul acela albastru. Miranda priveşte fascinată drumul scrisorii de la o mînă la cealaltă, stă cuibărită lîngă Carolina care şi-a mai turnat

coniac pe fundul paharului, şi-şi priveşte curioasă mama care desface cu gesturi încete, aproape ritualice, plicul...

Dragă Marta, la douăzeci şi trei de ani mai credeam că era în firea lucrurilor să mi se aplice o amendă pentru faptul că am făcut gălăgie pe stradă. Dezgustător, dar drept. Doar că atunci revolta mea s-a răsfrînt brutal, violent împotriva iubirii. Iubirea mea era o iubire falsă. Am iubit un Emil imaginar, şi acum ştiu că el nu mi-a răspuns la iubire prin iubire. Aşa a fost. Cum e cu putinţă ca un bărbat să fie în stare să facă dragoste atîta timp cu o femeie fără s-o iubească deloc? Inimaginabilul devenea un lucru obişnuit pentru mine.

Acum, ca şi atunci, cred că iubirea stă la temelia tuturor lucrurilor esenţiale. Şi îmi dau bine seama că trăim într-o societate care degradează femeia în calitatea ei de fiinţă socială.

Trăim într-o societate care se ruşinează să mărturisească, vai, că oamenii fac dragoste! Mi s-a părut întotdeauna că, de vreme ce sînt o femeie conştientă de drepturile şi de simţurile mele, sînt, prin forţa lucrurilor, o revoltată.

Draga mea prietenă şi soră, de aici a început mica mea revoluţie lăuntrică. Înainte de a fi părăsită de Emil, singurul meu gînd era să mă adaptez, să devin normală: o persoană foarte conformistă, foarte cuviincioasă, foarte politicoasă. Îmi era ruşine să fiu altfel. Am început să mă gîndesc mai atent la mine. Şi iată că Emil, părăsindu-mă, mă sileşte să repun totul în discuţie. Simţurile pot copleşi judecata. Dorinţa te poate scoate din minţi. Dorinţa poate exista, ea există, nu e de condamnat. Ea te eliberează.

Pentru mine, deocamdată, povestea nu este atît de simplă, atît de limpede. Ştiu doar atît, că doream această iubire faţă de toţi şi împotriva tuturor care mă povăţuiau să-mi schimb hotărîrea împotriva lui Emil care mă înşela, împotriva mea însămi care sufeream ca o damnată. Dar cînd am ajuns la capătul luptei, şi Emil s-a redus la o amintire uşor prăfuită şi din ce în ce mai dispreţuită, am văzut că se mai spărseseră şi alte oale şi se mai dezumflaseră şi alte băşici.

Din moment ce iubirea nu era preludiul familiei, din moment ce ea putea fi atît de nebună şi totuşi să se sfîrşească

prin indiferenţă, poate că amenda pe care mi-o dădea un amărît de poliţai era, la urma urmei, un lucru cît se poate de normal.

Da, am băgat de seamă că trăim într-o realitate mărginită de nişte ziduri imaginare şi prin care se poate trece cu uşurinţă.

Şi pentru că a face dragoste nu înseamnă neapărat şi a te căsători, tot ce am scris în jurnalul meu nu e neapărat adevărat. Şi atunci, totul trebuie regîndit.

Marta, am descoperit că lumea e populată de fiinţe omeneşti care-mi seamănă, am descoperit că totul se poate întîmpla. Totul: de la lucrul cel mai cuminte, pînă la lucrul cel mai nebunesc.

Nu există nimic la care să avem dreptul prin naştere sau printr-un privilegiu.

Avem drepturile pe care ni le dobîndim! Asta e clar!

Clara se opreşte din citit. Priveşte către Marta, apoi către fiica ei.

Miranda se ridică de lîngă Carolina şi face cîţiva paşi către mama ei. Ar vrea s-o ia de mînă şi să fugă departe cu ea. Departe de casa asta în care bîntuie fantomele bărbaţilor din vieţile lor, departe de scaunul cu rotile al bunicii ei tot timpul adormită şi mută ca o lebădă lovită de praştie, departe…

- Mamă…

Numai că Clara o ia de mînă, o trage lîngă ea şi stau aşa un timp…

- Pînă la urmă ce mare secret este în scrisoarea asta, întreabă într-o doară Carolina. Aveai tot dreptul să fii revoltată. Priviţi-mă pe mine…

Carolina se ridică de la locul ei şi se clatină uşor. Merge către bibliotecă de unde scoate o carte groasă cu coperţi vişinii. O răsfoieşte cu grijă şi scoate de acolo un plic. Celelalte femei par surprinse de gest.

- Nu. Nu vă-nchipuiţi că am trişat. Şi scrisorile mele se află în cutia de ghete a lui Albert. Altceva am eu aici.

Deschide plicul şi scoate de acolo o fotografie.

- Priviţi-l. Îi dă Tanţei fotografia, iar aceasta mai departe, Martei.

- Cine e ăsta? - întreabă Clara atunci cînd fotografia ajunge la ea.

- E Aurelian, soţul meu.

- Şi cu ce se ocupă?

- E muzician… Un mare pianist; dacă există încă genii pe lume, el e unul dintre ele...

- De cînd sînteţi căsătoriţi?

- Întreabă-mă mai bine de cînd nu mai sîntem căsătoriţi!

- De cînd?

- Din ziua nunţii, chiar atunci a plecat la Paris... Un mare pianist... I-au dat o bursă, de şase ani….

- Îl mai iubeşti?

- Da… cred că da…

- Şi atunci, de ce nu te duci după el? Ai bani. Ai o carieră de succes cu pictura ta. Poţi s-o faci. Eu nu înţeleg iubirile astea imposibile.

Carolina rîde, îşi mai toarnă coniac în pahar. Îl ridică deasupra capului.

- Pentru sfîntul meu bărbăţel! Să nu fiţi triste pentru mine; asta s-a petrecut acum doi ani şi şapte luni. Acum nu mai vreau să mă gîndesc la el... Sau, cînd o fac, mă întorc la vremea dinaintea căsătoriei. Aproape doi ani de dragoste, o dragoste mare, ca şi cînd ar fi fost prima... Ce tip! Şi cum ştia să mă iubească!… Asta e! S-a dus…

Carolina se aşază în fotoliul ei ţinîndu-şi paharul în sus de parcă ar trece printr-o apă. Rămîne aşa un timp, după care soarbe adînc o înghiţitură.

- Vreţi şi voi? Face bine… Cred că în noaptea asta mă duc la atelier să lucrez. Nu vreau să plîng aici cu voi.

O linişte ca de după ploaie. Privită de departe sufrageria aceea imensă, cu tapet vechi şi mobile demodate, cu fotoliile tocite şi cu femeile încremenite ici şi colo pare o pînză a unui pictor rus de la sfîrşitul secolului al nouăsprezecelea.

În liniştea aceea sună telefonul. Miranda vrea să ridice receptorul. Clara o opreşte cu blîndeţe.

- N-are cine să ne caute la ora asta…

- Vreunul dintre bărbăţeii ăştia ai noştri care s-au dus care pe unde, spune ca în vis Tanţa.

Albert se îndreaptă greoi către telefonul cel negru. Duce mîna către receptor, mai priveşte încă o dată către femeile din încăpere şi, cînd se decide să ridice, sunetul se opreşte, rămîne suspendat în aer, ca o pasăre împuşcată în zbor şi care nu mai vrea să cadă…

* * *

Filip schimbă receptorul de la urechea stîngă la cea dreaptă.

- Dragă Massimo, am făcut tot ce se putea face. Bătrînul n-a fost de acord.

De la capătul celălalt al firului, Filip n-a auzit decît respiraţia prietenului său. După un timp acesta a rostit rar:

- Eu zic să te apuci să scrii scenariul. Există şi alte feluri de a prelua ideile din cartea asta ca să putem face un film după ea…

- Dar nu e cu putinţă atîta vreme cît…

- Lasă asta în seama mea şi a celor care dau banii. Nu am cum să mai dau înapoi acum cînd deja…

- Dar a fost vorba că nu mişcăm nimic înainte de a avea acordul lui Adolfo Bioy Casares.

- Vino la Roma şi vom discuta pe îndelete toate detaliile afacerii.

Fillip ar fi vrut să mai spună ceva, dar sunetul acela îndelung ca al unui infarct pe monitor s-a aşezat deja stăruitor în urechea sa dreaptă, iar mîna nu a mai făcut gestul automat de a pune receptorul în furcă. A rămas aşa, lipită de ureche.

Se mişcă prin cameră fără rost. Amintirea bătrînului scriitor în fotoliu începu să-l bîntuie. Ar fi vrut să ia un taxi şi să-l trezească acum în miez de noapte, acum cît încă mai era la Buenos Aires, să-l privească în ochii aceia încă vii şi curioşi şi să-l roage să-i mai povestească despre cartea asta a lui, sau despre celelalte cărţi. Sau despre orice altceva. Să se mai întîlnească cu mîinile Martei turnînd cafea în ceştile mari, aurii. I se păru neverosimilă întîlnirea cu cei doi. Se opri din mers şi se întrebă dacă totul a fost cu adevărat. Abia acum îşi dădu seama că nu i-a cerut măcar să-i scrie ceva pe exemplarul lui, chiar dacă cel pe care îl avea cu el era în limba italiană. Detaliul ăsta chiar îl sîcîi multă vreme. Acum chiar nu se mai putea face

nimic. A doua zi de dimineaţă avea avion spre Roma, iar el se întîlnise cu scriitorul pe care-l venera atîta şi nu avea de la el nimic care să i-l amintească, în afară de imaginea aceea stranie a bătrînului cufundat în lectura propriei cărţi în fotoliul de la fereastra prin care treceau ultimele raze ale soarelui…

Fillip îşi petrecu noaptea mai mult plimbîndu-se prin cameră, gîndind că nu este deloc corect ceea ce vrea Massimo să facă…

* * *

Pînă la urmă Carolina s-a decis să nu-şi petreacă noaptea în atelierul pe care şi-l amenajase într-o magazie destul de solidă, spaţioasă şi luminoasă din spatele casei. S-a retras însoţită de sticla de coniac în odaia ei de la etaj pe care a închiriat-o în urmă cu mai bine de un an. Îşi aminteşte şi acum cum a sunat la poarta cea mare, cum i-a deschis Albert, îmbrăcat în costumul său de majordom şi cum l-a întrebat dacă nu cumva a greşit adresa. Albert a spus atunci sigur pe el că nu, domnişoară, nu aţi greşit deloc; avem într-adevăr o cameră de închiriat la etaj, aşa că mă rog domniei-tale să mă însoţească pînă la stăpîna casei...

Zîmbeşte la amintirea acelei zile. Tot ceea ce a urmat ţine de poveste. A îndrăgit femeile astea zălude şi aiurite, zgomotoase tot timpul şi puse ba pe şotii ba pe ceartă din te miri ce. Ah, şi mai ales, bătrîna doamnă Sidonia, cea pe care n-a auzit-o niciodată rostind vreun cuvînt... Din politeţe n-a întrebat niciodată dacă e mută sau nu. De altfel a tratat chiria şi programul casei cu fata ei cea mare, cu Clara, cu care a rămas şi bună prietenă. Asta şi datorită faptului că a fost totdeauna un bun refugiu pentru fiica ei, Miranda. Clara a văzut cu ochi buni prietenia dintre cele două, mai ales atunci cînd Carolina picta în atelierul ei. Miranda stătea de obicei într-un colţ privind-o. Nu scotea niciodată nici cel mai mic sunet. Respecta cu sfinţenie fiecare gest, fiecare respirare a femeii din faţa şevaletului. O dată chiar i-a pozat, iar cînd tabloul a fost gata şi Carolina l-a scos de pe şevalet pentru a i-l oferi, Miranda a zburat prin uşa atelierului drept la Clara pentru a i-l arăta. A fost una din zilele cele mai frumoase. Chiar şi bătrîna doamnă Sidonia, privind

tabloul, a zîmbit larg, i-a făcut un semn cu mîna să se apropie şi a strîns-o blînd de încheietura mîinii...

Tocmai începe să-şi facă patul cînd aude o bătaie uşoară în uşă. E mai mult ca sigur Miranda, tulburată de scrisoarea citită în seara asta de mama ei. Merge spre uşă, deschide şi, în prag, înaltă, în cămaşă de noapte, cu un pahar gol în mînă stă Tanţa.

- Mă primeşti şi pe mine la un pahar de coniac? Mi-ai făcut poftă...

Carolina închide uşa în urma ei, bucuroasă că mai poate sporovăi cu cineva pînă să adoarmă. Nu e prima dată cînd Tanţa înnoptează în camera ei. I s-a confesat de multe ori. Considerată, fără ostentaţie, ruda săracă a doamnei Sidonia, a fost acceptată cu condiţia să se ocupe de menajul întregii case, iar ea a primit bucuroasă toate sarcinile numai să stea în preajma bătrînei stăpîne a casei pentru care avea un respect din cale-afară.

Începe dintr-o dată:

- Ştii, Carolino, uneori mă închipui ca un copil găsit, complet fără trecut. Ca şi cum aş veni de pe o altă planetă şi aş refuza să pricep această nenorocită de viaţă pămîntească. Sînt închisă în propria mea situaţie şi situaţia mea este că sînt singură. Poţi să spui că mai sînt frumoasă, eventual că arăt bine şi că mă mai pot mărita şi că mai pot avea copii. Este adevărat. Dar am fost foarte puternic rănită de bărbatul care m-a înşelat. L-am iubit. Foarte mult. Şi, din păcate, şi el m-a iubit. O întîmplare a făcut să mă înşele cu buna mea prietenă şi apoi a fost obligat la o căsătorie la care nu se gîndise.

Carolina îi toarnă în pahar din sticla cu licoare aurie. Vine lîngă Tanţa care s-a aşezat turceşte în vîrful patului.

- Acum ar trebui să cred că e nefericit, dar nu e. Prietena mea şi el par să fie fericiţi ca şi cum iubirea, la o adică, este lipsită de sens. Atunci şi eu aş putea să mă mărit cu oricine şi să fac copii, să fiu acceptată ca normală. În nici un fel nu vreau să te deprim, vreau numai să spun ce am pe suflet. Să mă descarc. Nu ştiu ce am să fac. Cînd mă duc în camera mea, ascult uneori Beethoven. Deşi este o muzică gravă, mă face fericită. Nu plîng. Nu mi-au mai rămas lacrimi. Mă înţelegi? Nu e nevoie să

mă înţelegi, vreau numai să vorbesc... Poate că şi eu am băut puţin mai mult...

Carolina o ia în braţe. Amîndouă au paharele în mîinile cu care se îmbrăţişează.

- Acum ar trebui să bem din paharele astea, spune amuzată Carolina. Uite aşa cum stăm acum, fiecare cu paharul în spatele celeilalte, ca un bruderschaft strîmb şi caraghios.

Încearcă împreună cu gesturi forţate să-şi ducă paharele către buze, numai că mai mult se stropesc, aşa că renunţă, se desfac din îmbrăţişare, rîd cu poftă după care ciocnesc paharele, iar sunetul acela delicat, nefiresc umple camera. Cele două femei sorb în linişte şi privesc în gol.

* * *

Filip priveşte paharul golit pe jumătate de pe noptiera din dreapta patului. Caută din priviri sticla de brandy. Cred că am lăsat-o lîngă cadă în baie, îşi spuse cu voce tare, dar nici nu se ridică de pe marginea patului ca s-o caute... Cînd a revenit la hotelul său din Roma, la recepţie îl aştepta un plic de la Massimo în care-i spunea că a trebuit să plece degrabă la Lyon unde un om de afaceri francez era interesat de proiectul filmului lor. Ia primul avion şi vino şi tu, îi scria printre altele Massimo. Tu ca scenarist ai alte argumente. Mai ales după ce te-ai întîlnit cu Casares. Vedem noi cum aranjăm. Te va aştepta cineva la aeroport...

Filip răsuci scrisoarea pe dos dar nu mai era nimic adăugat.

Trase draperiile şi ieşi pe balcon.

Alesese cu grijă hotelul Piazza Venezia în urmă cu cîţiva ani. Îi plăcea să tragă aici ori de cîte ori venea la Roma. Era plasat într-o zonă liniştită, din care putea ajunge pe jos, în cîteva minute, la Colosseum, în Piaţa San Pietro sau la Fontana di Trevi. Aici a scris în linişte cele cîteva zeci de articole pentru Esperienze Letterarie, la îndemnul prietenului său Paolo Cherchi, unul din eseiştii săi preferaţi, dar şi un roman pe care l-a predat editurii Nottetempo, de la care aşteaptă un răspuns de aproape un an.

Respiră adînc aerul serii. Cei cîţiva trecători se pierdură printre tufele parcului din faţa hotelului.

Deci, la Lyon... - îşi spuse şi se întinse în şezlongul din balcon. Îşi aminti de locurile prin care hoinărise cu Francine, buna lui prietenă din Lyon, cea care i-a arătat pentru prima dată oraşul. Mai ales Lyonul vechi, cel din jurul impresionantei catedrale Notre Dame de Fourvière. Îşi aminti cu duioşie de străduţele mici cu dale roase de ploi şi de încălţările celor care au trecut pe acolo secole de-a rîndul. Francine îi spusese că unele din pietrele scărilor acestor străduţe au mai bine de cinci sute de ani, iar el pusese mîna pe una din ele ca şi cum ar fi vrut să simtă trecerea vremii în răceala pietrei. Francine fu înduioşată de gestul lui... Într-o noapte rămăseseră mult timp pe ruinele teatrului roman. Au sporovăit despre multe lucruri pînă cînd, la un moment dat, Francine l-a întrebat pur şi simplu: - Nu te-ai săturat să tot hoinăreşti de colo-colo? Ce demon te tot împinge, ce neastîmpăr, ce durere te tot mînă? Filip fu atît de surprins de întrebarea fetei încît singurul lucru pe care l-a putut face a fost să o ia în braţe şi să o strîngă atît de tare la piept încît Francine a gemut uşor, mai mult de durere decît de plăcere... Ce ar fi putut să-i spună? Că fuge de propriii săi demoni, că, de fapt, îi alimentează cu fiecare nouă fantezie, cu fiecare nouă destinaţie a călătoriilor sale neliniştite... Ce ar fi înţeles ea din toate astea?...

* * *

- Nu înţelegi, fetiţo? - se răsteşte Clara la Miranda care stă pironită în pragul camerei sale de la etaj. Nu înţelegi că nu ştiu nimic de tatăl tău?

Miranda se uită intens la mama ei. Îi vede ochii uşor verzui, în total contrast cu ochii ei negri şi, poate, de aceea crede că trebuie să ştie mai multe despre tatăl ei cu ochi negri...

- Are ochi negri? Măcar asta spune-mi!

- Nu. N-are ochi negri. Bunica ta are ochi negri. De la ea moşteneşti...

- Atunci spune-mi despre tata...

Clara se opreşte deodată. Ce ar putea, oare, să-i spună mai mult? Că Emil n-a suportat deloc ideea că a rămas gravidă. Că s-a simţit înşelat. - Mă simt înşelat! Asta i-a strigat atunci cînd ea a fugit din camera de hotel în care el o chemase pentru încă

o noapte de dragoste. Nici acum nu-i vine să creadă că l-a iubit atît de mult pe tatăl fetiţei ei.

- Nu e decît tatăl tău biologic! Înţelegi? N-a vrut niciodată să te vadă, să te ţină în braţe, să ştie că există... Nu e primul şi nici ultimul dintre derbedeii ăştia care nu vor decît...

Miranda se întoarce încet în camera ei. Clara ar vrea să se ducă după ea, să-i mîngîie obrazul pe care, sigur, un şiroi de lacrimi se va scurge. Nu face nimic. Rămîne doar în picioare în faţa uşii care se închide încet în faţa ei.

- Miranda...

Dar e deja prea tîrziu.

- E tîrziu, Clara. Las-o puţin singură. O să-şi revină - îi şopteşte Marta, care a fost, fără să vrea martoră la toată această scenă.

Clara o priveşte surprinsă, coboară cîteva trepte, acolo unde Marta a încremenit văzînd scena dintre mamă şi fiică, îşi priveşte sora, ar vrea să treacă, dar ceva o împiedică - poate privirea intensă a Martei -, se apropie şi, aproape fără să-şi dea seama, o îmbrăţişează şi rămîne aşa, în braţele surorii ei, de parcă lumea urma să se surpe dincolo de ele.

- Ah, Marta, ce trăim noi, draga mea? Viaţa cui trăim noi, Marta? Se desprinde de sora ei, o priveşte în ochi, după care spune ca într-un vis: - Parc-am fi într-o piesă de Cehov.

- Dar nouă chiar ni se întîmplă - spune Marta. Noi chiar trăim dramele astea... Ar trebui să te odihneşti puţin.

- La ce bun? Mîine va fi o zi ca şi cea de azi. Toate zilele vieţii noastre au început să semene atît de mult între ele că nu le mai pot distinge. Nu e bine! Nu e deloc bine - spune Clara coborînd scara.

- Mi-e dor de Filip - spune Marta, aproape fără să vrea.

Clara se opreşte, se uită la sora ei, nu-i vine să creadă.

- Ce ai spus?

- Îmi este un dor nebun de Filip. Dac-aş putea, acum aş zbura pînă la el oriunde s-ar afla. Mi-aş pune cenuşă în cap, m-aş tîrî în genunchi şi în coate ca în faţa unei icoane făcătoare de minuni, i-aş cere iertare de mii de ori, i-aş spune că totul a fost doar o nebunie...

- Marta, nu crezi că e prea tîrziu pentru toate astea?

Marta se aşază pe treapta scării, îşi prinde genunchii cu mîinile, îşi pune bărbia pe genunchi, îşi priveşte sora şi spune rar, apăsînd fiecare silabă:

- Nu vreau să cred că viaţa asta a mea n-are nici un rost. Înţelegi?

Din camera Tanţei se aude în liniştea aceea de moarte, *Sonata lunii*. Uşa camerei ei se deschide brusc, ca şi cum ar fi vrut să surprindă pe cineva care ar fi tras cu urechea.

- Toată lumea ştie prima parte din *Sonata lunii* - spune Tanţa, privindu-le. Puţini sînt aceia care ştiu şi partea a doua, *Allegretto*.

Clara şi Marta se privesc şi izbucnesc în rîs.

- Tanţo, ai luat-o razna rău de tot!

- Habar n-aveţi voi... Ia, ascultaţi.

Tanţa se întoarce în camera ei, schimbă acul pick-up-ului şi, deodată casa se umple de sunetul acela vioi, ritmat şi vesel al părţii a doua. Tanţa începe să se mişte ritmat, iese din cameră şi-şi continuă dansul acela ciudat pe treptele care duc jos, în sufragerie, trece pe lîngă cele două surori, coboară, aprinde luminile, Miranda iese şi ea din camera ei, Carolina face acelaşi lucru, frecîndu-şi ochii încă în somn. Tanţa dansează printre mobilele şi obiectele din sufragerie. Pe uşa cea mică dinspre bucătărie apare şi Alfred, în cămaşa sa de noapte, albă şi lungă, cu căciuliţa sa de noapte şi, în mînă cu nelipsitul său opaiţ. Aşa, fără fard şi fără prestanţa costumului său de majordom, pare unul dintre cei şapte pitici din desenul animat cu Albă ca Zăpada. Toţi privesc înveseliţi dansul ţopăit al Tanţei, care scoate din cînd în cînd mici icnete de efort dar şi de plăcere. Ştiindu-se privită, Tanţa adaugă de la ea noi figuri care par ale unui dans exotic. Sufrageria se umple deodată de bucuria asta molipsitoare a Tanţei. Miranda îşi şterge obrazul cu un gest fugar şi se aşază pe trepte lîngă mama ei, Carolina îşi face, cu un zîmbet larg, o cruce ca un dans al mîinii drepte peste trupul ei încă tînăr şi parcă totul se petrece în visul uneia dintre ele pînă cînd uşa cea mare dinspre terasă se deschide violent şi, în cadru, apare doamna Sidonia, dreaptă, înaltă şi slăbănoagă. Îşi scoate ochelarii fumurii, şi-i pune într-un buzunar al bluzei negre şi spune cu un glas răguşit, parcă venind din altă lume:

- Mi-e foame!

Albert a încremenit. Toate femeile se uită la el uluite. El e cel care veghează secundă de secundă tot ceea ce înseamnă viaţa doamnei Sidonia. Marta strigă aproape fără să vrea:

- Albert, ce se întîmplă? Ce?...

Albert este numai stafia lui Albert. Abia acum i se văd mai bine ridurile. Şi guşa. Şi mîinile mici cu degete strîmbe. Priveşte disperat către femeile din sufragerie. Allegretto-ul beethovenian continuă să umple încăperea cu ritmul său vioi.

- Albert, mi-e foameee! - strigă la fel de cavernos doamna Sidonia fără să mişte vreun muşchi al trupului ei firav. Face cîţiva paşi. Nesiguri şi mici. Albert este primul care se trezeşte din visul ăsta care nu mai este vis şi vrea să o prindă în braţe. Numai că doamna Sidonia ridică mîna dreaptă, parcă vrînd să oprească orice mişcare din jurul ei, se apleacă uşor în faţă ca şi cum ar vrea să-şi ia avînt. Îşi ridică apoi mîinile deasupra capului şi începe un dans pe ceea ce a mai rămas din allegretto-ul de şapte minute al Sonatei lunii. Femeile o privesc înfiorate, doar Tanţa înţelege că acum este momentul ei şi se alătură bătrînei doamne. Amîndouă se bîţîie în mijlocul sufrageriei aproape atingîndu-se din cînd în cînd, pînă cînd pianul acela ritmat se opreşte ca prin minune. Se aşterne o linişte nefirească, Tanţa şi doamna Sidonia se prind într-o îmbrăţişare greoaie ca o sculptură neterminată şi bolovănoasă.

- Tanţo, mi-e foame - spune respirînd greu doamna Sidonia.

Albert se apropie de cele două femei, desprinde cu greutate mîinile bătrînei de trupul Tanţei.

- Să mergem la bucătărie, distinsa mea stăpînă, spune Albert strîngînd în braţe trupul firav al doamnei Sidonia.

- Nu, Albert! Nu în bucătărie. Acolo mănîncă servitorii! Aici! Vreau să mănînc aici!

Marta se apropie de mama sa care stă ţeapănă în braţele majordomului. O priveşte cu luare-aminte, de parcă n-o mai văzuse de mult. Îi atinge cu degetele mîinii stîngi obrazul.

- Mamă, hai să...

- Marto, Marto... Mi-ai fript inima, Marto.

Ochii bătrînei sclipesc în lumina palidă a lampadarului din tavanul sufrageriei. Marta se retrage un pas. Bătrîna se eliberează din mîinile majordomului.

- L-am iubit pe Filip ca pe fiul meu. N-am să te iert, Marto! L-ai alungat ca pe un cîine, Marto.

Albert o prinde de talie şi păşeşte încet către uşa care duce la bucătărie, numai că bătrîna se răsuceşte în braţele lui şi spune cu glas jos şi răguşit de parcă ar continua o poveste numai de ea ştiută:

- ...Doi bărbaţi şi-au ucis rivalul. După aia au căzut în genunchi lîngă cadavru şi au zis de cinci ori Tatăl nostru pentru odihna sufletului celui pe care tocmai îl omorîseră... Glasul i s-a înecat în propria salivă. Albert iese pe uşă ţinînd în braţe trupul acela firav al bătrînei doamne iar în urmă-i femeile se privesc tăcute.

Marta plînge într-un colţ. Carolina se îndreaptă către uşa dinspre terasă, rămasă deschisă, se spijină de tocul uşii, îşi aprinde o ţigară.

- Să omori un om astăzi nu mai înseamnă cine ştie ce… Să te duci la biserică, pare mai important… Să negociezi cu Dumnezeu pentru fiecare păcat. Invocăm un Dumnezeu pictat strîmb pe pereţi, asta facem… Numai că Dumnezeu dispune de toată eternitatea ca să se răzbune. Dumnezeu nu se grăbeşte… Carolina a rostit ultimele cuvinte cu faţa spre terasa întunecată. Mai trage cu poftă un fum după care aruncă cu un bobîrnac ce a mai rămas din ţigară.

Albert apare pe uşa cea mică dinspre bucătărie. Este din nou majordomul casei. Şi-a pus costumul, s-a fardat, iar mănuşile cele albe strălucesc în lumina palidă din sufragerie.

- Distinsele mele doamne, astă seară am minunatul privilegiu de a înmîna prima scrisoare prinţesei Miranda. Draga mea prinţesă, scrisoarea asta a călătorit zile şi mai ales nopţi pînă a ajuns în cutia mea. Am întors plicul pe toate feţele dar nu-mi pot da seama cine a trimis-o. Mister… Mister, dulce prinţesă…

Miranda se ridică de lînga Clara şi păşeşte nesigur printre obiectele din sufragerie. Carolina închide cu zgomot uşa dinspre terasă.

- Ştiţi, spune ea, dacă nu o vedeam pe doamna Sidonia şi doar o auzeam, puteam să jur că e glasul ei…

- Eu aproape că i-am uitat vocea, spune Tanţa.

- E de la Filip! - strigă aproape fără să vrea Miranda.

Marta sare din încolăceala ei din fotoliu.

- Nu se poate, spune ea. Dă-mi-o să văd! Albert se aşază ferm în faţa fetei.

- Distinsă domniţă, nu se cade. Este prima scrisoare adevărată către domnia-sa. Să o lăsăm să savureze pe deplin…

- Albert, ai înnebunit? E de la Filip! Înţelegi?

- Vă înţeleg curiozitatea, dar regulile jocului trebuie respectate.

Miranda citeşte pe ascuns scrisoarea. Cele cîteva rînduri scrise de mînă cu cerneală albastră au fermecat-o.

- Albert, spune-mi măcar cînd a primit-o.

- Cu doar două seri în urmă.

- Vreau să văd ştampilele poştei. Miranda arată-mi măcar plicul…

Miranda se trezeşte din lectura sa repetată, îi întinde plicul. Marta îl răsuceşte pe toate părţile.

- Roma… A trimis-o acum trei luni…

- Mi-e somn. Mă duc să mă culc, spune Carolina. Tanţa urcă şi ea scara, trec amîndouă pe lîngă Clara care a privit totul de acolo, de pe trepte.

- Dumnezeu ar trebui să nu ne învinuiască mai mult decît putem răbda, spune Clara. Sîntem şi-aşa un munte de păcate. Hai, Miranda, la culcare. Dacă Filip a catadicsit să-ţi scrie înseamnă că îi e dor de noi. Înseamnă că se va întoarce într-o bună zi. Tu ai fost totdeauna îngerul lui.

Marta s-a aşezat înapoi în fotoliu, ţine plicul cu amîndouă mîinile. Miranda nu i-l cere, urcă scara alături de Clara.

- Stingi, tu, lumina…

Marta o priveşte absentă. Dă din cap în semn că a înţeles. Albert se retrage cu spatele către uşa lui, privind-o cu duioşie.

- Doresc domniei-tale o noapte liniştită, spune el şi dispare dincolo de prag.

* * *

Dincolo de geamurile mari ale aeroportului Lyon-Satolas, Filip privi forfota de la parter. Coborî. Îşi luă geamantanele de pe rampă. Urma să fie aşteptat, aşa că se îndreptă către ieşire, acolo unde întîlnirile dintre cei care vin şi cei care aşteaptă sînt frenetice şi pline de o energie pe care el nu o cunoscuse. Fusese doar martor la aceste îmbrăţişări şi strigăte care făceau deliciul aeroporturilor din toată lumea.

A privit mult timp către cei de dincolo de balustradă dar nu era nimeni cu numele lui scris strîmb pe o bucată de hîrtie. A aşteptat pînă cînd toţi cei cu care călătorise de la Roma la Lyon s-au scurs prin ieşire. Rămase descumpănit. Se întrebă ce-ar fi putut să se întîmple. Trebuia să se decidă dacă iese din aeroport sau mai aşteaptă. Făcu cîţiva paşi către ieşire privind coridorul acum pustiu şi pe unde tot spera ca cineva-ul promis de Massimo să alerge, să-şi ceară scuze de întîrziere şi… Dar, nu. De acolo nu mai venea nimeni. Se hotărî să mai rămînă în imensa sală a aeroportului. Îşi cumpără un ziar şi se aşeză pe un fotoliu. Răsfoi distrat paginile pline de fotografii şi titluri de-o şchioapă. Din cînd în cînd privea către coridorul cu pricina. Nu avea altă soluţie decît să aştepte. Massimo nu-i lăsase nici un număr de telefon, nici o adresă, nimic… Era prizonierul marelui aeroport. Se gîndi că, pînă la urmă, o va suna pe Francine, şi-şi va petrece o zi-două la ea după care se va întoarce la Roma… Gîndul că este prizonierul unui aeroport îi dădu o stare uşor euforică şi îl făcu să se simtă mai bine. Putea să aleagă între a mai sta şi a pleca pur şi simplu, ca şi cînd nici n-ar fi făcut călătoria asta. Zîmbi… Se cufundă în lectura ziarului. Simţi, la un moment dat, în spatele lui că cineva s-a oprit şi că îl privea. Se gîndi că e omul lui, cel care trebuia să-l ducă la Massimo, aşa că întoarse capul încet către cel din spatele lui. Ştia zîmbetul acela şi ochii aceia mari şi negri, tot timpul parcă miraţi de ceva. Se ridică încet, ca într-un vis. Radu Neveanu, prietenul lui din studenţie, ajuns acum unul dintre cei mai mari violonişti din Europa, îl privea cu luare-aminte. Trecuseră atîţia ani. Drumurile lor se mai încrucişaseră. Filip îşi aminti chiar de o cafea băută la o cafenea de lîngă Tour Eiffel după un recital al lui Radu la Saint Chapelle.

- Bătrîne, ce surpriză!

Îmbrăţişarea fu lungă, frăţească. Înlocuia cuvintele care s-ar fi putut spune într-o astfel de ocazie. S-au aşezat pe o canapea într-un loc mai liniştit. Filip îi spuse, aproape glumind, de ce este prizonierul aeroportului. Tăcură, apoi, o vreme.

- Merg la Bucureşti, spuse într-un tîrziu Radu Neveanu. Ţin un recital la Ateneu.

Filip se ridică brusc în picioare. Deodată îi trecu prin faţa ochilor studenţia lor bucureşteană, cu tot ce-a însemnat ea: întîmplări, figuri, gesturi, cuvinte.

- Tu de cînd n-ai mai fost la Bucureşti?

- Nu m-am întors niciodată de cînd am plecat. N-am putut.

- Lucrurile s-au schimbat, Filip…

- Ştiu, Radu… Pentru mine, însă… Eu nu mai am pe nimeni care să mă aştepte acolo. Pe urmă, m-am obişnuit cu ritmul ăsta. Călătoresc spre nicăieri. Scriu, public, ţin conferinţe, uneori rămîn mai mult într-un loc… E şi asta o viaţă.

- E alegerea ta… Nu te-ai gîndit, totuşi, că ai putea să publici şi la Bucureşti…

- Cine mă mai ştie acolo? N-am nici un chef să bat pe la uşile editurilor.

- Oricum, eşti un nume cunoscut. Nu se poate să nu găseşti, insistă Radu. Uite, vino acum cu mine. Mai sînt două ore pînă la avionul meu. Ai timp să te hotărăşti… Dacă vrei, te las singur…

Filip îl privi curios. De unde i-a venit prietenului lui ideea asta?

- De unde ţi-a venit ideea asta?

- Te-ai uitat în oglindă astăzi? Acum?

- Nu înţeleg…

- Pari de pe altă lume. Se vede cît eşti de singur şi nesigur. Ştiu, pare doar un joc de cuvinte. Dar asta eşti acum, cînd mă uit la tine. Uite, plec să beau o cafea. Te las singur. Poate că…

Filip ar fi vrut să-l prindă de mînecă. Numai că Radu, prietenul lui, cel căruia i s-a confesat prima dată despre pasiunea pe care o făcuse pentru Marta, cel care cîntase numai pentru el şi Marta, într-o noapte, Träumerei, romanţa pentru vioară a lui Robert Schuman, ei bine, el, prietenul lui, Radu

Neveanu nu mai rosti nici un alt cuvînt, se răsuci pe călcîie, intră în cafenea şi dispăru în mulţimea de acolo, ca şi cum şi-ar fi terminat rolul, undeva, în culise.

Filip se gîndi că acum ar fi momentul să iasă din aeroport. Fără nici o explicaţie. Pur şi simplu. Mai fugise şi în alte ocazii. Atunci cînd credea că altcineva hotărăşte pentru el… Privi prin fereastra cafenelei. Radu se aşezase, între timp, la o masă, cu cafeaua în faţă, îşi aprinsese o ţigară şi privea în gol. Acum ar trebui să plec, gîndi Filip. Şi chiar făcu cîţiva paşi spre ieşire. Se opri. Privi spre coridorul de la ieşie. O siluetă privea intens către marea sală. Este omul meu, îşi şopti Filip. Acum! Se îndreptă spre omul din coridor, se opri în faţa lui şi-i spuse în franceză: Sînt eu, Filip, prietenul lui Massimo! Omul se uită curios la bărbatul acesta cu părul care începuse să albească, uşor agitat, cu două geamantane învechite în cele două mîini şi-i spuse într-o franceză aproximativă: Domnule, nu vă cunosc. Eu aştept pe altcineva… Filip simţi cum i se lungesc mîinile. Geamantanele i se părură dintr-o dată grele. Şi inutile. Le lăsă să cadă uşor pe podea. Le privi. Pentru prima dată i se păru că vede două obiecte străine. Şi fără rost. Omul din faţa lui îl întrebă ceva ce el nu înţelese imediat pentru că, dinspre cafeneaua în care intrase Radu, auzi un zgomot de voci care se intensifica din ce în ce mai mult. Ridică privirea. În cafenea lumea se agita. Se apropie şi văzu că Radu nu mai era la masa lui. Oamenii se îngrămădeau în jurul unui om căzut. Fusese chemat chiar un medic, pentru că cineva stătea atent, în genunchi, deasupra… Dumnezeule, îşi spuse Filip, e Radu… Intră în fugă în cafenea. Radu se zvîrcolea pe podea şi icnea de durere. Se apropie de el. Radu îi întinse mîna: Filip, - îi strigă - e nenorocita mea de colică biliară. Mă doare îngrozitor. Filip coborî în genunchi lîngă el. Radu îi prinse cu putere braţul drept.

- Filip, ia biletul meu şi întoarce-te acasă, bătrîne.

Printre gesturile de durere, Radu băgă mîna în buzunarul hainei şi-i întinse biletul de avion. Filip îl luă, vru să spună ceva dar, din spatele lui, doi brancardieri l-au ridicat cu grijă pe Radu care, însoţit de medic, fu transportat către ieşirea din aeroport. Rămase în picioare, în mijlocul cafenelei, cu bucata

aceea de hîrtie lucioasă şi colorată, biletul de avion, care l-ar fi putut duce acasă. Deodată, parcă nu se mai auzi nici un zgomot, nici o voce. O tăcere absolută de o secundă-două, învălui marea sală. Parcă timpul se înfrăţise cu spaţiul şi, pentru cîteva secunde, nimeni şi nimic nu mai era. Filip simţi acut cum totul se opri şi că doar el mai avea puterea să se mişte. Simţi o durere pe care nu reuşi să o localizeze undeva în corp. Îşi aminti atunci că un cardiolog i-a spus, aproape în glumă, după un consult: - Dragul meu, nu ai nimic la inimă. Pe dumneata te doare sufletul…

* * *

- „…Sufletul meu n-a trecut în imagine, dacă ar fi trecut, aş fi murit, aş fi încetat să o văd pe Faustine… Celui care, bazîndu-se pe acest raport, va inventa un aparat capabil să unească prezenţele dezagregate, îi voi face o rugăminte: să ne caute, pe Faustine şi pe mine şi să mă facă să intru în cerul conştiinţei Faustinei… Va fi un act pios."

Miranda citeşte aceste ultime cuvinte din „Invenţia lui Morel" aproape în şoaptă. O tristeţe pe care nu o mai cunoscuse pînă atunci o cuprinde, o simte cum îi face să-i tremure glasul şi mîinile. Închide cartea. Marta pare că a adormit dar, după un timp, deschide ochii.

- Înţelegi acum, Miranda, de ce umblă Filip prin lume? Umblă după o fantasmă. Mi-a citit cartea asta de cîteva ori. Asta o fi pentru el iubirea absolută? O invenţie ca asta a lui Morel, care să adauge unei proiecţii o fantasmă?

Marta se ridică din patul Mirandei, face cîţiva paşi către uşă. Se întoarce cu mîna pe clanţă.

- Păstrează, tu, cartea asta… Nu mai am nevoie de ea. În noaptea asta m-am eliberat de ea. Şi de Filip. Ştii ce a mai rămas în urma lui? Doar ceaţa din dimineaţa în care a plecat… Doar ceaţa peste grădina din faţa terasei noastre… Atît!

- Eu nu-l mai ţin bine minte pe Filip. Eram mică atunci cînd a plecat. Dar acum mi-a scris. Înţelegi, Marta? Mi-a scris… Încep să cred şi eu ce-a spus mama. Că se va întoarce. Ştiu sigur asta. Altfel de ce mi-ar fi scris? Şi mai vrei să ştii ceva? Eu îl înţeleg şi pe Morel. Să faci o astfel de înscenare doar

pentru că iubeşti o femeie şi vrei să rămîi cu ea pentru totdeauna mie mi se pare extraordinar.

- Mie mi se pare aiurea să inventezi o astfel de poveste. Casares ăsta…

Deschide nervoasă uşa şi iese.

Miranda răsfoieşte cartea asta subţire, doar de cîteva zeci de pagini, pe care oricînd poţi să o rătăceşti în bibliotecă. Este într-un fel fascinată de povestea asta inventată de un autor de care nu auzise nimic pînă acum.

* * *

Filip se cuibări în locul de la geam al avionului. Privi luminile aeroportului din care tocmai plecase. Se gîndi că nici nu a apucat să o sune pe Francine. I-ar fi plăcut să-şi mai petreacă o noapte în oraşul vechi, să soarbă un pahar de vin roşu la bistroul Aux trois Maries şi să sporovăiască pînă tîrziu în noapte… Dar cît de departe erau toate astea acum, cînd se afla în avionul către Bucuresti. Cine-ar fi crezut - se pomeneşte vorbind singur. Avionul era aproape gol. Ici-colo - vorbe în şoaptă. Doar la un moment dat un rîset puternic îl făcu să tresară. Semăna mult cu rîsul Martei. Se ridică instinctiv şi privi în urmă. Două femei se îmbrăţişau de mama focului. Se întîlniseră în avion şi savurau, astfel, bucuria întîlnirii. Se potoliră după un timp, vorbind în surdină. Încă îi mai răsuna în urechi rîsul acela care i-o aduse pe Marta atît de puternic în minte. Se gîndi că cel mai bine ar fi să tragă un pui de somn imediat după decolare.

* * *

Marta se hotărăşte să iasă în oraş. Se îmbracă la repezeală cu un deux-pieces, îşi aruncă în jurul gîtului un şal de mătase, îşi potriveşte pantofii, îşi trece mîna prin păr şi asta e tot. O privire fugară în oglindă, nelipsitul rictus (- Am îmbătrînit înainte de vreme…), cheile maşinii şi gata.

Conduce încet, chiar dacă la ora asta oraşul nu mai este atît de aglomerat. Trece de Arcul de Triumf, privind cu nostalgie către parcul întunecat din stînga. Îşi spune că n-ar fi rău să se

oprească şi să ia puţin aer. Găseşte un loc într-o parcare, coboară şi se îndreaptă către parc.

* * *

Filip se trezi cu puţin înainte de aterizare. Somnul îl înfrigură. Ajunse în marea sală de aşteptare după ce-şi pescui cele două geamantane de pe banda rulantă şi rămase locului pentru un timp. Era la Bucureşti. Chiar la Bucureşti. Deodată i se făcu frică. Nu ştia anume de ce. Poate pentru că era prima dată cînd se întorcea după atîţia ani petrecuţi în străinătăţuri. Dar nu. Nu era doar asta. Îşi dădu seama că erau mai multe sentimente care se îngrămădeau în inimă. În inimă? - se întrebă aproape cu voce tare. De ce tocmai acolo? Poate pentru că simţi o înţepătură în dreptul inimii şi-şi aduse iar aminte de vorbele cardiologului. Sigur nu era inima. Era sufletul…

* * *

Marta se aşază pe o bancă aproape de intrarea în parc. Îşi aprinde o ţigară şi priveşte la cei cîţiva adolescenţi care zboară zgomotoşi pe skateboard-urile lor. După aceea, liniştea începutului de noapte. Zgomotul oraşului a rămas dincolo de gardul încărcat de verdeaţă.

* * *

Filip se îndreaptă către parking-ul cu taxiuri. Bate în fereastra primului. Şoferul îi face semn că poate urca. Filip îi arată geamantanele, iar şoferul se dă jos şi deschide portbagajul. E un tip grăsuţ, la vreo patruzeci de ani cu mîini mici şi degete butucănoase.

- Încotro? - îl întreabă cu voce profesională.

Filip aproape că nu se aşteptase la o asemenea întrebare. Chiar aşa: încotro?

* * *

Marta striveşte ţigara cu pantoful. Se lăsase răcoarea. Îşi scoate din poşetă cheile maşinii şi le zdrăngăne în ritmul paşilor. Deschide, urcă, pune cheia în contact, porneşte motorul

şi, cu mîinile pe volan, priveşte prin parbriz. - Şi-acum, Marto, încotro?

* * *

- Încotro? - repetă şoferul.

- La Lido, răspunde ca de pe altă lume Filip.

Ies din parcare, trec de podul Băneasa şi, deodată, Filip are sentimentul că intră în necunoscut, că tot ceea ce se derulează în faţa lui este dintr-o poveste pe care el n-o mai ştie.

- Veniţi de departe?

Întrebarea şoferului îl trezeşte puţin. Îi vede în oglinda retrovizoare faţa uşor transpirată şi ochii vioi.

- Din Franţa, îi răspunde. Din Franţa? - se pomeneşte gîndind. Ah, da: Lyon, Massimo, Francine, Radu şi, mai ales, Casares. Ce amestec de chipuri, de stări, de locuri… Şi toate astea într-un taxi care goneşte în noapte prin Bucureşti.

Trec de Arcul de Triumf. Îşi aminteşte că, la Paris, îi plăcea să petreacă minute bune pe lîngă Arc de Triomphe de l'Etoile, tocmai pentru că i-l evoca pe acesta de acasă.

* * *

Acasă. Mă întorc acasă - îşi spune Marta. Am să mă aşez iar în fotoliul din camera mea, am să continui să trăiesc ca o floare de plastic într-un vas cu apă. Maşina se urneşte din loc, numai că Marta, aproape fără să-şi dea seama, întoarce şi porneşte către centrul oraşului. Nu se mai întreabă de ce. Conduce relaxată ca şi cum la capătul drumului ar aştepta-o o şuetă, la o cafea, cu prietenii... Luminile oraşului se oglindesc vesele în parbrizul maşinii.

* * *

Taxiul trece în viteză pe lîngă Televiziune. Filip aproape a aţipit. În orice caz, nu este atît de nerăbdător să vadă oraşul aşa cum s-ar fi aşteptat. Un sentiment ciudat de je m'en fous îl copleşeşte. Şoferul îşi vede de drumul lui, fluierînd în surdină un cîntec. Clădiri vechi şi noi, într-o stranie coabitare, amintind cumva de Paris, trec prin dreptul ferestrelor taxiului. Filip le priveşte printre gene absent. Ar fi vrut să-l întrebe pe şofer cît e

ceasul. Se apleacă uşor în faţă şi priveşte ceasul luminos de la bord. Este 23 şi 17 minute exact în clipa în care o bufnitură puternică îl aruncă în faţă peste scaunul şoferului care mai apucă să urle: - Mîrlanii dracu'. Filip s-a agăţat disperat de gîtul şoferului. Stau aşa îmbrăţişaţi faţă în faţă în timp ce maşina se rostogoleşte în aer într-un zgomot infernal de fiare şi strigăte. Simte o durere puternică în piept, deschide ochii şi-i vede pe ai şoferului măriţi de groază, stropiţi de sîngele care-i ţîşneşte din tîmplă. După care nu mai aude nimic. Şi nici nu mai vede ceva. Şi nici durerea din piept nu-l mai sîcîie. Se desprinde uşor de gîtul şoferului care pare că s-a obişnuit cu îmbăţişarea asta ciudată. Ies amîndoi prin parbrizul spart, plutesc ţinîndu-se unul de celălalt, pînă cînd frigul nopţii îi strînge şi mai mult unul într-altul.

* * *

- Cît de mult s-a putut înşela Filip. Sigur că aş fi vrut să am un copil. Cu el. Îşi spune cu voce joasă Marta, aproape fără să-şi dea seama de unde a venit aşa, deodată gîndul ăsta. L-am înşelat. Şi ce-i cu asta? - gîndeşte mai departe în timp ce deschide radioul de la bord. Muzica se rostogoleşte molcom în maşină şi se amestecă cu zgomotul înfundat al motorului. Numai eu ştiu de ce am făcut-o. El doar a presupus de ce. N-a ştiut niciodată de ce. Poate că i-aş fi spus în dimineaţa în care a plecat. Dar atunci era prea tîrziu... Se priveşte preţ de o secundă în oglinda retrovizoare exact cînd trebuie să intre în intersecţia dintre Dorobanţi cu Ştefan cel Mare şi în care o mare de oameni se agită în mijlocul ei. Un poliţist îi face semne energice să ocolească. Marta reduce viteza şi trece încet pe lîngă accidentul care a stîrnit atîta vîlvă. Cîţiva indivizi îmbrăcaţi în alb stau aplecaţi deasupra celor doi oameni întinşi pe caldarîm şi încearcă să-i resusciteze. Cele două maşini, un jeep negru ca de la pompe funebre şi taxiul cu acoperişul galben, stau contorsionate departe una de cealaltă. Doi poliţişti stau de vorbă într-o parte cu un individ gras, tuciuriu, doar cu un pantof în picior şi bandajat la cap şi la mîna dreaptă. Marta ar vrea să oprească dar îşi spune că e suficient cît a văzut. Trece

mai departe şi se cufundă în oraşul care pare că nu mai vrea să adoarmă.

* * *

- Alo?
- Da. Aici e preşedintele Republicii.
- Bună seara, domnule Preşedinte.
- Bună seara, doamnă.
- Domnişoară…
- Domnişoară... Domnişoara... şi mai cum, vă rog?
- Maria.
- Bună seara, domnişoara Maria. Deci, aşteptaţi să naşteţi. Ştiţi în ce zi?
- Mi s-a spus că pe 25 decembrie, domnule Preşedinte.
- Perfect, perfect. Şi care este cadrul natural la care visaţi pentru această naştere?
- Un staul, domnule Preşedinte. Un grajd cu multe paie. Cu mult fîn. Şi să mai fie acolo un bou, şi un măgar, şi alte cîteva animale.
- …Un staul, paie, fîn, un bou, un măgar şi alte cîteva animale... Bine, bine, o să aveţi toate astea. Îmi permiteţi totuşi o ultimă întrebare ?
- Sigur că da, domnule Preşedinte.
- Aţi cerut să se determine sexul copilului dumneavoastră?
- Da, domnule Preşedinte. Am cerut şi mi s-a spus că va fi fetiţă.
- Ah, bravo, o fetiţă ! Da… O fetiţă e mult mai gingaşă decît un băiat! Mult mai calmă, mai liniştitoare… Ei bine, vă propun să-i fiu naş. Asta dacă o să vreţi şi dumneavoastră. Ce ziceţi ?
- Păi, aş fi onorată, domnule Preşedinte...
- Atunci vă propun să-i punem numele Isusa...
- Isusa ?!
- Păi, da. Dacă e pe 25 decembrie...
- Ah, da... De la Iisus.
- Păi, vedeţi domnişoară cum se gîndeşte un preşedinte la toate... Acum vă las, că am multă treabă. Treabă de preşedinte, înţelegeţi? Ne mai auzim la telefon...

Tanţa şi Albert pun aproape în acelaşi timp receptoarele telefoanelor în furcă.

Clara, Carolina şi Miranda izbucnesc deodată în rîs. Sufrageria se umple de rîsetele lor. Albert se ridică de pe scaunul de unde a jucat sceneta şi face un semn cu mîna la buze, semn că s-ar putea trezi doamna Sidonia.

- Ţi-ar sta bine ca preşedinte, spune Carolina.

- Un majordom este, în felul lui, un preşedinte... Poate chiar mai mult, domniţă dragă, răspunde Albert aranjîndu-şi mănuşile.

- Ştiţi, spune într-un tîrziu Tanţa, mi-ar fi plăcut să mă cheme Maria.

- Ştie cineva unde a plecat Marta? - întreabă deodată Clara.

În clipa aceea se aude un zgomot înfundat în spatele uşii dinspre bucătărie. Albert sare ca ars. Se repede la uşă şi încearcă să o deschidă. Ceva de dincolo de ea a blocat-o. Albert a intrat în panică. Femeile îl privesc fără să înţeleagă mare lucru. Doar Albert îşi dă seama. Doar Albert ştie. Iese în fugă pe uşa dinspre terasă. Dintr-o dată, linişte. E trecut bine de miezul nopţii. Miranda îşi priveşte mama şi se ghemuieşte la pieptul ei. Uşa dinspre bucătărie se deschide încet şi, în prag, apare Albert cu trupul doamnei Sidonia în braţe. Clara se desprinde de la locul ei şi aleargă printre scaune către cei doi.

- Dumnezeule mare, ce s-a întîmplat?

- Nu ştiu, spune printre sughiţuri Albert. Pesemne că ne-a auzit şi a vrut să vină aici.

O aşază pe unul dintre fotoliile dinspre fereastra cea mare. Bătrîna doamnă pare adormită. Clara îi mîngîie obrazul uscat. Carolina a adus de la bucătărie un vas cu apă. Îl întinde Clarei care o priveşte tîmp. Îşi înmoaie mecanic mîinile în vas ca şi cum ar fi vrut să şi le spele, şi cu ele, aşa ude, îşi mîngîie mama. Apa se scurge printre ridurile bătrînei femei precum ploaia pe un trunchi uscat de copac. Clara se apleacă să-i asculte inima, îşi pune apoi obrazul la gura întredeschisă a mamei. Priveşte către femeile care stau în picioare în spatele ei. Se ridică cu greutate şi se îndreaptă către Albert care s-a ghemuit într-un colţ al încăperii şi plînge îndesat şi cu sughiţuri.

Îi ridică încet faţa. Lacrimile i-au pătat machiajul. N-a mai rămas din el decît un omuleţ grotesc şi speriat.

- Numai eu sînt de vină. Nu trebuia să plec de lîngă mama dumitale! Înţelegi, domniţă Clara. Buna mea stăpînă a sfîrşit cum nu se poate mai cumplit. Singură şi înspăimîntată.

Tanţa vine de la bucătărie cu o lumînare aprinsă şi o pune într-un pahar la picioarele bătrînei. Ar vrea să plîngă, dar nu face altceva decît să-şi sufle zgomotos nasul.

Femeile se aşază pe jos în jurul bătrînei, pe cînd Albert s-a întors la plînsul lui înfundat şi chiţăit.

Aşa le-a găsit Marta cînd s-a întors. A rămas în prag şi a privit curioasă toată scena asta ca şi cum cineva urma să-i spună că acum este rîndul ei să intre în cadru...

Cotrobăiala

1.

- Bună seara. Domnul Borges e acasă?

Femeia s-a rezemat de tocul uşii ca şi cum n-ar fi înţeles întrebarea.

- Este acasă? - am reluat.

Deodată femeia a început să tremure uşor. Şi odată cu ea şi tocul uşii, iar apoi şi uşa. Totul se petrecea lent. Doar femeia, obişnuită pesemne cu lucrul acesta, a schiţat un zîmbet trist.

Nu am auzit nici un sunet şi n-am văzut decît atît: tremurul uşii, lent, nezgomotos şi femeia care, se pare, se bucura pe ascuns de asta.

Am plecat într-un tîrziu, convins că am greşit casa.

2.

Cimitirul de maşini blindate se află chiar în centrul oraşului. M-am instalat aici de aproape un an. Din mai multe motive. Dar cel mai important: aici am mai multă linişte decît oriunde. Oraşul nostru este, ca mai toate oraşele lumii, zgomotos şi murdar.

Aici e linişte. Carcasele metalice, care zac de mai bine de cincizeci de ani unele peste altele, au minunata proprietate de a respinge zgomotul. Sau, mai corect spus, de a-l opri, de a-l topi. Da, cred că asta e: sunetul se topeşte cînd se atinge de ele. Am insistat atît asupra acestui lucru pentru că, iată, acum îmi dau seama ce se-ntîmplă cu adevărat.

Ar mai fi ceva de spus despre paznici. Vreo trei dintre ei ar fi trebuit să iasă de mult la pensie. Cred că au fost uitaţi aici. De altfel nimeni nu se mai îngrijeşte de locul ăsta. Nici măcar copiii nu mai vin să se joace pe aici. Este adevărat că eu m-am hotărît să mă retrag aici după ce a trecut furia vizitării cimitirului. A fost o vreme cînd aici aveau loc adevărate pelerinaje, cînd se ţineau cuvîntări, cînd oamenii aveau, fiecare în casa lui, pusă la vedere, cîte o amintire din cimitir.

Nu mult după epoca aceea, le-au adus înapoi. Le-au aruncat peste gard. Se mai văd şi acum: ceasuri de bord, manete de la cutiile de viteze, chenare de cauciuc, ba chiar resturi de şenile ori cartuşe de tot felul.

Apoi, după un timp, cimitirul a devenit „ciuma" oraşului. Aflu asta de la Ben, care mă mai vizitează uneori şi care-mi spune că în cîteva rînduri s-au instituit comisii foarte serioase care să rezolve cazul cimitirului.

Adică - mai spunea Ben -, să se hotărască dacă prezenţa lui în mijlocul oraşului nu este cumva dăunătoare esteticii şi sănătăţii oraşului (cel puţin la chestia cu sănătatea am pufnit zdravăn în rîs iar Ben s-a uitat încurcat într-o parte. - Eu, aici, dragul meu, chiar respir, pe cînd voi, dincolo de gardurile astea…). Acum se ştie doar că s-a hotărît ca cimitirul să rămînă acolo unde e, adică în mijlocul oraşului ca amintire a nu ştiu căror fapte istorice. Important pentru mine este că au pus paznici şi că turiştii, cu curiozitatea lor bolnăvicioasă, fac fotografii doar de dincolo de gard.

Eu m-am instalat într-un fel de capsulă foarte luminoasă şi încăpătoare, aşezată cam într-o rînă, e drept, pe o pereche de şenile ruginite. Nu-mi pot da seama la ce ar fi putut folosi capsula asta într-un război, pentru că arată foarte „paşnic", în sensul că nu are nici o ţeavă de armă, aşa cum au blindatele din vecinătatea ei, iar înăuntru nu are nici un bord sau un pupitru de comandă. Crio a glumit răutăcioasă cînd a venit prima dată aici. A zis că în asemenea capsule erau transportaţi pe timp de război artiştii, ca să nu se piardă într-un eventual măcel. Făcea aluzia la cel puţin două lucruri care mă priveau: instalarea mea aici şi prezenţa maşinii mele de scris, aşezată în partea cea mai luminoasă a încăperii…

3.

De cîteva zile nu mai iese nimeni cînd sun la uşa domnului Borges. Poate şi pentru că sun de obicei seara tîrziu. După ora nouă. Nu-mi amintesc să fi spus într-unul dintre interviurile sale şi ora la care se culcă. De altfel, din cu totul alte motive, mi-am propus să reiau la lectură aceste interviuri.

Deci, de cîteva zile, mai bine zis de cîteva seri, nu iese nimeni cînd sun. Femeia aceea s-o fi îmbolnăvit. Ba, chiar m-am gîndit că i s-o fi tras de la întîlnirea cu mine.

În seara asta nu am mai sunat. Am stat pur şi simplu aproximativ zece minute în dreptul porţii, privind casa. Mi s-a părut chiar că văd mişcîndu-se o umbră într-una din camerele de la etaj, dar, cum la ora asta luminile oraşului plutesc pretutindeni slobode şi necontrolate, nu mi-am făcut nici o iluzie că ar fi cineva înăuntru.

Am rătăcit apoi prin oraş, făcînd un efort să nu mă lovesc de aceleaşi lumini care, prin nu ştiu ce decret sau lege, au dreptul să circule, aşa cum spuneam, libere şi necontrolate de pe la zece seara pînă dimineaţa. N-ar fi rău nimic în asta. Numai că uneori contactul cu ele poate fi dureros iar alte ori istovitor…

Cînd am zărit, la întoarcere, gardul cimitirului am simţit o boare caldă adiindu-mă. Era semnul meu de linişte. Portarul m-a salutat cu un zîmbet pe care de data asta, în ciuda întunericului, i l-am văzut şi mi-a spus, vîrîndu-şi mîna în buzunar (probabil după ţigări):

- Sînteţi aşteptat. E lumină la dumneavoastră.

I-am mulţumit şi am grăbit pasul.

Într-adevăr capsula mea era luminată.

4.

Ben zăcea în fotoliul meu. Adormise probabil de curînd pentru că zgomotul uşii (un scîrţîit putred şi leneş care uneori mă sîcîie şi pe mine) nu l-a trezit. M-am aşezat lîngă maşina de scris. Mi-am pus apoi coatele pe ea şi capul în pumni, privindu-l pe Ben pe sub sprîncene. Se arcuise în fotoliu şi părea un animal mic şi fugărit. Afară au ţipat în somn cîteva păsări iar altele au aterizat pe carcasele din apropiere. (Cînd aterizează ghearele lor produc un sunet uşor strident şi neliniştitor). Pesemne că aşa a sunat şi de data asta pentru că Ben a tresărit uşor, apoi s-a trezit.

- Te-ai întors, în sfîrşit. Se freca la ochi şi-şi întindea în voie picioarele.

- Ce e? S-a întîmplat ceva?

Era, într-adevăr, prima dată cînd Ben însera în capsula mea.

- Mda. Ceva, ceva s-a întîmplat. Dar mai întîi dă-mi ceva de băut. Am căutat de-am căpiat ceva în capsula asta afurisită a ta.

Aveam votcă. I-am turnat. Semăna într-adevăr cu un animal mic şi hăituit. Descopeream asta abia acum. Cînd mi-am adus lucrurile aici, la cimitirul de blindate, el mi-a cărat, într-un fel demonstrativ, maşina de scris. „Măcar aici să te apuci ca lumea de scris" - mi-a zis atunci înciudat. Nici el şi nici Crio nu au fost de acord cu venirea mea aici. Au considerat că este, reproduc textual: o absurditate adolescentină. Crio, cred, a spus-o. O înţelegeam…

- S-a întîmplat ceva, a reluat Ben. Se pare că în blestematul ăsta de cimitir se află ceva important din punct de vedere militar. Am auzit că unu' ar fi cotrobăit prin listele de inventar ale cimitirului şi ar fi dat de drăcovenia asta înscrisă acolo. Vor veni în curînd să cotrobăie pe aici. Asta-i tot. Mai toarnă-mi!

- De unde ştii? I-am turnat uşor tulburat. Vestea mă ameţise puţin şi cred că deja aveam obrajii roşii.

- De unde ştii?

- De la Crio. Ea m-a rugat să vin să-ţi spun. L-a auzit trăncănind pe taică-su.

Aş fi vrut să discut cu Ben eventualele amănunte. Am renunţat imediat. Mai mult nu cred că ştia, iar părerea lui nu mă interesa.

E un lucru neplăcut - gîndeam. Am privit pe furiş lucrurile din încăpere. Mi-era jenă să le privesc direct. Parcă le furasem. Aveau şi ele amintirile lor. Am fost împreună atîta timp… Mă gîndeam că au chiar dreptul să plutească prin aerul încăperii. Am încetat să mă mai gîndesc la asta, însă, pentru că mi-era teamă ca aşa şi vor face.

Ben adormise la loc. Începuse să mă enerveze asemănarea lui cu un animal mic şi hăituit. L-aş fi trezit să i-o spun…

Deci aşa: în curînd vor cotrobăi pe aici. Încercam să analizez situaţia. Era tîrziu şi eram obosit. Am privit în sus. Prin cupola de sticlă a capsulei se vedea cerul. Cîteva lumini rătăcite se retrăgeau spre oraş. Mi s-au părut caraghioase: aveau un fel de a se legăna de parcă s-ar fi îmbătat; chiar mi s-a părut la un moment dat că s-au împiedicat unele de altele. Am zîmbit. Cine ştie de unde veneau.

Deci aşa - încercam să reiau. Vor cotrobăi prin cimitir. M-ar fi interesat să ştiu ce naiba căutau. Aş fi fost dispus să caut obiectul ăla chiar din momentul ăsta şi să-l aşez undeva lîngă intrarea principală. Aş fi scăpat astfel de vizita lor… M-am răsucit pe scaun spre maşina de scris. Zăcea acolo ultimul poem la care lucram. Acum, cînd îl citeam, parcă neliniştea mea creştea şi mai mult:

plin de sînge îţi fac semn
deslipit de arsura ierbii
cum să nu te strig
şi cum să nu-ţi fac semn
cînd pe marginea drumului
şenilele împotmolite
urlă
ca din gură de şarpe
şi cum să nu te chem
acum
cînd mă îndeamnă spre tine
toate durerile lumii

şi cum să nu-ţi fac semn
acum
(un semn friabil şi ireversibil)
cînd tocmai visez
odăi liniştite de ploaie

ce vinovat şi ce
plin de sînge
îţi fac semn.

Brusc mi-am amintit de Crio.

Adînc, foarte adînc am simţit o durere. O secundă doar. Atît cît să mă răsucesc în aer cu deznădejde.

Am ieşit din capsulă. Zgomotul mărunt şi liniştitor al carcaselor m-a pătruns instantaneu. De fiecare dată am senzaţia că abia aşteaptă să ies şi că zgomotul ăsta nu-l scot decît atunci cînd apar. Oricum mă linişteşte şi-mi dă curaj. Fac cîţiva paşi în jurul capsulei şi mă hotărăsc deodată să urc pe unul dintre blindate. Ajuns sus văd oraşul. Luminile - acum la locul lor -

bat pînă aici. Carcasele strălucesc întunecat. Ating cu degetul blindajul. Rugina se rostogoleşte uşor şi moale, căzîndu-mi în palmă. Ştiu tot: ştiu că Ben a încercat de nu ştiu cîte ori să rîcîie rugina („Rugina asta împuţită! Ascunde ea dedesubt ceva. Nu se poate! Prea străluceşte!" - striga şi-şi sîngera buricele degetelor, încercînd s-o dea la o parte). Şi mai ştiu că e de ajuns ca eu s-o ating uşor pentru ca ea să se împrăştie leneş şi să-mi arate că dedesubt metalul este încă treaz şi bolboroseşte. Ştiu că monştrii ăştia dorm aici doar pentru că aşa li s-a poruncit („Adormiţi aici! Să vă vadă lumea! Să-şi aducă aminte! Pentru că altminteri...").

Păsările care dorm încuibate prin carcase ştiu şi ele la fel de multe. E posibil să fi fost pe aici atunci cînd au fost aduse şi depozitate aici blindatele. Sau poate au venit odată cu ele. Mi-aduc aminte că atunci cînd locuiam în oraş am auzit o discuţie de genul „- Cînd dracu' au mai apărut şi păsările astea? - Ştiu şi eu? Cred că odată cu cimitirul!"

Crio nu le poate suferi. Mi-a spus că o privesc ciudat. „Pe semne că sînt geloase. Într-o zi mi te vor răpi şi te vor ascunde atît de bine în cuiburile lor de fier încît o să-mi zdrobesc mîinile şi genunchii căutîndu-te."

Crio… Crio are o fantezie debordantă. Păsările astea sînt foarte paşnice. Nu-mi aduc aminte să fi făcut cuiva vreun rău. Cînd nu găsesc nimic de mîncare în gunoaiele oraşului rămîn aici şi ciugulesc rugina de pe blindaje.

Am privit încă o dată luminile oraşului. Acolo, în spatele uneia dintre ele, gîndindu-se la mine a adormit Crio. Gîndul ăsta m-a mai liniştit puţin. Cobor şi intru în capsulă. Ben doarme profund iar poemul tresare uşor în maşina de scris. I-am simţit cuvintele foşnind. Mîine îl va citi şi Crio. Mă dezbrac încet cu gîndul la ziua de mîine cînd, poate, vor începe cotrobăiala. Adorm gîndindu-mă la obiectul pe care-l doreşte atît de mult individul ăla. Observ, ca de fiecare dată, cu plăcere, cum, odată cu intrarea mea în somn, lumina din capsulă păleşte uşor pînă se stinge de tot.

5.

Ben plecase de mult. Nu l-am auzit.

N-am auzit nici cînd a bătut la maşină sub poemul meu: „am uitat să-ţi spun aseară: Crio trece pe la tine în seara asta pe la opt. Ben”. M-am înfuriat un pic. Unu: pentru că putea să scoată poemul meu din maşină şi să-mi lase mesajul pe altă coală de hîrtie şi doi: pentru că oricît de tare îmi doream s-o văd pe Crio, ora opt seara este ora la care am hotărît să plec la casa domnului Borges. Ar fi trebuit să fiu mai explicit în privinţa domnului Borges. Şi, mai ales, să-i spun că ora opt seara este… În fine, am să trec pe la ea pe la serviciu şi am s-o rog să vină mai tîrziu.

Am aprins spirtiera şi am pus de cafea. Aşa, deci. Vor începe cotrobăiala. Nu-mi ieşea chestia asta deloc din cap. Am privit obiectele din încăpere. Lumina zilei parcă le-a ascuns. Mi-am turnat cafea în ceaşca de lîngă maşina de scris. M-am aşezat comod în scaun. Prin cupola transparentă soarele invada fiecare colţişor. Aburul cafelei tremura uşor în lumina asta. Atunci - îmi amintesc perfect momentul - am auzit deasupra mea trosnitura aceea foarte puternică. Nu m-am ferit pentru că instinctul n-a mai funcţionat. Trosnitura era - după calculele mele ulterioare - la cîţiva centimetri deasupra capului meu. Imposibil să poţi reacţiona.

Am ieşit din capsulă destul de tulburat. Am privit în jur. Era linişte. Acum îmi era clar că totul se petrecuse înăuntru. Şi totuşi parcă ceva afară… Am intrat. Lucrurile erau la locul lor. Chiar şi aburul cafelei parcă înţepenise în aer. Nu-mi rămînea decît să cred că neliniştea mea se transmisese capsulei.

M-am hotărît să ies în oraş. Doream s-o văd neapărat pe Crio. Mi-am băut în fugă cafeaua, mi-am pus haina şi am ieşit. Ziua zgomotul carcaselor este şi mai puţin perceptibil. Mai degrabă simţi o uşoară vibraţie. Portarul (parcă altul, mai tînăr) mă salută ştrengăreşte cu două degete la tîmplă.

- Frumoasă zi, nu-i aşa?

- Da… - răspund. Şi deodată îmi dau seama că el nu a auzit trosnitura…

Oraşul mă primeşte cu mirosul lui greu şi apăsător. Irespirabil - cum mai spune Crio.

Îmi este din ce în ce mai greu să intru în el. Ca și cum între mine și orașul copilăriei mele s-ar fi așezat un zid de sticlă...

6.

Crio lucrează la Biblioteca municipală. E bibliograf. S-a căznit în cîteva rînduri să-mi explice şi mie în ce constă meseria ei. Dar mare lucru n-am priceput. M-am bucurat, însă, că pot citi la timp toate noutăţile şi că dacă o invit să bem o cafea sau să luăm prînzul, şeful ei, un tip obişnuit dar simpatic, îi dă voie cu un zîmbet complice.

Am bătut la uşă şi am intrat.

Nu era acolo. Colegul ei m-a rugat să aştept şi mi-a arătat un scaun. După un timp m-a întrebat într-o doară:

- Ce mai e nou pe la cimitir?

I-am spus rîzînd că toţi monştrii zac la locul lor cuminţi şi inefabili. A rîs şi el de chestia asta după care şi-a vîrît nasul în hîrţoagele lui. Am privit pereţii tapetaţi cu afişe desenate de Crio şi care anunţau diferite lansări de cărţi ale unora dintre cei mai cunoscuţi scriitori ai momentului. „Cînd o să-ţi publici cartea - mi-a spus odată - am să desenez un afiş cît un perete." Privesc desenele. Crio are o tuşă sigură, aproape masculină. Mulţi i-au spus că nu e locul ei acolo, că ar face bani buni în altă parte, dar Crio iubeşte mult cărţile şi sînt convins că nu le-ar părăsi niciodată.

- A, iată-l şi pe bătrînul meu Don Quijote! - aproape că a strigat Crio cînd m-a văzut. Părea uşor obosită.

- Ieşim la o cafea - i-am spus ridicîndu-mă.

- Am băut deja una şi mi-e teamă că o să mai beau astăzi cîteva. Am o zi plină. Dacă vrei luăm prînzul la berărie. La unu fix. De acord?

Îmi convenea. Am ieşit. Mă gîndeam să dau o fugă pînă la Ben. Dar era prea mult de mers. Ai mei nu erau acasă mai mult ca sigur. Îi auzisem că vor să plece într-o excursie lungă, aşa că nu-mi rămăsese decît să mă plimb prin oraş o oră şi ceva. Era cald. Păsările de la cimitir erau pretutindeni în oraş. Pluteau nestingherite printre clădiri şi aterizau pe trotuare sau în pieţe alături de porumbei și vrăbii. Crio avea, într-un fel, dreptate: păsările astea au penele ca de metal. În soare lucrul ăsta e şi mai evident. Le vedeam ciugulind alături de porumbei din palmele copiilor sau zbenguindu-se la fîntînile arteziene.

Am intrat în prima librărie pe care am întîlnit-o. Înăuntru era răcoare. Şi mai puţină îmbulzeală. Am răsfoit într-o doară cîteva cărţi. Aceiaşi autori şi, parcă, aceleaşi titluri. Nimic nou - gîndeam. Am privit strada prin fereastra vitrinei şi atunci l-am văzut. Bătrînul domn Borges trecea liniştit pe partea cealaltă a străzii. Trecătorii îi făceau loc cu respect, iar bastonul său cel alb strălucea puternic în soarele amiezii. Era pentru prima dată cînd îl vedeam în carne şi oase. Era el, desigur. Nu aveam nici un dubiu. „Deci, trăieşte şi este în oraş - mi-am spus. Atunci de ce?" Întrebare la care nu mi-am mai răspuns pentru că am ieşit în fugă din librărie, încercînd să-l ajung din urmă. Îi zăream din cînd în cînd bastonul alb dar îmbulzeala de pe trotuar mă împiedica să înaintez. Cîteva păsări de la cimitirul de blindate m-au zărit şi şi-au luat zborul de pe frontispiciul Bibliotecii municipale. Bastonul domnului Borges strălucea la intervale scurte înaintea mea în timp ce eu îmi făceam socoteli cum să trec prin mulţime pentru a-i ieşi în cale…

Drumul s-a sfîrşit prost. Domnul Borges s-a pierdut în mulţime. Şi, pe deasupra, am mai şi întîrziat la întîlnirea cu Crio.

Cînd am ajuns la berărie, Crio comandase deja prînzul. Era bine dispusă aşa că nu a trebuit să inventez cine ştie ce altă chestie.

- L-am urmărit pe domnul Borges.

Doar a ridicat o sprînceană în semn de nedumerire. În rest prînzul a decurs cît se poate de normal. Abia la cafea am încercat:

- Ştii… În legătură cu bătrînul domn…

- Ascultă - mi-a replicat aspru -, promite-mi că n-ai să mă mai înnebuneşti cu acest domn Borges şi cu oglinzile lui ameţitoare, şi cu ce-ai vrea tu să-i spui în legătură cu asta…

- Crio - i-am strigat -, e un lucru la care ţin atît de mult…

- Ştiu - s-a înmuiat ea. Dar prea ţi-a luat minţile domnul ăsta.

I-am luat uşor mîna într-a mea. Degetele ei s-au adunat într-un pumn mic pe marginea mesei. I l-am desfăcut uşor şi-am zărit atunci, în podul palmei, încă roşu de efortul strînsorii, un cristal minuscul care strălucea leneş, ieşind din carne.

- Mi-a apărut astă noapte - mi-a spus uşor răvăşită. Cred că va trebui să mă operez.

Am privit-o speriat.

- Sînt foarte multe şanse de reuşită - a continuat.

Şi-a sorbit, apoi, în tăcere cafeaua.

- M-a sunat Ben de dimineaţă. Mi-a spus că ai fost tare tulburat cînd ai aflat de vizita Comisiei. Nu trebuie să fii îngrijorat. N-au nimic cu prezenţa ta în cimitirul de blindate. Din cîte am înţeles de la tata, vor să găsească un obiect - nimeni nu ştie precis ce. Un mare savant, laureat al nu ştiu cărui mare premiu are nevoie de el pentru un experiment…

- Ben zicea că s-au controlat listele de inventar şi că…

- Da, se pare că este acolo, undeva, în cimitirul acela blestemat…

A accentuat ultimele cuvinte şi m-a privit intens, cu aceeaşi tristeţe cu care m-a privit şi atunci cînd i-am spus că mă mut la cimitirul de maşini blindate.

- Aş vrea să te rog ceva. Promite-mi că nu o să te superi…

- Spune…

- Aş vrea să vii la mine după ora nouă seara.

A consimţit în tăcere. Îşi închipuia de ce o rog asta…

O zi proastă - gîndeam întorcîndu-mă la capsula mea. Paznicul mă întîmpină cu un aer important.

- Aţi primit o ilustrată…

Mama îmi scria de pe ţărmul unei mări de care n-auzisem niciodată.

7.

Nici în seara asta drumul meu pînă la casa domnului Borges n-a dat nici un rezultat. M-am bucurat cel puţin că am ajuns la timp pentru a nu o face pe Crio să mă aştepte. Cînd am intrat în capsulă lumina s-a aprins treptat punînd stăpînire pe lucrurile din jur. Aproape instinctiv m-am uitat spre cupolă amintindu-mi de momentul trosniturii. Deasupra capsulei zăbovea, fără nici o treabă una din luminile acelea întîrziate.

Am început să aranjez lucrurile din încăpere. Eram înciudat că nu am cumpărat nişte flori, pe care să le fi pus pe măsuţa din nişă, acolo unde Crio se refugiază uneori… Oricum - îmi

spuneam - îi voi citi poemul cel nou… Pentru o clipă mi-am amintit de rana din palma ei. Acelaşi ac ascuţit m-a săgetat în inimă …

Cînd a intrat, Crio m-a surprins cu prospeţimea ei. Era îmbrăcată într-o rochie uşoară iar peste umerii aproape goi purta un şal transparent. Am strîns-o puternic în braţe. Mi-am dat seama că o iubesc cu disperare, că ei i se întîmplă acum ceva iar eu nu am cum s-o ajut…

I-am dat drumul tîrziu din îmbrăţişarea mea deznădăjduită. Sprîncenele i se arcuiseră ca într-un strigăt. Stătea dreaptă în mijlocul încăperii iar eu nu ştiam ce să fac cu ea, aşa dreaptă, frumoasă şi îndurerată. Lumina din capsulă a început să tremure uşor şi să pălească. Crio şi-a lipit trupul de al meu. I-am căutat buzele pe întuneric. Tremurau încălzite. Aerul din jurul nostru a devenit încet, încet nisipos şi cald. I-am zărit apoi pentru o clipă cristalul hidos din palmă şi tot atunci am auzit cuvintele poemului foşnind neputincioase pe carul maşinii de scris.

Aerul ne-acoperea încet cu căldura lui de nisip încins pe malul mării...

8.

M-a trezit tîrziu, după miezul nopţii, răcoarea din încăpere. Lumina a încercat o clipă să se aprindă, apoi a adormit la loc somnoroasă. Crio stătea alungită, cu capul pe braţul meu. Cred că se trezise de ceva vreme. Îşi privea palma.

- Vezi - mi-a spus, simţind că m-am trezit - parcă şi-a mai pierdut din strălucirea aceea rece…

„Curajul condamnatului" - gîndeam.

- Oricum, trebuie să faci operaţia…

A rămas mult timp tăcută. I-am acoperit trupul gol cu pătura. De-afară se auzea zgomotul păsărilor în somn. M-am răsucit către Crio şi i-am spus că zgomotele astea, abia perceptibile sînt visele lor. M-a privit îndelung.

- Tu ai dreptate. Păsările astea ştiu multe… A rostit grav şi liniştit, ca o sentinţă, fiecare cuvînt. Afară a început să picure. Stropii de ploaie se auzeau căzînd pe cupola de sticlă a capsulei.

- E una din ploile care se abat cîteodată deasupra capsulei - i-am spus pentru a o linişti. Ştiam că nu e obişnuită cu ploile. Şi că din pricina asta, de cîte ori simte venirea ploii, e cuprinsă de nelinişte. S-a ghemuit în braţele mele.

- Mă tem de vizita savantului.

- N-ai de ce.

- Ba da. E complicat să-ţi explic. Voi, care trăiţi în oraş nu ştiţi multe lucruri.

A rîs încet.

- Ascultă, Don Quijote, tu ai face mai bine să-ţi termini odată cartea! Ar trebui să te grăbeşti! Te-ai retras de ceva vreme aici, iar lumea îţi aşteaptă capodopera…

- Da… Ştiu… Să fie vîndută la tarabele alea de lux sau să o lansezi tu cu afişele tale şocante!

Am apăsat cu răutate pe ultimele cuvinte. Apoi, mi-a părut rău. Crio n-avea nici o vină că astfel stăteau lucrurile. Am tăcut amîndoi stînjeniţi.

- N-am vrut să-ţi spun ceva care să te supere - mi-a zis ridicîndu-se într-un cot. Cred doar că cimitirul ăsta o să te înnebunească de-a binelea şi că o să uiţi într-o bună zi pentru ce te-ai exilat aici. Atîta tot…

Am început atunci să-i spun, căutînd cuvintele pe întuneric, poemul care încă mai zăcea în carul maşinii de scris… A tăcut mult timp după aceea. Doar tîrziu, am auzit-o şoptind, intrînd în somn:

- Ce vinovată şi ce plină de sînge îţi fac semn…

Mi-am tras pătura pînă aproape de gură. Mă gîndeam că mîine o să am o zi grea. O să înceapă, probabil, cotrobăiala…

9.

Cum era de aşteptat, m-am trezit mult după plecarea ei. Şi, bineînţeles, mi-a lăsat un mesaj în maşina de scris. Şi, bineînţeles, sub mesajul lui Ben, care n-a găsit altă coală de hîrtie decît cea cu poemul meu. Ce apucături au şi ăştia din oraş - am strivit printre dinţi şi am scos coala de hîrtie din maşina de scris. „Nu mă căuta o vreme. Mă internez. O să te anunţ cînd o să fie totul în regulă. Crio.”

Asta e - mi-am zis. Bine, cel puţin, că s-a hotărît. Tatăl ei, cu relaţiile lui, va găsi cu siguranţă unul dintre cei mai buni chirurgi. Cu toate astea o nelinişte crescu brusc în mine. M-am îmbrăcat fără grabă. Dincolo de mesajul ei sec, îi simţeam prezenţa în încăpere. M-am uitat instinctiv împrejur, ca şi cum şi-ar fi uitat ceva aici. Da, e-adevărat. Lăsase ceva aici, printre obiectele mele. Ceva care nu are nume. Şi care e mai mult decît o „prezenţă". O să mă atingă tot timpul acest ceva al ei, aici, în capsula asta a mea. Iar într-o zi va trebui să-i dau un nume…

10.

Am pîndit toată ziua. Pe la ora zece păsările şi-au luat zborul spre oraş şi tot cam atunci s-au auzit zgomote ciudate deasupra capsulei. Nu erau zgomotele păsărilor. Cu acelea m-am obişnuit şi le ştiu bine. Era, mai degrabă, o pîrîitură repetată, abia perceptibilă şi care venea de undeva de sus. După o vreme nu s-a mai auzit.

După amiază am citit ceva, alungit în şezlong. Oricum, numai lectură nu a fost aia, pîndind orice zgomot şi suspectînd orice umbră. Cînd s-a lăsat de-a binelea întunericul, mi-am zis că orice instituţie serioasă nu-şi trimite oamenii la o oră atît de tîrzie să cotrobăie prin fiare. Aşa că mi-am aruncat un pulover pe umeri şi-am pornit spre casa domnului Borges. „Pînă la un punct, Crio are dreptate - mi-am zis. Dar trebuie să dau de bătrînul ăsta care mă obsedează şi să-i spun ce cred eu sau, mai degrabă ce am descoperit eu în legătură cu oglinzile…"

Ca de obicei, casa e cufundată în întuneric. Din cînd în cînd, cîte o lumină rătăcită mai trece pe străduţa asta. Le fac loc să treacă… Nu le sufăr deloc. Din fericire nu-şi dau seama de asta. Plutesc uneori somnambule, alteori curioase. Oricum: stridente şi enervante. Asta e: nu le sufăr.

Mi-am întors privirea către casa domnului Borges. Iedera o cuprinsese moale, iar dacă erai puţin mai atent ai fi surprins efortul ei liniştit de a o ridica. Mi-am spus doar că mi se pare dar, cînd a trecut o lumină prin dreptul ei, am observat că iedera îşi vîrîse un braţ puternic printr-o fisură din zid, ca şi cum ar fi vrut să scoată ceva de acolo, sau să ridice casa cu braţul acela…

Am sunat uşor tulburat. Soneria funcţiona. I-am auzit ţîrîitul înfundat înăuntru. Am mai încercat de cîteva ori. Era clar: nu mai locuia nimeni în casa asta. Mi-am vîrît mîinile în buzunare şi-am plecat fără grabă spre casă. Luminile se mai potoliseră. Oraşul părea liniştit. Erau foarte puţini cei care mai ieşeau la ora aceea. Aproape de cimitir m-am simţit urmărit. Am întors capul. O lumină atîrna spînzurată de gard. Mai aveam cîţiva paşi pînă la poartă cînd, parcă înfuriată de ceva, lumina s-a desprins de gard şi m-a lovit sec în spate… Aveau dreptate cei care spuneau că loviturile astea par mai degrabă istovitoare. M-am tîrît cu greu pînă la poartă, sperînd ca portarul să-mi poată da o cană cu apă. Îmi era o sete cumplită, cumplită…

11.

…Domnul acela, îmbrăcat impecabil stătea aplecat deasupra mea. M-a izbit albul imaculat al cămăşii şi nodul perfect de la cravată. Mă pălmuia încă.

- M-am trezit. Lasă-mă.

Zăceam la intrarea în cimitirul de blindate.

- Stai departe? Te pot duce pînă acasă. Sînt cu maşina.

I-am făcut semn spre cimitir.. M-a ridicat cu un singur gest şi m-a sprijinit apoi pînă la capsulă.

Mi s-a părut ciudat că la poartă nu era nici un paznic.

Cînd am intrat în capsulă, lumina a pîlpîit un timp apoi s-a aprins.

- Mai am puţină cafea în ibricul de acolo. Toarnă-mi-o, te rog.

Abia acum îl observam mai bine. Era înalt, suplu, impecabil îmbrăcat, cu gesturi feline, doar faţa arsă de soare, uşor ridată, îi trăda vîrsta. Mi-a întins ceaşca cu cafea, mi-a acoperit picioarele cu pătura, după care s-a aşezat în fotoliul în care adoarme de obicei Ben.

- Te-ai instalat excelent aici.

M-a izbit timbrul vocii. Eram sigur că o mai auzisem cîndva. Şi, deodată, parcă şi trăsăturile feţei începuseră să mi se pară cunoscute. Da! L-am văzut în mai multe rînduri la televizor. Era clar, acum. El era „savantul”.

- Dumneata eşti cel care are nevoie de…

A zîmbit protocolar.

- Pentru dumneata sînt Paul. Am venit să stăm de vorbă. Te ştiu bine. Am auzit lucruri interesante despre dumneata. Dacă nu mă înşel mi-ai fost chiar student…

M-a deranjat un lucru: el şi-a spus numele; de al meu însă n-a întrebat. Oricum, în situaţia aia nu mai avea nici o importanţă.

12.

- M-am gîndit din capul locului că dumneata cunoşti cel mai bine cimitirul şi că eşti cel mai în măsură să mă ajuţi. Obiectul de care am nevoie şi care se găseşte aici este de o mare importanţă pentru experimentul meu… Dumneata poţi înţelege mai bine ca oricine… Iar experimentul ăsta, în condiţiile actuale poate însemna enorm pentru omenire… Cred că înţelegi… Ce vîrstă ai?

- Eu sînt poet… Este-adevărat că am terminat studii politehnice, dar mi-a fost mai simplu să pun în poezie tot ceea ce am învăţat… Poate că şi din pricina asta nu se înghesuie prea mulţi să-mi publice cărţile…

- Eşti încă tînăr. La vîrsta dumitale…

- Deci, ce doreşti să afli?

- Tinere domn, obiectul pe care-l caut eu se găseşte aici în cimitirul acesta al dumitale.

Am zîmbit obosit.

- Nu e al meu. E al omenirii… Din cîte mi s-a spus, el aminteşte nu ştiu ce fapte omenirii… Un prieten al meu îl numeşte chiar monument.

- Aşa şi este. Un monument. Dumneata eşti tînăr…

Îşi mişca într-un fel caraghios mîinile şi toată prestanţa lui începea să se şteargă. Da. Mi-am adus aminte. I-am fost student. Şi-atunci era la fel. Elegant şi emfatic. Fetele se dădeau în vînt după el. Acum mă enerva doar faptul că mă crede idiot. Atît!

- Obiectul ăsta este de fapt o cutiuţă albastră de dimensiuni reduse. Un fel de mini-container cu un conţinut foarte important pentru experimentul meu. Vezi dumneata, războiul care a trecut şi pe care dumneata şi generaţia dumitale nu l-aţi

apucat a avut marea lui taină. Ca toate marile conflagraţii. Ei bine, taina acestui ultim război care, cred că ştii, s-a terminat cu o pace echilibrată şi globală, la care noi tinerii savanţi, pe atunci, am avut o contribuţie importantă, ei bine, taina acestui război este tocmai această cutiuţă de care eu am acum mare nevoie…

Tot timpul cît a vorbit m-a obsedat un fel de insignă foarte mică, albastră aşezată discret şi chiar cochet pe nodul cravatei. Am făcut un mare efort să-mi amintesc unde am mai văzut aşa ceva, dar m-am lăsat păgubaş. Am ciulit urechile:

- De mîine vom începe treaba. Voi sosi aici cu mai mulţi colaboratori ai mei, cu care vom începe sistematic căutarea. Prezenţa dumitale în această aventură ştiinţifică va fi extrem de importantă…

Mă considera în continuare idiot. Lucru care mă întrista mai mult decît să mă enerveze. L-am condus pînă la uşă. Mi-a strîns puternic şi hotărît mîna. A sărit sprinten de pe şenilă, evitînd scara şi s-a pierdut printre carcase. Ştia drumul. Era evident că-l mai făcuse.

M-a reţinut în prag zgomotul metalului pe care-l mai auzisem aşa doar atunci cînd am venit pentru prima dată cu Ben aici. Doar că de data asta zgomotul a fost mai puternic pentru că păsările s-au trezit, foindu-se în cuiburile lor. Am coborît cu pătura pe umeri. Cădea roua. M-am apropiat de blindatele vecine. Am dat rugina la o parte şi am văzut ceea ce ştiam că o să se întîmple: metalul clocotea bolborosind, iar viermuiala lui rece şi absurdă mă paraliza…

13.

De cîteva zile capsula mea a devenit sediul echipei de căutare. E o vînzoleală obositoare. Surpriza cea mare am avut-o în prima zi atunci cînd, în frunte cu savantul au venit cu toţii la capsula mea iar printre ei se afla şi Ben, care m-a salutat fără nici un chef, vizibil jenat de întîmplare. „Sarcină de serviciu” - mi-a zis mai tîrziu şi şi-a aruncat echipamentul pe podeaua încăperii. „D-aia mi-am tocit coatele pe băncile facultăţii, ca să caut acum cu descreieratul ăsta cai morţi ca să le luăm

potcoavele" - mi-a mai şuierat Ben. Mi-a plăcut chestia cu potcoavele. Se potrivea de minune.

- Am să-ţi fac cunoştinţă şi cu mucoşii ăştia. Îi vezi? Au intrat în aparate pînă la urechi. Greu îi mai scoţi de-acolo. Deh! Altă generaţie. Ăştia cînd fac un lucru îl fac temeinic. Nu se încurcă!

Pălăvrăgeala lui înciudată m-a mai înveselit. I-am turnat votcă. M-a refuzat.

- Am treabă. Poate găsim drăcovenia aia mai repede. Pe urmă poate…

Băieţii lui Ben - pentru că savantul l-a pus şef peste ei - sînt simpatici. Ştiu foarte multe lucruri, nu sînt chiar nişte mucoşi, aşa cum zice el.

Eu, în schimb, sînt din ce în ce mai istovit. Savantul urcă şi coboară peste mormanele de carcase cu o agilitate care mă enervează. Abia mă ţin după el. Astăzi, la terminarea programului le-am oferit tuturor o cafea caldă. A rămas şi savantul. Încet, încet osteneala s-a aşezat peste pălăvrăgeala noastră. Doar savantul îşi mişca nervos un deget pe buza ceştii de cafea.

- O simt. Este aici! - a spus la un moment dat înciudat. Poate chiar aici în capsula asta a dumitale. A zîmbit crispat. S-a uitat dintr-o dată fix în ochii mei. Avea ochii tulburi. Eram prea obosit pentru a-i susţine privirea.

La plecare Ben a rămas în urmă. Mi-a şoptit în fugă:

- Nu-i lucru curat cu drăcovenia asta…

L-am privit fără nici o tresărire. Eu ştiam. Ştiam de mult asta…

14.

N-am mai trecut de cîteva zile pe la casa domnului Borges. M-am întrebat dacă o fi reuşit oare iedera să ridice casa. Am zîmbit pentru că imaginea asta a unei case ridicată de iederă părea venită dintr-o pictură suprarealistă. Ceva demn de Salvador Dali sau Giorgio de Ghirico. Aş fi vrut să trec în seara asta, dar eram obosit după toată alergătura de peste zi. Şi mai era ceva: în noaptea asta voiam să încep să caut singur cutiuţa albastră. Îmi doream s-o găsesc şi s-o arunc undeva la intrare ca

să poată fi zărită de savant și să mă lase în pace...

15.

Vecinii mei, monştrii de fier sînt treji. Bolborosesc. Păsările n-au mai zburat către oraş de cînd cu cotrobăiala asta, iar acum stau treze în întuneric parcă păzind metalul întunecat și foșnitor. Se mulţumesc să ciugulească din cînd în cînd rugina de pe carcase. Încep să caut. Am senzaţia că nu-mi mai ajunge timpul. Aprind lanterna şi pătrund într-una dintre carcase. Înăuntru zgomotul metalului se amplifică şi devine înfricoşător. Iau carcasele la rînd. Caut cu înfrigurare în fiecare colţişor, în fiecare pupitru, în fiecare cabină, sub fiecare scaun. Cotrobăi în locurile cele mai dubioase. Metalul geme. Sînt foarte multe. Abia acum îmi dau seama că cimitirul este imens. Şi, mai ales, mă gîndesc că dacă monştrii ăştia s-ar trezi într-o zi…

Am obosit. Aproape că m-am tîrît pînă la capsulă. Înăuntru era lumină. Ben mă aştepta. Cînd am intrat a ridicat privirea către mine. A rostit apoi rar:

- Nu plec de aici pînă nu-mi spui tot!

Ce dracu' să-i spun? Şi cum?

Am ieşit şi l-am chemat afară.

- Tu nu poţi să dai rugina asta la o parte? Nu-i aşa?

- Da. Am încercat de multe ori. Nu se poate…

- Priveşte!

Am pus lumina lanternei peste degetul meu cu care am început să dau la o parte rugina care parcă se pulveriza. Ben privea încremenit.

- Priveşte acum şi ceea ce este dedesubt.

L-am văzut pălind. Nu-mi dădeam prea bine seama dacă a înţeles. Îi vedeam doar privirea fixă. L-am lăsat acolo printre carcase. Am intrat în capsulă. Lumina s-a trezit dintr-o dată la venirea mea. M-am aşezat pe un scaun. Mă gîndesc la Crio. Pentru prima dată de cînd cu vînzoleala asta mă gîndesc la Crio, în timp ce afară, Ben se zvîrcoleşte urlînd printre carcase. Da. Doar Crio mai lipsea din secvenţa asta mizerabilă.

16.

Capsula a tresărit. Mişcarea ei repezită m-a trezit. Adormisem îmbrăcat. Am ieşit. Ben zăcea printre carcase. Sîngele i se amestecase cu rugina. Cred că a rîcîit rugina toată noaptea. Ca să se convingă că în spatele ruginei metalul e viu, gata oricînd să-şi facă treaba pentru care a fost tocmit… Acum putea să dea şi el rugina la o parte. Înţelegea… I-am atins umărul şi s-a trezit ca dintr-un somn prelung. Dimineaţa era răcoroasă. L-am ajutat să urce în capsulă. I-am turnat votcă.

- Îmi vîjîie capul…

- Echipa ta n-a venit astăzi - i-am zis. Este aproape zece…

- Poate c-au obosit şi ei. Le-o fi dat liber azi…

- Nu se prea grăbeşte savantul ăsta al tău…

E zece şi păsările iar n-au plecat spre oraş. Ciugulesc cu migală rugina. Le privim absenţi prin geamul capsulei. Soarele a început să încălzească încăperea.

- Ce crezi c-ar trebui făcut? - a articulat greoi Ben.

Am dat din umeri.

- Poate dacă am găsi cutiuţa aia blestemată…

- Am încercat astă noapte pînă ai venit tu. Practic, e imposibil s-o găseşti. Cimitirul e imens. M-am lăsat păgubaş. Am impresia că odată cu cotrobăiala asta, cimitirul a început să se umfle, să intre în oraş. Tu ce ai aflat despre cutiuţa asta albastră?

- Nimic precis. Numai vorbe spuse în şoaptă…

- Spuneai că…

- L-am auzit pe unul din mucoşii ăştia că experimentul savantul nu-i tocmai curat. Că reia nişte experienţe mai vechi, din timpul războiului. Că, sub pretextul anulării nu ştiu cărui efect, savantul… În fine… Că ar fi, de fapt, un fel de armă foarte sofisticată…

Am urlat deodată înspăimîntat.

- Asta e!! Înţelegi? Asta e!

Mi-am ascuns faţa în pumni. Nu mă mai puteam controla. Se adevereau temerile mele. Pentru cineva care n-a trăit ca mine în cimitirul ăsta de maşini de război, nu poate pricepe. Nu ştie cum bolboroseşte metalul abia aşteptînd să fie pus iar la treabă. Nu ştie că monştrii ăştia nu ruginesc decît la suprafaţă…

Plîngeam neputincios. Ben mă privea ca un animal mic şi fugărit. I-am spus sughiţînd:

- Arăţi ca un animal mic şi fugărit…

A zîmbit obosit.

Ne priveam absenţi, stînd cu mîinile pe genunchi. Într-adevăr doar Crio mai lipsea din tabloul ăsta mizerabil.

Şi-atunci, deodată, deasupra noastră s-a auzit puternic trosnitura. Am vrut să fug. Dar Ben m-a prins şi m-a tras lîngă el. Lumina capsulei s-a aprins disperată, după care a început să tremure uşor. Am observat totodată că păsările s-au oprit din ciugulit şi au privit toate către capsulă. Apoi, în liniştea care a urmat, s-a auzit maşina de scris, care a început să ţăcăne sacadat. Ne-am apropiat. Pe hîrtia albă, pe care ar fi trebuit să înşir cuvintele unui nou poem, se aşezau acum, repezite, alte cuvinte…

„Ceea ce cauţi se află acum în mîinile mele. Cutiuţa albastră este acum aici, la mine… Am găsit-o în dimineaţa asta sub pernă. Nu ştiu cum a ajuns aici. Vino repede la spital. Ia-l şi pe Ben cu tine. Doctorul mi-a spus că avem nevoie de un martor. Crio."

S-a lăsat deodată o linişte absolută, iar noi nici nu mai respiram. Ne-am privit apoi o secundă după care ne-am repezit spre uşă. La poartă ne-am oprit ca să ne aranjăm puţin. Aveam dreptate: cimitirul de maşini blindate intrase adînc în oraş dar se pare că nimeni nu observa lucrul ăsta.

17.

Ne-au pus halate albe pe umeri şi ne-au condus politicoşi la rezerva unde se afla Crio. La vederea noastră a sărit sprintenă din pat. S-a agăţat de gîtul meu şi m-a sărutat prelung. Cînd m-am desprins i-am luat mîna şi i-am sărutat-o. Am observat cicatricea luminoasă. Era semn că fusese operată. S-a desprins uşor de mine şi a scos din sertarul noptierei un pacheţel alb. L-a desfăcut cu grijă. Eu şi Ben o priveam tulburaţi. Din învelişul alb s-a ivit o cutiuţă cu reflexe verde-albastrui, uşor oxidată, lovită pe ici pe acolo. S-a lăsat o linişte prelungă. Doctorul a intrat aproape fără să-l auzim. Avea, peste halatul alb, o eşarfă

albastră. S-a oprit în mijlocul încăperii, privindu-ne. Era uşor tensionat. N-a spus nimic un timp.

- Aici - a spus rar Crio - se află ceva pentru noi doi. O şansă din două. Înţelegi?

Nu. Nu înţelegeam. Dar nu mai avea importanţă. Chiar nu mai avea…

- După cercetările noastre - a întrerupt-o doctorul - credem că aici, în acest recipient pe care l-am găsit... se află…

Crio a desfăcut capacul iar în palmă s-au rostogolit două tubuleţe metalice. Doctorul s-a apropiat de noi. A luat tubuleţele şi le-a privit îndelung.

- Trebuie să beţi conţinutul în acelaşi timp - ne-a spus. Tinere, trebuie s-o ţii cît mai strîns de mînă.

Ne-a luat mîinile şi ni le-a unit. I-am strîns cu mare grijă mîna bolnavă. Apoi l-a adus pe Ben lîngă noi.

- Dumneata trebuie să fii martor. Este ca un ritual nupţial, în care fiecare element trebuie să funcţioneze perfect. Înţelegeţi?

Nu-l mai auzeam de mult. O priveam în ochi pe Crio. Erau uşor înlăcrimaţi, iar sprîncenele i se arcuiseră ca într-o icoană bizantină. Doctorul a rostit cîteva cuvinte din care n-am înţeles mare lucru, apoi a desfăcut tubuleţele. Ni le-a întins. L-am luat cu mare grijă. L-am privit. Înăuntru clipocea un lichid întunecat. Am privit-o pe Crio.

- Asta îmi aduce aminte de Shakespeare - a zis zîmbind.

Ben ne privea din ce în ce mai tulburat.

Am băut amîndoi odată. Am mai putut vedea cum Crio privea cu disperare mîinile noastre unite. Un fior cald mi-a cuprins braţul. Rana ei mă ardea şi pe mine. Doctorul m-a sprijinit în tăcere. Ben a făcut acelaşi lucru cu Crio. M-am uitat intens la ea. Zîmbea fericită. Apoi întunericul s-a încălzit brusc.

18.

Cînd am ieşit din spital, Ben ne aştepta în parcare.

- Vă duc cu maşina. Încotro?

L-am privit încurcat.

- Ştii ceva de cimitir?…

- Da… Au găsit trupurile lor strivite de şenile. S-a deschis o anchetă. Dar lucrurile erau prea evidente. Aşa că nimeni nu a mai fost dispus s-o continue.

A tăcut un timp.

- Nu-mi pare rău decît pentru mucoşii ăia. Savantul…

A tăcut iar. Nu se auzea decît motorul maşinii.

- Tragem o fugă la capsulă? - ne-a întrebat, înveselită deodată, Crio.

Scrisoarea care trebuia trimisă pînă să devină literatură

S-a oprit deodată din mers. Nu făcuse decît doi-trei paşi dincolo de colţul străduţei care se termina cu un gard de viţă sălbatică şi s-a oprit de parcă cineva l-ar fi strigat din urmă. A întors capul ca şi cînd chiar aşa s-ar fi întîmplat. Dar nu era nimeni dincolo de gard. A rămas aşa un timp. Soarele se depărtase către turnul cu ceas şi stătea acolo atîrnat. Un foşnet l-a făcut să întoarcă din nou privirea către gardul de viţă sălbatică. O eşarfă roşie ţopăia încolo şi încoace dincolo de gard. La un moment dat a dispărut pentru ca, după cîteva clipe să apară din nou. Şi-a atins cu mîna barba aspră. Rămăsese aşa de cîteva clipe bune şi nu găsise altceva de făcut decît să-şi frece barba care începuse de mult să albească. Privea curios dansul eşarfei în spatele gardului. A auzit apoi chicotitul fetiţei care alerga pe lîngă gard şi în urma ei, lătratul jucăuş al cîinelui.

Ar fi vrut să meargă mai departe dar, deodată, se întrebă dacă mai ştia încotro trebuia să plece. Parcă undeva la un club unde să se întîlnească cu cei cîţiva sexagenari cu care mai rămăsese prieten. Pentru o partidă de bridge. Pentru o bîrfă. Pentru a reprograma atîta de amînata partidă de tenis. Pentru ce, aproape că nu mai avea importanţă. Îi rămăsese în ochi dansul eşarfei roşii şi în urechi rîsul zglobiu al fetiţei.

Mai privi încă o dată spre gard. Seara se lăsase dintr-o dată, iar dincolo de gard nu se mai zărea şi nu se mai auzea nimic...

Abia acum realiza că nu se mişcase din loc minute bune, că tot ce se întîmplase în acest răstimp nu-i mai aparţinea, de parcă altcineva îi trăise minutele alea, lucru care îl sîcîi cîteva momente, aşa că începu să se mişte pe loc ca şi cum şi-ar fi dezmorţit încheieturile picioarelor.

Ar fi vrut să se întoarcă şi să continue să lucreze. Lăsase computerul deschis la paginile pe care urma să le corecteze.

Însă dorinţa de a se întîlni cu prietenii fu mai puternică, aşa încît se răsuci în loc şi porni către club fără să mai privească deloc înapoi.

.....

Motanul adormise pe scaunul său de la computer şi nici nu s-a sinchisit, aşa cum făcea altă dată la auzul cheii răsucite în broasca uşii. Îşi aruncă pardesiul pe speteaza scaunului şi abia atunci Jimmy Lăţosu' îşi deschise în silă un ochi în semn de bun venit. Era destul de tîrziu ca să mai continue corectura pe care trebuia să o facă, aşa că se grăbi să dea shut down computerului cînd auzi prin fereastra deschisă rîsul zglobiu al fetiţei cu eşarfa roşie. Privi dincolo de perdele peste gard. Nu se vedea nimic. Îşi privi ceasul: era aproape miezul nopţii. Ieşi în grădină, dar rîsul acela jucăuş pierise de parcă nici n-ar fi fost. Poate că nici n-a fost, îşi spuse şi se grăbi să intre înapoi în casă...

...Am citit cu ochii obosiţi ce-am scris mai sus. Pare traducerea unui roman italian sau englezesc scris prin anii cincizeci sau şaizeci. Are o oarecare savoare dar nu e ceea ce aş fi vrut să scriu...

Într-adevăr motanul nu s-a mişcat de pe scaunul de la computer dar ce era cu fantasma asta a fetiţei cu eşarfa roşie? Am scos capul pe fereastră. De aici, de la fereastra blocului în care stau se vede strada aglomerată şi zgomotoasă şi acum, la miezul nopţii. Nici urmă de gardul cu viţă sălbatică...

Dau, cu o singură mişcare, motanul somnoros jos de pe scaun şi mă aşez în faţa computerului. Cum naiba îl cheamă? Stai să citesc mai sus. Ah, da. Jimmy Lăţosu'. Haios nume. Îmi pare rău că nu am pus motanului meu numele ăsta mai demult. M-am mulţumit să-i spun simplu, Motănache...

Deci de unde a venit fantasma aceea a fetiţei cu eşarfa roşie?

Sigur am citit pe undeva...

Dar dacă o amintire ascunsă de multă vreme se trezea acum cine ştie de ce?...

Am pus aproape instinctiv mîna pe telefon, ca şi cum aş fi accesat net-ul pentru a afla cine ştie ce lucru pe care oricum îl ştiam... Pe cine voiam să sun? Pe mama? Pe Ella? Pe E&a?

Dar dacă şi ele sînt doar nişte fantasme?

Singurul lucru concret era telefonul. Deci făcusem bine că am ridicat receptorul. Urma doar să formez un număr iar de la capătul celălalt să-mi spună cineva ce se întîmplă.

Dar nu fac nimic din toate astea. Mă mulţumesc cu senzaţia de linişte pe care mi-o dă faptul că pot vorbi oricînd cu cineva doar ca să cred că n-am rămas singur la ora asta... Pun receptorul cu grijă la loc. Doamne, s-a făcut deja miezul nopţii! Îmi spun că ar fi timpul să mă odihnesc. Motănache se instalează în poala mea cu aceeaşi nesimţire, îl mîngîi, începe să toarcă, îi şoptesc: ţi-am găsit, în sfîrşit, după atîţia ani, un nume, bătrîne: Jimmy Lăţosu'... Ce zici îţi place? Îl privesc deodată mai bine şi pufnesc în rîs. Îşi deschide larg şi nedumerit ochii. Rîd cu poftă pentru că îmi dau seama că ăsta e nume de cîine... Aşa că Motănache rămîi cu numele ăsta... Toarce. Se întinde cît e de lung şi încep să scriu mai departe, uitînd de oboseală.

Stă lungit, cu faţa în sus, în iarba grădinii. Cerul de deasupra se lăţeşte pînă cînd se sprijină în gardul de viţă sălbatică. O boare adie peste iarbă. Un lăstun trece gălăgios pe deasupra. Şi-atît. Deodată totul încremeneşte. Îşi mişcă încet degetele de la mîna dreaptă. Le aduce apoi în dreptul ochilor şi le lasă să se joace acolo, între el şi cer, un timp. Apoi se-aude clar rîsetul fetiţei cu eşarfa roşie. Se-apropie din ce în ce mai mult. Ar vrea să ridice capul dar o lene şi o neputinţă îl doboară. Aude clar şi lătratul jucăuş al cîinelui. Paşii se aud din ce în ce mai aproape, foşnind în iarbă, pînă cînd se opresc în dreptul creştetului. Un timp e linişte, apoi, mai întîi zăreşte plutind eşarfa roşie pe deasupra ochilor după care chipul fetiţei aplecat peste el. Se răsuceşte şi se ridică anevoie în capul oaselor. Nu ştie cine e făptura asta angelică şi venită parcă de nicăieri. Îl priveşte curioasă, după care se aşază lîngă el, în iarbă. Cîinele mai face două-trei ocoluri prin iarbă şi se aşază şi el lîngă ei. O priveşte cu luare-aminte. Nu-şi aduce aminte s-o mai fi văzut vreodată. Nu spune nimic şi nici nu îl mai priveşte. Stau aşa unul lîngă celălalt şi privesc dincolo de gardul de viţă sălbatică. Apoi el se lungeşte iar în iarbă, cu faţa în sus. Fetiţa face şi ea acelaşi

lucru iar el îi aude respiraţia uşoară. Deodată eşarfa roşie începe să plutească pe deasupra ochilor lui. Din ce în ce mai ritmat şi mai iute. Îl dor ochii, încearcă să se răsucească spre fetiţă dar o durere cumplită în piept îl face să se chircească. Degetele i-au intrat în carnea pieptului care parcă a luat foc. Priveşte o secundă chipul fetiţei care se uită senină la el de parcă n-ar vedea ce i se întîmplă. O roagă din priviri să facă ceva, dar ea îl priveşte şi-atît. Durerea se acutizează, devine de nesuportat, nu-şi mai simte inima şi nici degetele înfipte în piept. Strigă cît poate de tare un cuvînt pe care nu-l înţelege. Se zbate de parcă ar fi intrat cu totul în sine, ca o haină întoarsă pe dos. Mai strigă încă o dată cuvîntul acela de neînţeles după care totul dispare ca prin farmec. Nu mai aude nimic. Îşi vede doar mîna plutind în faţa ochilor pînă cînd îi cade obosită pe lîngă trup. Şi asta e tot… Un tot alb ca o zăpadă neîncepută...

.....

Zgomotele celor din jur îl fac să tresară. Acelaşi alb îl orbeşte, vine spre el de parcă respiraţia lui l-ar absorbi. Deschide larg ochii şi îi vede pe cei cîţiva oameni în alb roind în jurul lui. S-a trezit - spune o voce din spatele lui. Încearcă să se răsucească pentru a vedea cine e, dar o mînă îl ţine ferm. - Uşor, profu' - zice posesorul mîinii. Stai calm că acuş te facem ca nou… Ai făcut un infarct micuţ… Nu-şi dă seama dacă vorbeşte cu el, îi vede doar mîinile păroase care se tot mişcă pe deasupra lui. Stă cu faţa în sus, nu se mai mişcă, simte mirosul ierbii şi aude deodată, din în ce mai clar, respiraţia fetiţei. Întoarce capul spre ea iar ea îi zîmbeşte ştrengăreşte. Se ridică, îşi ia eşarfa din iarbă şi o ia la fugă către casă. Cîinele se repede în urma ei lătrînd vesel, după care nu se mai aude nimic…

.....

Mama ta n-a putut să vină - îi şopteşte E&a. Nu-i nimic, îi răspunde. E bătrînă şi-o să se simtă vinovată într-un fel. De ce? - îl întreabă. Aşa… Mi-a spus de mai multe ori că nu ar fi corect ca să mi se întîmple mie ceva grav înainte de moartea ei. E&a îi aşază mai bine pledul sub bărbie. Simte că atîrnă de el o groază de tuburi şi de fire. Le priveşte atent. La fel de atent îşi plimbă privirea de-a lungul pereţilor camerei de spital. E albă şi

curată. Nu mai intrase de mult într-un spital. Auzise tot felul de zvonuri, care mai de care mai alarmante, în ceea ce priveşte mizeria din spitalele acestei ţări din ce în ce mai străine pentru el… Trebuie să plec - îi spune în şoaptă E&a. Doctorul mi-a spus să nu te obosesc. Ai nevoie de odihnă. Se ridică de pe marginea patului, se apleacă, îl sărută uşor pe frunte şi pleacă îngîndurată, fără să privească înapoi.

.....

Fetiţa cu eşarfă roşie trece din cînd în cînd pe aici. O vede la fereastră. Fetiţa îi face semn cu mîna şi zîmbeşte larg atunci cînd îi face şi el un semn cu mîna după care dispare rîzînd…

Mă trezesc mult după miezul nopţii. Am adormit cu capul pe masă iar Motănache s-a chircit şi mai mult în poala mea. Mi-e cald. Îmi iau o bere din frigider. Mă aşez la computerul deschis, iar motanul îmi sare iar în poală. Recitesc textul de mai sus: aceeaşi alură de roman englezesc de prin anii şaizeci. Îmi spun că ar trebui să schimb ceva. Nu ştiu ce. Parcă sînt prea multe clişee. Şi ce-i cu infarctul ăsta aşa, pe nepusă masă? Motănache se trezeşte brusc, se răsuceşte întinzîndu-se şi adoarme instantaneu. Da… Iar subiectul pare uşor desuet - îmi spun. Sună telefonul. Motănache deschide un ochi. Ridic. De dincolo se aude doar o respiraţie greoaie. Spun un alo incolor cu ochii pe ecranul computerului, dar de dincolo nu-mi răspunde nimeni. Doar o respiraţie greoaie şi întretăiată, ca într-o piesă de teatru radiofonic. Mai spun un alo, respiraţia se accentuează, este din ce în ce mai ritmată şi mai tare după care se opreşte brusc şi vine tonul. Pun receptorul la loc în furcă.

Scriu mai departe la cartea mea. Motănache mi se lăfăie în poală. Scriu chinuit, cu mîinile peste el. Deschide din cînd în cînd un ochi. Mă opresc din scris dintr-o dată şi mă gîndesc la scrisoarea către Ella. Am scris-o de-a lungul cîtorva săptămîni… Sau, poate, luni… Nu-mi mai aduc bine aminte. Am început-o ca un exerciţiu sentimental. Admit că şi literar. Ella… Şi-a dat ea seama de cîte ceva. Acel ceva nelămurit pe care-l simt pentru ea. Mai degrabă, cred că i-am stîrnit doar un fel de curiozitate. Simt asta din cînd în cînd în privirile ei furişe. E, mai degrabă, mirată, ca şi cum m-ar vedea pentru prima dată. Pot eu să spun ce fel de sentimente sînt astea care

mă încearcă atunci cînd o simt în preajmă?… Şi de ce cred că totul s-ar rezolva doar trimiţîndu-i scrisoarea? Nu cumva am transformat-o fără să vreau într-un personaj, într-o proiecţie a unui sentiment? Şi ăla confuz, nelămurit? Nu cumva, în criza asta de timp şi de idei, m-am agăţat de sentimentul ăsta ca să-mi duc cartea mai departe? Şi ce legătură să fac între ea şi personajul din cartea la care scriu? Sînt eu personajul ăsta? Atunci de ce la persoana a treia? Totul se învălmăşeşte, devine confuz... Caut în computer scrisoarea. Poate că într-o zi am să i-o trimit aşa cum este ea acum. Cu toate lucrurile pe care le-am tot adăugat în tot acest răstimp. O găsesc. Încep să o citesc. Sună iar telefonul. E mama. Tu ai sunat mai devreme? - o întreb. Nu - îmi răspunde. Tac un timp pentru că ştiu ce urmează. O să-mi spună iar că se simte singură şi părăsită, dar că mai are încă treabă prin curte, că o mai salută din cînd în cînd cîte un vecin, că Gil nu i-a tăiat cum trebuie viţa de vie din faţa casei, că, iată, mamă, nepoţii nu-mi mai trec pragul de parcă nu eu i-aş fi legănat pe toţi… Dar nu-mi spune nimic din toate astea. Tace. Spun un alo, crezînd că s-a întrerupt legătura iar ea îmi răspunde că mai este încă la telefon. Aş vrea să treci zilele aste pe la mine - îmi spune. Am să-ţi spun ceva şi nu pot s-o fac la telefon. E grav? - întreb. Nu. Doar că nu pot să-ţi spun la telefon. Păi, nu ne-aude nimeni. Nu despre asta e vorba, îmi răspunde. Vreau doar să vii pe la mine să-ţi spun… Da, mamă. Am să vin. Am să te sun înainte să vin. Îmi închide ca de obicei, adică dintr-o dată şi pe nepregătite. Închid şi eu…

Scrisoarea către Ella…

Nu ştiu ce să fac cu ea. Aş copia-o aici, în capitolul ăsta. Ezit un timp. Ce rost poate să aibă aici? - mă întreb şi rămîn pe gînduri…

Aud foarte clar deodată rîsul fetiţei cu eşarfa roşie. Motănache a ciulit şi el urechile. Îl iau în braţe şi merg la fereastră. Aceeaşi stradă îmbîcsită şi zgomotoasă. Nici urmă de fetiţă. Trag draperia la loc peste fereastră ca o cortină peste actul trei al vreunei drame deja consumate.

Mă întorc la computer. Aşadar, scrisoarea… Mi-am spus de multe ori, în timp ce o scriam, că este mai mult literatură. Că pot construi cartea la care scriu acum în jurul ei. Că există acolo

sîmburele din care să se nască... Prostii - îmi spun apoi. Este doar o scriere sentimentală şi atît. Dacă trebuia să fac ceva cu scrisoarea asta trebuia să o fac atunci cînd se mai putea face ceva... Adică s-o trimit într-un fel Ellei şi atunci totul s-ar fi lămurit. Poate... Şi totuşi, gîndul că scrisoarea asta îşi poate găsi locul aici, în capitolul ăsta, nu-mi dă pace. Motănache se foieşte în poala mea. Beau cu poftă din berea pe care o pun apoi lîngă tastatură, motanul se răsuceşte leneş pe partea cealaltă, îşi întinde laba din faţă peste masă şi cînd crede că s-a aşezat mai bine face o mişcare ca de somnambul şi-mi varsă berea peste tastatură şi peste pantaloni. Mă sprijin cu podul palmei de tastatură, sar într-o parte, animalul fuge şi se ascunde sub canapea, ştie că urma să-i trag un şut în dos. Privesc micul dezastru de pe masă, alerg şi iau nişte şerveţele de la bucătărie, şterg ce se mai poate şterge, rămîn în slip, mă aşez la loc, pe scaun şi constat stupefiat că scrisoarea a aterizat aici, în continuarea textului pe care tocmai îl scriam. Eu sau Motănache am apăsat pe vreo tastă… Cine ştie?

Încep să citesc, mai întîi cu voce tare, apoi în gînd…

Draga mea prietenă, poate că nu ţi-aş fi scris niciodată scrisoarea asta. Poate că aş fi lăsat ca timpul să rezolve (Ce clişeu! Timpul nu rezolvă niciodată nimic; ba din contră… Dar, în sfîrşit…).

...Într-o zi de joi, prietenul meu Guy, mi-a trimis ziarul la care lucrează şi am citit acolo despre moartea şefului lui, celebrul nea Jean, şi am constatat că omul ăsta, adică celebrul nea Jean, era aproape de o seamă cu mine şi că moartea lui fulgerătoare începea aşa, deodată să mă privească (cu un ochi, deocamdată neatent) şi pe mine. Pe urmă, la fel de întîmplător, mi-am adus aminte că doi dintre bunii mei prieteni, de aceeaşi vîrstă cu mine, au la activ cîte o operaţie pe inimă, echivalentă cu un „vot de blam" după care ar urma „excluderea", ca să zic aşa…

Ei, drăcie - mi-am zis. E ceva ciudat în aer. Vorba lui Mark Twain: Dumnezeu a murit, Abraham Lincoln a murit, nici eu nu mă simt prea bine…

Tristul meu umor se opreşte aici, pentru că ceea ce m-a îndemnat să-ţi scriu, vine din altă lume, din altă poveste…

Am neglijat aproape totdeauna sentimentul morţii. Este adevărat că m-a pălit pe la vreo 25 de ani, atît de puternic încît mi-a creat o depresie vecină cu… moartea, dar după aia, prins cu toată această aventură pe care am numit-o „viaţa mea", nu am mai zăbovit cu gîndul şi la ideea morţii decît, cîteodată, în romanele mele…

Nici acum cînd îţi scriu toate astea nu mă încearcă vreun presentiment anume, ci doar constat că, la vîrsta asta, începe să se facă un anume gol în jurul meu …

Ei, da…

Mi-ar părea rău ca într-o bună zi, fulgerător şi exploziv, aşa cum am şi trăit, să şi dispar „fără să-mi povestesc viaţa cuiva", ca să citez dintr-o obscură piesă de teatru.

…adică, mi-ar părea rău să nu-ţi fi spus măcar o dată că m-am gîndit deseori la tine ca la o iubită.

De ceva vreme gîndul ăsta a încolţit, încet, treptat, fără să mă avertizeze cumva că va creşte precum un fir de iarbă rebel într-un cîmp pustiu. L-am lăsat să crească, crezînd că se va ofili de multul deşert din preajmă-i, dar el a crescut neştiut şi tenace şi m-a cotropit ca o buruiană furioasă şi răzbunătoare…

Cînd s-a întîmplat asta? Nu ştiu…

Există, totuşi, un moment în care am conştientizat lucrul ăsta iar momentul acela a devenit pentru mine Punctul 0, Începutul, Ziua cînd…

Sper să ai răbdare să citeşti mai departe…

S-a întîmplat la un chef...

Nu ştiu dacă faptul că erai însoţită de iubitul tău a declanşat ceva. Ştiu eu? Poate… Situaţia asta hormonală a masculilor… Mă îndoiesc, dar, ştiu eu?... Oricum, mai mult ca sigur, în ziua aia de toamnă tîrzie şi aurie ai fost altfel decît te ştiam eu. Nu-ţi pot spune cum adică „altfel", pentru că tu uneori eşti… indescriptibilă. Atunci, într-un moment de efuziune, pe care de obicei am puterea să mi-o strunesc,te-am îmbrăţişat puternic şi

disperat, aparent fără motiv, ca şi cum ar fi fost pentru ultima dată .

Şi a mai fost ceva atunci: faptul că am fost blocat într-un colţ al mesei de cîţiva invitaţi ai gazdelor, care mi-au supt energia provocîndu-mă să dezvolt diverse idei şi să aberez diverse dizertaţii pe teme mai mult sau mai puţin interesante (oameni interesanţi şi colocviali, de altfel), şi care mi-au şi turnat în pahar de atît de multe ori încît, ajuns acasă, aburit pe de-a-ntregul, am încercat să rememorez tot ceea ce mi s-a întîmplat şi mi-a fost tare greu. De atunci am tot încercat să desluşesc pînă la detaliu ce s-a întîmplat în ziua aia şi, mai ales, unde erai tu în toată această harababură. Dar tot ce îmi amintesc sigur este că te-am strîns puternic în braţe cîteva clipe şi că parfumul, mirosul tău, acela din ziua aia, mi-a intrat direct în creier.

După aceea totul s-a rostogolit aproape fără voia mea.

Ţi-am scris chiar în noaptea aia un mail de pe o adresă falsă cu un nume de femeie. Un mail patetic şi strigat, de om beat şi incoerent. La cîteva zile, dînd peste el prin hăţişul de mail-uri, l-am citit şi mi s-a făcut deodată ruşine de mine şi ţi-am trimis un altul care părea mai lucid, dar, cînd l-am recitit şi pe acesta după cîteva zile, mi-am dat seama că adîncea şi mai mult confuzia… Te-am rugat să vii să bem o cafea, într-o altă zi, ca să-ţi explic (ce dracu' mai era de explicat, nu ştiu!). Ai venit, te-ai aşezat pe un scaun în faţa mea, ţi-am atins uşor genunchiul cu mîna (Ah, filmul acela franţuzesc „Le genou de Claire", în care fascinaţia personajului principal era provocată de genunchiul Clarei…), am încercat să-ţi spun că ai primit nişte mail-uri ciudate în ultima vreme şi că te rog să nu le bagi în seamă pentru că „ştiu eu ce-i cu ele", dar tu ai privit pe lîngă mine şi mi-ai spus sec: nu, n-am primit nimic. Am răsuflat pe moment uşurat, dar, după ce ai plecat, m-ai sunat şi mi-ai spus că dacă e vorba de nişte mesaje de la o femeie, da, le-ai primit dar că nu le-ai citit, pentru că tu nu citeşti mail-uri de la necunoscuţi şi că le-ai şters irevocabil... Te-am întrebat de două ori dacă le-ai citit şi-ai spus că nu şi aici, pentru un timp, totul părea că s-a estompat.

Îţi scriam într-unul din cele două mail-uri că vreau să trec peste toate acestea, să-mi văd de viaţă mai departe, că nu este cazul să năvălesc barbar şi idiot în viaţa ta, care şi aşa a avut, şi ea, atîtea meandre şi nebuloase.

Da, aşa e.

Nu este drept să vin eu acum să te tulbur cu aiurelile mele. Din pricina asta acum cînd scriu toate astea sînt bucuros că încă nu ţi-am trimis scrisoarea asta.

Pe de altă parte, drăcuşorul din mine îmi şopteşte: Tot ai s-o trimiţi odată şi-odată! Te cunosc eu!

Dar blîndul şi temperatul din mine ascultă la căşti violoncelul lui Yo Yo Ma şi amînă cu voluptate fiecare impuls de a ţi-o trimite şi se joacă de-a literatura cu sentimentele mele...

Pe urmă mai este ceva, draga mea prietenă. Bucuria cu care pot să mai adaug în fiecare zi cîte ceva acestei scrisori, pe care n-aş vrea s-o mai termin şi să mă gîndesc, ca un personaj dintr-un film prost american, că cineva o va găsi după plecarea mea pe dincolo, cotrobăind prin computerele mele ca să mai găsească cîte ceva din misterele ascunse în spatele personajului care am fost...

Ah, şi gîndul ăsta chiar mă transformă într-un personaj de pe la sfîrşitul secolului nouăsprezece, meditînd pe malul vreunui lac, cu pelerina pe umeri, sorbind cu nesaţ un tutun olandez de pipă, privind printre gene la un orizont bănuit dincolo de copaci...

Prostioare – va putea spune cineva care ar citi din întîmplare scrisoarea asta.

Şi i-aş da dreptate.

Prietena mea dragă, astăzi mi-am adus aminte de un cîntec trist al lui Jacques Brel, „Ne me quitte pas", în care el o implora pe ea să nu-l părăsească pentru că, dacă va fi nevoie, îi va aduce cristale de ploaie din ţinuturi unde nu plouă decît o dată pe an, că o va face regina ţinutului lui imaginar, ori că va fi cîinele ei de pază, iar dacă nu va fi cîinele ei va fi, cel puţin, umbra cîinelui ei...

Înfiorător cît de mult se poate iubi în viaţa asta!

Aşa şi eu. Nu te implor să nu mă părăseşti (pentru că, oricum, nu e cazul), dar cuvintele cîntecului lui au născocit în mintea mea un alt text (evident, mai prozaic): ah, draga mea, aş inventa, pentru pofta ta, mîncăruri de care nimeni n-a auzit, aş inventa arome de cafea care să se armonizeze cu parfumul trupului tău, aş culege tutunul cel mai bun şi l-aş usca într-o cameră cu pereţi de pămînt roşu, pentru ca apoi să-l sfărîm între palme, să adaug cîteva picături de miere de tei şi puţină scorţişoară, să-l amestec bine, să-l pun iar la uscat şi-apoi să-l aşez într-o foiţă atît de fină încît să se vadă prin ea nervurile copacului din care a fost făcută, iar tu să-l savurezi după lăsarea serii, în umbra mansardei, trăgînd adînc în piept fumul tare şi aromat al ţigării ăsteia inventate special pentru tine, ţi-aş păzi somnul agitat pentru ca apoi, spre dimineaţă, după ce te voi fi învelit de cîteva ori cu pledul tău preferat, să-ţi pregătesc un ceai cu rom, cîteva felii de pîine cu gem din fructele grădinii mele, iar tu să deschizi ferestrele şi să respiri cu furie aerul dimineţii (aici intervine drăcuşorul, care iese de la locul lui şi întreabă cît se poate de serios: Băi, şi dacă plouă? Îi!? Ce face iubita asta a ta? Scoate capul pe ploaie? Vezi că nu te gîndeşti la toate. Papagal ce eşti!)

Draga mea, am o poftă nebună să-ţi spun toate astea de parcă aş scrie cu propria mea viaţă romanul sau filmul ăsta, ca într-un reality-show în care telespectatorii au fost aleşi special pentru cecitatea lor.

Ah, închipuieşte-ţi nişte spectatori aproape orbi stînd în faţa televizoarelor întrebîndu-se unii pe ceilalţi dacă vreunul dintre ei a văzut ceva mai mult. Ba, chiar unul, enervat, s-ar ridica şi ar agita prin aer bastonul lui cel alb şi ar întreba cu voce de stentor: Dom-le, pîn' la urmă ăştia doi s-au sărutat sau ce-au făcut?

Iar eu i-aş răspunde, ieşind din tele-magia asta: Nu, distinse domn! Nu a venit încă timpul! Şi, te rog, aşază-te. Povestea se va termina în curînd. Şi nu aşa cum te aştepţi dumneata. Iar domnul s-ar aşeza pe scaunul lui din faţa televizorului pe care-l vede doar ca pe o pată de lumină, bombănind: Dacă n-a sărutat-o tot degeaba. Stăm aici şi pierdem vremea.

Sigur, aici intervine triumfător drăcuşorul care răcneşte de tresar şi amărîţii ăia de telespectatori orbi: Băi papagalule, uite şi orbii ăştia se scandalizează...

Numai că deodată se opreşte curentul electric.

Şi singurii care nu au probleme sînt orbii care încep să comenteze ceea ce li se pare că au văzut, ca după un meci Real Madrid - Barcelona. - Meciul ăsta se mai numeşte şi El Clasico, îmi şuieră drăcuşorul, da' tu nu mai ştii nimic, eşti anesteziat de tot! Vai de capul tău!...

Cel blînd nu mă mai apără. Doarme. Ştie că mîine voi privi lucid toate astea şi că nu-ţi voi trimite scrisoarea asta...

După un timp apare iar drăcuşorul. Are faţa congestionată. Zice: Am cotrobăit prin caietele tale. Ai scris mult, coane! Mă dor ochii. Ce dracu', pardon de expresie, nu puteai să scrii esenţialul şi atît!

Mă uit disperat după cel blînd şi temperat, care nu apare tocmai atunci cînd am mai multă nevoie de el. L-am lăsat dormind şi cred că şi acum sforăie.

Coane! - îmi strigă drăcuşorul - ştii povestea aia cu prietenul tău, Goethe.

Care din ele? - încerc eu să mai trag de timp.

Cum care? Te faci că nu pricepi! Povestea aia cînd la şaptezeci şi cinci de ani şi-a trimis cel mai bun prieten să peţească pentru el o puştoaică de cinşpe...

Nouăşpe... - i-o retez. Şi ce? O iubea... i-am zis.

Da' ce?! Am zis eu altceva? - chicoteşte în surdină drăcuşorul.

Iar aici, în momentul ăsta, apare cel blînd care trimite la locul lor cîţiva dintre spectatorii orbi ai reality-show-ului, care stăteau grămadă în dreptul uşii, de unde ascultau cu urechea lipită de gaura cheii. Se freacă la ochi. Zice printre gesturi: Am dormit ceva mai mult pentru că tare m-au obosit aventurile astea imaginare ale tale.

Mă întreabă ca din întîmplare: Ai trimis, pînă la urmă, scrisoarea?

Îi spun că nu. Pentru că nu am curaj şi pentru că nu mi se pare corect.

Se uită blînd la mine şi e bucuros că n-am făcut pasul ăsta, chiar dacă-i e teamă că într-un anume moment s-ar putea ca drăcuşorul să umble la computer, să dea attach şi send şi atunci să nu se mai poată face nimic.

Nimic.

Iar la capătul celălalt - tu, draga mea prietenă. Tu, cu toate ale tale. Cu viaţa ta. Cu tinereţea ta. Cu răvăşelile tale. Cu iubirile şi nostalgiile tale. Cu nopţile tale de nesomn. Tu, cu ritualurile tale mici şi neînsemnate care au devenit tabieturi. Tu, cu teama că vei îmbătrîni şi tu într-o zi şi că numai aiureala prin care trec eu cu ale vîrstei mele nu-ţi mai trebuie...

Iartă, buna mea prietenă, această poveste, pe jumătate viaţă, pe jumătate literatură.

Ah, cît de mult aş vrea, ca în momentul în care scrisoarea asta ar ajunge la tine, tu să nu schimbi nimic.

Să înţelegi şi atît.

Să nu urăşti pe nimeni şi nimic pentru confesiunile pe care ţi le-am făcut.

Să ştii că, aşa cum îţi scriam într-unul din mail-urile pe care nu le-ai citit, ai fost iubită de unul dintre cei mai frumoşi oameni din preajma ta şi care a vrut, cu onestitate, să te simţi specială doar pentru că, într-adevăr, eşti specială...

Să nu te înfurii...

Să mă poţi privi în ochi fără să crezi că vreunul dintre noi doi a greşit cu ceva.

Să ştii că, într-adevăr, eşti frumoasă. Că frumuseţea ta stranie şi specială este ca o lumină pe care n-o vede oricine...

Să nu mă ocoleşti, pentru că, aşa cum ţi-am promis de mii de ori în gînd, n-am să năvălesc în viaţa ta în nici un fel. Am să păstrez doar pentru mine (şi, iată, că acum ţi-l mărturisesc şi ţie...) sentimentul ăsta cald al acestei ultime iubiri, născută din nimic şi venită de nicăieri şi pe neaşteptate.

Deja, simt că se naşte de aici un sentiment mult mai liniştit (s-a trezit de-a binelea cel blînd şi temperat şi acum îmi dictează cu voce tare, plimbîndu-se cu mîinile la spate prin cameră), acela al unei prietenii roditoare.

Pare literatură...

Este literatură?

Nu, draga mea. Nu este literatură.

S-a întîmplat aievea. Doar că singurul personaj am fost eu, prins în vîrtejul imaginaţiei mele. Şi au mai fost şi ochii tăi mari şi arcuiţi (ţi-aduci aminte că prin toamna anului trecut te-am întrebat, de faţă cu cîţiva prieteni comuni, ce se întîmplă cu ochii tăi? M-ai privit uimită şi n-ai zis nimic. Atunci am continuat: Ai o strălucire specială în ei, iar tu ai trecut peste moment cu graţie şi ai spus: Mi-am schimbat machiajul...).

Sper să nu ajungă scrisoarea asta la tine după ce nu voi mai fi. Ţin atît de mult la privirea ta, la ceea ce eşti, la prietenia ta...

Aşa cum, cîteodată, îmi doresc ca drăcuşorul să nu aibă somn într-o noapte, să-mi cotrobăie prin computer şi să facă ceea ce trebuie, adică să-ţi trimită mesajul ăsta şi gata! Ca într-o condamnare la moarte. (Dumnezeule mare, cît de patetic sună!).

Aşa cum ţi-am mai scris, sînt locuri în inimă ca nişte încăperi, multe dintre ele goale şi netrăite, pline de mucegai şi de plase de funigei.

Vine cîteodată, cînd nu te aştepţi, un sentiment, o emoţie, un gînd, o iubire şi totul, ca în basme, se luminează, devine, este...

Draga mea, nu aştept nimic de la tine.

Atît îl rog pe bunul Dumnezeu: să nu te înfurii, să nu mă dispreţuieşti, să nu mă priveşti ca pe un bătrîn libidinos şi neisprăvit, să nu te sperii că voi veni să-ţi fac serenade noaptea sub fereastră, că am să-ţi fac scene sau cine ştie ce altceva care să te pună în situaţii jenante.

Sînt om în toată firea şi, chiar dacă sentimentele mele pentru tine sînt mai calde, mai speciale, lumii îi voi arăta acelaşi om cu bunele şi relele lui de fiecare zi, de fiecare viaţă, de fiecare moarte...

Aici pare că se termină scrisoarea. De fapt, chiar aici se termină. Am vrut în nenumărate rînduri să mai adaug ceva în final. Ceva care să o facă mai clară. N-am putut, însă. Nu s-a

mai legat nimic. Apoi, gîndul că n-am s-o trimit niciodată m-a relaxat.

Rămîn pe gînduri. Vreau să trec la capitolele celelalte. Mai am mult de scris. Trebuie să predau cartea peste cîteva luni şi sînt la fel de nehotărît şi neliniştit ca în prima zi în care m-am apucat de scris. Iar peste toate astea a venit şi scrisoarea asta care s-a aşezat aici ca din întîmplare.

Cînd va fi gata cartea, va mai rezista oare petecul ăsta de literatură aici?

Sună iar telefonul. Mă dezlipesc cu greu de ecranul computerului. Pînă să ajung la telefon, sunetul se opreşte. Îmi spun că nu poate fi mama. E prea tîrziu pentru ea. La ora asta doarme, chiar dacă somnul a devenit pentru ea un lux. Aştept să sune din nou. Lucru care se întîmplă, ridic receptorul, spun acelaşi neutru alo cu care încep toate convorbirile mele de la telefonul fix şi aud iar respiraţia aceea greoaie ca din prag de moarte. De data asta vocea articulează: Tu eşti? Răspund aiurea: Da, eu sînt. Vocea continuă: Îmi este foarte rău. Nu poţi să te sui în maşină şi să vii pînă la mine? Îi răspund că eu nu am carnet, că de ani buni maşina noastră o conduce nevastă-mea şi că acum nu este acasă, este plecată în vacanţă cu fiul nostru. Vocea se răsteşte deodată: Vii sau nu vii? Ce Dumnezeu! Sînt taică-tu! O dată îţi moare tatăl! Mi se ridică părul cînd aud asta pentru că taică-meu este mort de cincisprezece ani. Domnule, ce număr aţi format? - întreb. Du-te dracu' - îmi strigă vocea şi închide...

Mă plimb prin cameră. N-am chef de nimic. Dar nici somn nu-mi mai e. Dau drumul la televizor. Schimb canalele cu aceleaşi gesturi automate. Ce invenţie miraculoasă telecomanda asta… Poţi să-i faci să tacă pe toţi guralivii ăştia doar cu o simplă apăsare de tastă. Poţi schimba canalele sau poţi opri sunetul. Mai ales cînd opresc sunetul, mutrele alea, care vor să ne convingă de adevărul lor, sînt atît de caraghioase şi ridicole...

La un moment dat ceva îmi atrage atenţia. Dau înapoi şi nu găsesc detaliul acela pe care l-am prins doar cu coada ochiului. Mă încăpăţînez să caut. Dau înainte şi înapoi şi, deodată găsesc: o cameră de spital în semiîntuneric. Un singur pat iar în el un

bolnav din care ies tot felul de tuburi şi cabluri. Mă apropii de televizor şi, în acelaşi timp, un zoom mă poartă şi mai aproape de chipul bărbatului. Doarme. Are un zîmbet uşor în colţul gurii. Deodată fereastra din dreapta patului se luminează. În ea o fetiţă bucălată, cu păr auriu, tăiat scurt priveşte zîmbitoare, apoi face semne. Dispare un timp după care revine cu o eşarfă roşie în mînă. O agită. Bărbatul doarme sau cel puţin aşa pare. Fetiţa se agită la fereastră. Începe să bată cu podul palmei în fereastră. Privesc uimit secvenţa. Aştept să văd ce se întîmplă. Un timp, nimic, în afară de bătăile în fereastră ale fetiţei. Fetiţa nu mai zîmbeşte ca la început. E neliniştită iar bătăile în fereastră se înteţesc. Mă rog, în gînd, să nu vină minutele de publicitate. Un prim plan cu chipul adormit al bărbatului. Apoi un detaliu cu mîna fetiţei care bate în geam. Abia acum constat că nu am sunet. Apăs pe tasta de sunet şi aud din ce în ce mai tare bătăile aritmice ale inimii bărbatului. Chiar acum este un plan-detaliu cu aparatul care le înregistrează. Liniile acelea verzi o iau razna, aproape că ies din monitor. Fetiţa bate din ce în ce mai tare în fereastră. Se aud voci de afară. Uşa se dă de perete. Apar asistentele care se reped la bărbat, apoi la aparatura care sună din ce în ce mai strident. Trupul bărbatului în braţele asistentelor precum coborîrea lui Iisus de pe Cruce. Fetiţa bate mai departe în geamul ferestrei. Nimeni n-o vede. Şi totul se termină brusc cu un sunet îndelung şi strident. Pe ecran apare o linie verde, strălucitoare. Chipul împietrit al uneia dintre asistente. Apoi chipul bărbatului. Are acelaşi zîmbet în colţul gurii, doar că i-a apărut o lacrimă sub unul din ochii închişi. Nu aud foarte bine replica uneia dintre asistente, dar citesc imediat subtitrarea: A murit aşa cum şi-a dorit. În somn…

Mă aşez pe covor. Filmul este la final. Camera de spital se aglomerează. Fetiţa cu eşarfa roşie a plecat de mult de la fereastră. Cineva opreşte ţiuitul acela verde şi strident. Se face deodată linişte şi în camera mea. Mă ridic de pe covor şi mă aşez la computer. Încerc să scriu ceva. Orice. Motănache a ieşit de sub canapea şi se plimbă liniştit prin cameră. Parchetul scîrţîie uşor sub labele lui pufoase şi deodată auzim amîndoi rîsul fetiţei. Mă reped la fereastră. Motănache vine şi el. Trag

draperia. Este aproape dimineaţă. O lumină nehotărîtă se aşează peste oraşul încremenit. Nu-i nimeni pe stradă. Rîsul se aude din ce în ce mai tare. După un colţ apare fetiţa agitînd eşarfa roşie. În urma ei aleargă cîinele ei cel flocos şi jucăuş. Fetiţa se opreşte din alergat. Îşi aşază la loc bareta sandalei care tocmai i-a ieşit din picior. Se ridică şi priveşte către fereastra mea. Mă trag înapoi uşor speriat. Dar fetiţa zîmbeşte, îmi face un semn larg cu mîna şi dispare apoi alergînd în josul străzii…

Caietele Prinţului

Partea 1

M-a privit îndelung. Nici eu nu mi-l mai imaginam, chiar dacă îmi trimisese, odată cu ultima sa scrisoare şi o fotografie. Trecuseră cîteva zeci de ani de cînd ne-am despărţit în Gara de Nord, după absolvire. Auzisem unul de celălalt mai mult din povestirile altora sau citisem prin presă cîte ceva din ceea ce izbutisem să facem fiecare din noi în tot acest răstimp. Îi citisem cărţile. Şi cronicile. În general era bine cotat printre scriitorii din provincie.

- N-am mai scris de multă vreme nimic, îmi spune aşezîndu-se la măsuţa albă, de plastic a bufetului din gară. Şi-a aşezat cu grijă bagajul pe scaunul de lîngă el. Se mai simţea în gesturile lui ceva din copilul de ţăran care venise să-şi facă studiile la Bucureşti. Îşi strînge trenciul în jurul mijlocului, se apleacă spre mine şi, parcă spunîndu-mi un mare secret, îmi şopteşte:

- Ţi-am adus ceva. Se află aici. Şi bate cu degetul în geamantan.

Nu încetam să-l privesc. Încercam să-mi aduc aminte de el, cel de acum cîteva zeci de ani. Mi-l aminteam cu greu. Omul din faţa mea, ridat, uşor gîrbovit, cu un zîmbet strîmb în colţul drept al gurii, ca un rictus de după o paralizie, se mişcă tot timpul, se foieşte mai degrabă, priveşte scurt în jur cu coada ochiului şi vorbeşte aproape tot timpul cu o voce joasă, uneori abia şoptind.

- Ţi-am adus ceva. O să-ţi facă mare plăcere. Presupun că...

Se apucă să deschidă geamantanul. Scoate de acolo un pachet învelit în hîrtie cenuşie şi legat, în cruce, cu sfoară groasă. Văzîndu-mi privirea mirată, zîmbeşte.

- Pachetul ăsta l-am făcut în urmă cu vreo patru-cinci ani. Încă de atunci am tot căutat să te-ntîlnesc dar n-a fost să fie... Nu l-am mai desfăcut de atunci. De-a lungul anilor l-am tot pus

de colo-colo, numai că în ultima vreme mi l-am pus mai la vedere ca să nu uit să te caut şi să ţi-l dau.

Privirea îi aluneca tot timpul, în gesturi scurte, în stînga şi-n dreapta. Aproape că nu mă mai puteam concentra ca să desluşesc ceea ce-mi spune datorită privirilor lui fugare.

- Aştepţi pe cineva? - l-am întrebat.

- Nu. De ce?

Scoate de sub încrucişarea sforilor pachetului un plic gros, albastru, lipit cu scotch.

- Am aici un lucru la care am ţinut mult în toţi aceşti ani de cînd nu ne-am văzut. Este revista în care ai debutat tu atunci cînd aveai douăzeci de ani. Mai sînt acolo şi cîteva fotografii din vremea în care lucrai în presă şi pe care le-ai uitat într-una din cărţile pe care mi le-ai împrumutat.

Devenisem deodată atent. Era vorba chiar despre mine. Nu-mi mai aminteam mare lucru, iar debutul meu de atunci nu a însemnat mare lucru pentru ceea ce s-a întîmplat cu mine după aceea. Rămăsese cu mîna întinsă către mine, deasupra mesei, chiar în clipa cînd fata de la bar ne-a strigat dacă vrem mai mult zahăr la cafea. - Da, a răspuns prietenul meu şi s-a aplecat peste masă cu mîna întinsă. - Trebuie să stea la tine. Aşa e normal. Ia-l.

L-am luat, l-am pus pe masă şi am continuat să privesc omul din faţa mea. Şi el mă privea. Cu ocheade scurte, printre gesturi repezite.

- Ce faci, nu-l desfaci?

- Nu. Am tot timpul. Îmi place să mai aştept. Pe urmă, aş vrea să fiu singur atunci cînd am să mă întîlnesc cu mine cel de atunci.

Pesemne că i-a plăcut chestia asta, pentru că s-a mai relaxat şi s-a rezemat de speteaza scaunului. A luat restul pachetului şi cînd a vrut să-l vîre înapoi în geamantan m-a întrebat cu aceeaşi voce joasă.

- Ştii ce am aici?

N-am de unde să ştiu, aşa că ridic din umeri. Şi-a pus pachetul în dreptul lui pe masă. Fata de la bar ne-a adus cafelele, iar el a plătit cu gesturi repezite, făcîndu-i semn să păstreze restul. Şi-a pus coatele pe pachet şi şi-a sprijinit bărbia

în pumni. A stat aşa un timp privind în gol, după care a luat pachetul şi l-a aşezat pe scaunul de lîngă el.

- Mai tîrziu... Am să-ţi spun mai tîrziu ce este aici.

Nu mă mai contrariază nimic. Încep să mă obişnuiesc cu gesturile lui bruşte şi cu frazele oprite parcă tot timpul la jumătate. De altfel, nu făceam decît să-l privesc şi să-l las să ducă discuţia acolo unde îşi dorea. În fond, el era cel care mă căutase şi-mi dăduse întîlnire în gara asta mică a unui oraş transilvan, aproape la jumătatea distanţei dintre oraşele noastre.

Începuse să se lase seara şi deja mă gîndeam la trenul cu care aveam să mă întorc acasă. Parcă ghicindu-mi gîndul mă întreabă într-o doară: - Te întorci acasă? Ai un tren peste o oră. Aşa era. Mi-am consultat hîrtia în care-mi notasem trenurile.

- Păi, dacă asta a fost tot, cred că mă întorc cu trenul de opt...

- Bine, mi-a zis fără să mă privească. Îşi scoate din buzunarul trenciului un pachet mototolit de ţigări şi-şi aprinde una. Soarbe cu zgomot ceea ce mai rămăsese pe fundul ceştii de cafea după care o caută din priviri pe fata de la bar. A reperat-o şi-i face un semn larg. Fata vine la masă iar el o ia de mijloc. Fata nu protestează, ba, din contră, s-a mlădiat uşor în strînsoarea lui şi l-a întrebat cu voce mieroasă dacă mai vrea ceva. - Da. Uite, prietenul meu - şi arată cu cealaltă mînă spre mine - ar vrea să bea un whiskey. Ai? - Pentru dom' Cristian avem totdeauna ce-i poftеşte inima. Şi fata se deslipeşte uşor din strînsoarea lui şi pleacă spre bar. N-aveam deloc de gînd să beau un whiskey. Văzîndu-mi privirea mirată se destinde deodată.

- Vin des în oraşul ăsta. Am, undeva la marginea lui, într-un loc liniştit şi umbros o căsuţă unde mai vin din cînd în cînd. Acolo am scris cea mai mare parte din cărţile mele. N-am mai trecut de mult pe acolo. Cam de cînd n-am mai scris. A trecut ceva vreme de atunci. Dar mai poposesc în gara asta cu gînd să trec pe la casa asta a mea. Rămîn aici în gară şi uneori mă îmbăt atît de tare încît fata asta şi şeful ei mă urcă în trenul care mă duce acasă, alteori decid că nu e cazul să merg acolo şi, după ce-mi petrec o vreme aici în gară, mă întorc acasă pur şi simplu.

Trage adînc un ultim fum, după care stinge ţigara în scrumiera albastră de pe masă.

- Cred că în noaptea asta o să rămîn acolo…

Fata de la bar ne-a adus două pahare mari, pline ochi cu whiskey. Şi două cu apă minerală. Le-a pus cu o anume graţie, pesemne specială, atunci cînd serveşte băuturi speciale, pentru clienţi speciali. Prietenul meu i-a făcut cu ochiul şi abia atunci mi-am dat seama cît de mult se relaxase.

- Mi-a fost tare teamă de întîlnirea asta, mi-a spus la un moment dat. Chiar dacă tu n-ai mai scris nimic de la debutul ăsta al tău, trebuie să-ţi spun că am păstrat petecul ăsta de hîrtie ca pe un talisman. Îţi mai aduci aminte seara debutului tău?

Nu. Nu-mi mai aminteam mare lucru. Ştiu doar că iubita mea de atunci mi-a făcut cinste cu o masă la restaurantul Cina, de lîngă Ateneu, dar de el nu-mi aminteam deloc.

- Am venit, la un moment dat, la masa voastră. Am vrut să te îmbrăţişez dar felul solemn în care te privea iubita ta m-a făcut să fiu mai rezervat. Toată ziua plănuisem cum să te întîlnesc şi să-ţi spun cît de mult mă bucur. Ştii, a fost una dintre zilele mele cele mai frumoase.

- Îmi aduc aminte atît de puţine lucruri din ziua aia...

- Eu ţin minte aproape în detaliu ce s-a întîmplat atunci. Dar mai important pentru mine era faptul că un prieten de-al meu pătrunsese în cetate, ca să spun aşa. Pentru mine lumea literară de atunci era ca o cetate în care nu se putea intra decît prin vicleşug. Iar tu intraseşi pur şi simplu. Speram că prin tine aş putea să intru şi eu acolo. Adică tot prin vicleşug. Dar în seara aia, la Cina, mi-ai spus să iau loc la masa voastră, spre disperarea iubitei tale care te voia, în momentul acela de glorie, doar pentru ea, iar eu am pus pe masă revista în care ţi-a apărut proza asta şi te-am rugat să-mi dai un autograf. Tu ai scos din buzunar o cariocă (era celebră carioca aia roşie a ta, poate nu ştiai amănuntul ăsta) şi mi-ai scris ceva peste textul prozei tale. Mi-ai strîns mîna cu prietenie, m-am ridicat, v-am salutat şi, spre uşurarea iubitei tale, m-am făcut nevăzut.

A ridicat paharul de whiskey în dreptul ochilor ca şi cum ar fi vrut să-i vadă culoarea după care l-a întins spre mine.

- În amintirea acelor vremuri, a spus aproape şoptit după care a sorbit cu poftă.

Am făcut acelaşi lucru şi eu. Licoarea aceea gălbui-aurie mi-a pătruns în gîtlej ca o turmă de cerbi în pădure. Mă ustura şi, în acelaşi timp, se răspîndea ca o căldură deşertică în corp. Nici nu ştiu cînd am golit paharul iar prietenul meu a făcut semn fetei, bătînd cu degetul în paharul lui gol, să mai aducă un rînd. Am protestat vag iar el nici nu m-a băgat în seamă. Şi-a aprins o altă ţigară, s-a rezemat şi mai adînc în scaun şi m-a privit parcă de departe.

- Dacă n-ar fi fost ziua aia eu n-aş fi scris şi nici n-aş fi publicat vreodată... Mi-am spus chiar în seara aia că m-ai putea ajuta să intru şi eu în cetate... Doar că pe tine te-a durut în cot... Nu te-a mai interesat să devii scriitor. Multă vreme m-am gîndit că iubita ta a fost vinovată de asta. Tîrziu mi-am dat seama că, de fapt, aşa eşti tu. Că la tine lucrurile sînt simple. Că tot ceea ce faci tu este pur-şi-simplu. Fără efort. Asta numesc eu geniu. Sau, în sfîrşit, talent. Pentru tine era suficient să-ţi demonstrezi că poţi face şi asta, în timp ce noi, ceilalţi, de pildă eu, a trebuit să ne chinuim pentru fiecare amărîtă de victorie... Aşa că după ce am terminat cu şcoala m-am pus pe scris şi am bătut pe la porţile editurilor. N-a fost simplu, dar am avut tot timpul petecul ăsta de hîrtie cu mine. Şi arată cu degetul spre plicul care zace încă pe masă, în dreptul meu. Mi-am spus mereu că dacă tu ai reuşit aşa, pur şi simplu, de ce pentru mine n-ar fi la fel. Ei bine, n-a fost la fel... Dar asta e altă poveste...

Îl ascult distrat. Poate din pricina băuturii. În orice caz, cît a sporovăit despre ziua aceea de care eu mi-aduc atît de vag aminte, am avut tot timpul senzaţia că vorbeşte despre altcineva. Şi, oricum, nu-mi explicam în nici un fel de ce a fost atît de important pentru el debutul ăla de doi bani al meu. Nu eram decît un amărît de student care debuta într-o revistă literară, importantă, ce-i drept, şi care după aia a migrat către alte zări...

- Vezi, tocmai asta e - îmi spune ca şi cum ar fi ştiut ce gîndesc -, tocmai asta e. Toţi cei care în ziua aia ţi-am cerut autografe pe textul ăla al tău am aşteptat continuarea...

- Şi ea n-a mai venit...

- Ştii cîţi oameni au fost dezamăgiţi? Îţi poţi închipui?

Îl privesc mai atent. Nu mă interesează să-i răspund. Se aprinsese la faţă şi parcă, într-un fel, încerca să-mi reproşeze faptul că n-am continuat să scriu. Nu vreau să-i argumentez nimic. Începuse să-mi placă. Devenea un fel de personaj. Gesturile îi deveniseră mai ample iar mie-mi plăcea la nebunie cum desena în aer cu mîna în care ţinea paharul şi între degetele aceleiaşi mîini o ţigară din care trăgea rar cîte un fum.

Mă uit la ceas, dintr-o dată aducîndu-mi aminte că trebuie să plec. Mă priveşte uşor neliniştit.

- Ce? E vremea să pleci?

- Da. Ar cam trebui să-mi cumpăr bilet.

- Bine. Hai să mai bem un pahar.

Îi spun că am băut şi-aşa prea mult, numai că, aproape imediat, fata vine cu alte două pahare pe care ni le pune cu aceeaşi graţie pe masă. O privesc mai atent. E frumoasă. I se ghicesc pulpele sănătoase ascunse pe jumătate sub fusta scurtă. Parcă ştiind că este privită, se mişcă trebăluind printre mesele bufetului. Gesturile îi trădează feminitatea naturală. Prietenul meu îmi observă privirea.

- Frumoasă, nu?

- Da...

- Ah, ce poveste are şi fata asta.

- Trebuie să plec.

- Dar nu ţi-ai terminat whiskey-ul.

- Am băut suficient.

Dau să mă ridic dar picioarele nu mă mai ascultă. Îmi aduc aminte ce se spune despre beţia cu whiskey. Eşti lucid dar picioarele, ei bine picioarele... Prietenul meu vede şi se pune pe rîs.

- Hai, spune printre sughiţuri, hai că te duc eu la ghişeu, sau mai bine stai aici că mă duc eu să-ţi cumpăr bilet.

Dispare dincolo de uşa bufetului. Mai încerc încă o dată să mă ridic. Acelaşi rezultat. Mă gîndesc că ar fi mai bine să caut un hotel în care să rămîn peste noapte. Fata se apropie de masă. Se aşază pe scaunul din faţa mea. Stă rezemată şi se uită la mine. Are ochi mari şi frumoşi. Zîmbeşte.

- Îl cunoaşteţi de mult pe domnu' Cristian?

- Da. Am fost colegi în tinereţe...

- E-adevărat că a avut o iubită care s-a sinucis pentru că el a părăsit-o?

Am rămas trăsnit.

- Cine ţi-a spus asta?

- El. Chiar el...

- Nu-mi aduc aminte de aşa ceva. Dar dacă spune el, cine ştie, poate... Eu nu-mi aduc aminte...

Fata se ridică leneş de pe scaun.

- Mă duc la bar. Vine trenul de opt şi coboară o mulţime de navetişti însetaţi...

Ah, trenul de opt! Iar eu stau ţintuit aici. Mă uit spre uşa cîrciumii care a rămas întredeschisă. Peronul gării, luminat de un bec chior, atîrnat de o grindă, este pustiu. Privesc prin deschizătura uşii dalele de beton ale peronului. De departe se aude zgomotul de fiare al trenului. În cîrciumă se lasă o linişte de parcă toată lumea ar aştepta sosirea trenului. Aproape că nu mă mai interesează faptul că trebuie să plec cu el spre casă. Aştept şi eu la fel de încordat sosirea trenului în gară. Şi, da, odată oprit, toată gara se animă. Privesc fascinat, prin aceeaşi deschizătură a uşii, picioarele care trec în toate părţile, se încrucişează, stau sau aleargă. Unii intră zgomotoşi în cîrciumă, se aşază la mese sau se duc direct la bar de unde-şi iau ceva de băut. Tot sper că prietenul meu este printre ei şi că va intra grăbit cu biletul meu. Dar nu se întîmplă asta. Privesc mica lume care a aglomerat cîrciuma; oameni de tot felul, veniţi cine ştie de unde, întorşi către casa unde sînt aşteptaţi, iar în drum se opresc la un pahar şi-o bîrfă... Încerc încă o dată să mă ridic, dar degeaba. Picioarele îmi rămîn la fel de nesigure, aşa că mă aşez la loc. Privesc la pachetul lăsat de prietenul meu pe scaun, apoi la geamantan şi mă întreb ce s-a putut întîmpla cu el şi de ce întîrzie. O caut din priviri pe fata de la bar. Nu o găsesc. Acum la bar serveşte un individ gras şi roşu în obraji. Deodată trenul ţipă strident şi parcă direct în urechile mele. Tresar. Roţile scîrţîie, privesc cum se pun leneş în mişcare şi dintr-o dată se face linişte. Nu se aude decît zgomotul scrîşnit al roţilor pe şine. Am senzaţia că şi ceilalţi au un moment de tăcere generală ca şi cum cu tăcerea asta ar saluta plecarea trenului din

gară. Îmi este greu să înţeleg ce mi se întîmplă. Mă simt abandonat ca un pui de cîine lîngă o ghenă din spatele blocului. Privesc din ce în ce mai puţin în jur. Mă concentrez asupra plicului albastru lipit cu scotch, din faţa mea. Mă decid să-l desfac. Scotch-ul cedează repede. S-a uscat, iar în urma lui rămîne o dîră murdară, gălbuie. Cele cîteva fotografii alunecă pe masă. Iau una la întîmplare. Mă recunosc în zîmbetul crispat al tînărului care priveşte peste umărul lui Adrian Dohotaru, pe atunci poet şi gazetar, cel care mi-a citit primul prozele pe care le scriam la vremea aceea, în biroul lui din redacţia revistei Amfiteatru şi care m-a întrebat la prima noastră întîlnire aşa, în treacăt, ce citesc. I-am răspuns, aiurea şi fără să înţeleg rostul întrebării, că deocamdată scriu, iar el mi-a returnat dactilogramele şi mi-a spus să mă întorc la el după ce-i citesc pe Mann şi pe Hemmingway...

Încep să-mi aduc aminte cîte ceva. De şedinţele de redacţie de pe strada Brezoianu, de liftul vechi şi scîrţîind care ducea la primul etaj, unde era redacţia de poezie, apoi la al doilea, la proză, de întrebările care nu aşteptau răspuns ale redactorului şef Gheorghe Achiţei, proaspăt numit de partid în funcţie ca să nu o mai ia razna studenţimea... O altă fotografie în care stau aproape de Costache Olăreanu, care-mi era profesor dar şi prieten, şi care abia debutase în volum, iar lîngă el Paul Caravia, sociolog şi scriitor. Ah, da! Paul Caravia... Am citit despre el, acum cîţiva ani, în „Fenomenul Piteşti", cartea lui Virgil Ierunca... Cît trebuie să fi suferit în puşcăria aia infernală de la Piteşti omul ăla blînd şi rasat, de care unii îmi spuneau în şoaptă să mă feresc, pentru că ar fi rămas cu metehne de turnător... Mai sînt şi alţii în cadrul acela strîmt şi uşor îngălbenit al fotografiei. Nu-i mai recunosc... Stăm cu toţii într-o cîrciumă care seamănă cu asta în care stau ţintuit acum... Scot din plic o pagină de revistă. O despăturesc şi tresar. Mi-o aduc aminte. Deodată parcă totul se luminează în jurul meu, este pagina zece a revistei Amfiteatru, iar peste textul prozei mele de debut, un autograf cu carioca roşie, care pare proaspăt scris, către prietenul meu. Mă uit în jur precum o felină care, după ce şi-a ucis prada şi-o păzeşte. Oamenii din cîrciumă îşi văd de-ale lor. Unii au plecat tîrînd după ei, către casă, oboseala

zilei. Împăturesc hîrtia la loc. Adun fotografiile şi mă decid să-l chem pe omul de la bar. Omul vine, îmi zîmbeşte. - Ce mai pofteşte, domnu'? Îl întreb dacă am ceva de plătit şi-mi face un gest scurt în semn că totul este ok. Îl întreb dacă există vreun hotel în apropiere şi-mi spune că da, chiar în spatele gării, că nu este neapărat un hotel de lux dar că este curat şi primitor. Priveşte către bagajul prietenului meu.

- Ce să fac cu bagajul lui? A plecat să-mi cumpere bilet şi nu s-a mai întors.

Omul zîmbeşte blînd şi-mi spune că pot să iau bagajul prietenului meu cu mine la hotel.

- Domnu' Cristian a plecat pesemne pînă la căsuţa dumnealui. Sigur o să vă caute mîine dimineaţă.

Încerc să mă ridic dar omul a aflat cumva de păţania mea, aşa încît mă ajută să adun lucrurile de pe masă, îmi dă să ţin plicul şi pachetul, după care înşfacă geamantanul, mă sprijină cu cealaltă mînă şi ieşim aşa, ca doi buni şi vechi prieteni, rezemaţi unul de celălalt. Îl întreb, mai mult din politeţe, glumind, dacă nu este nici o problemă că lasă cîrciuma pe mîna clienţilor, iar el îmi zîmbeşte la fel de blînd, fără să spună ceva. Aproape de intrarea în hotel îmi spune ca din întîmplare:

- Domnu' Cristian vă aşteaptă de cîţiva ani. Îl privesc surprins. Dar omul deschide uşa de lemn masiv şi mă ajută să intru. O lumină caldă ne întîmpină în hol şi un miros uşor stătut dar primitor de casă ţărănească mă face să-mi doresc mai mult decît orice un pat pe care să mă întind şi să adorm... Intru ca prin vis în posesia cheii unei camere, recepţionerul îmi ia geamantanul şi mă conduce printr-un coridor puţin luminat. Întorc privirea către omul de la bar. Stă în mijlocul holului. Îi fac un semn amical cu mîna. Se înclină şi-mi zîmbeşte.

Camera este mică şi curată. Privesc cu lăcomie patul care mi se pare mare şi primitor. Recepţionerul pune geamantanul lîngă pat, mă întreabă dacă mai am nevoie de ceva. Îi spun că nu. Îi mulţumesc, după care iese. Mă aşez pe marginea patului. Mai am încă în mînă pachetul legat cu sfoară şi plicul albastru. Le privesc, aş vrea să le pun pe noptiera de lîngă pat dar mă rostogolesc, ajung cu faţa în sus şi cu pachetul pe piept. Zîmbesc la gîndul că ieri, de pildă, n-aş fi crezut că o să

înnoptez aici, în oraşul ăsta necunoscut, ameţit de cele cîteva pahare de whiskey, cu un geamantan străin lîngă mine, cu un pachet în care nu ştiu ce e, zăcînd pe pieptul meu şi cu un plic în care mă aflam eu, cel de altă dată - singura mea legătură cu toată situaţia asta... Tavanul începe să se învîrtească cu mine. - Nu stau bine aşa. O să vomit mai mult ca sigur, îmi spun cu voce tare. Mă ridic într-o rînă, apoi mă dau jos din pat, merg la fereastră. Dincolo de ea, oraşul ăsta adormit şi misterios. Din cînd în cînd şuieratul îndepărtat al unui tren. Sting lumina din tavan şi las doar veioza de pe noptieră să lumineze camera. Scot din plic petecul de revistă, îl răsucesc în mîini, întîrzii să-l despăturesc. Încerc să-mi mai aduc aminte şi altceva în legătură cu el. Da, parcă din ceaţă apare figura aceluiaşi Adrian Dohotaru. Îmi spune ceva de genul: „Trebuie să scriem altfel. Caută şi tu un subiect cu un şantier, ceva... Ăştia au înnebunit de-a binelea. E tare bine scris ceea ce mi-ai adus astăzi, dar nu le putem publica. Poate altă dată...” Era la începutul anilor şaptezeci cînd vîntul unui model asiatic începuse să ne bîntuie. Micuţa şi fragila noastră primăvară începuse să îngheţe şi să rămînă atîrnată deasupra capetelor unui popor care nu prea ştia ce i se întîmplă. Eram în mînă la vremea aceea, aşa că am scris într-o noapte proza asta. I-am dus-o cîteva zile mai tîrziu. A citit-o cu atenţie, rezemat de birou, în prezenţa mea. Şi-a ridicat privirea.

- Eşti dat în mă-ta. O să faci carieră. Cred că o să te înţelegi bine cu ăştia...

Nu ştiam dacă e de bine sau de rău. A văzut că nu pricep şi a continuat:

- O publicăm chiar acum. Iartă-mă dacă am fost maliţios. Tu scrii bine, s-ar putea să găseşti mai uşor decît mine calea de mijloc... După care, zîmbind, m-a întrebat (asta chiar ţin minte foarte exact, pentru că m-am necăjit tare mult): Ce mai face prietenul nostru, Hemmingway? ...Îi spusesem în repetate rînduri că îl citisem şi pe el, şi pe Thomas Mann, şi pe Camus, şi pe Hesse, şi pe Tolstoi, şi... Numai că atunci cînd m-a întrebat de lecturile mele, nu ştiu ce m-a apucat să-i răspund aiurea...

Brusc mi s-a făcut dor de vremurile alea. Mi-am tras un scaun lîngă veioză. Despăturesc hîrtia îngălbenită şi încep să citesc. La început în gînd. Simt că îmi este mai bine, aşa că citesc apoi cu voce tare:

Mă ţin după nea Vacu. Şi aşa trece timpul. De cînd lucrăm pe şantier împărţim amîndoi dimineaţa în felii egale şi bem apă de la cişmeaua din colţ. Şi pentru că tot ajungem la colţ, nea Vacu o întreabă pe lăptăreasă cît e ceasul. De obicei e şapte fără zece. Şi, după ce ne spune, nea Vacu mă ia de mînă şi alergăm spre şantier. Ne oprim brusc la poartă şi ne aranjăm hainele puţin, iar eu îmi trec mîna prin păr şi-l salutăm pe nea Victor, care la ora asta mănîncă pîine cu brînză în baraca lui. De cîtva timp ne răspunde la salut, spunîndu-ne că a venit toamna. Pînă acum flutura prin faţa noastră o batistă acceptabil de curată şi ne spunea c-o să fie cald toată ziua. Lîngă betonieră e un salcîm mare. A rămas acolo de cînd au fost demolate clădirile alea vechi. Pînă să vin cu nea Vacu pe şantier, toţi băieţii ne jucam ascunsa pe aici. Acum n-a mai rămas decît salcîmul ăsta mare.

- Auzi, nea Vacule, cum intră toamna în el? Nea Vacu fumează şi-i salută pe toţi cei pe lîngă care trecem. Şi eu mă ţin după el, n-are rost să mint acum, mîndru. Că nea Vacu a făcut odată pariu cu nea Simion că el poate să ridice o ţeavă de nu ştiu cîte kilograme. Şi nea Simion a rîs de el, iar nea Vacu după ce şi-a terminat ţigara a ridicat ţeava şi i-a strigat lui nea Simion că dacă vrea i-o aruncă şi în cap. Dar nea Simion e om bun. Cînd mă vede îmi întinde mîna şi-mi zice: „Noroc băiete" iar eu îi răspund: „Să trăieşti, nea Simioane!"

De cînd lucrez cu nea Vacu la betonieră, îmi place să mă urc pe acoperiş. Mă urc pe acoperiş şi dau cu capul de frunzele de salcîm. Cad multe. Că sînt foarte galbene şi-abia acum simt că buza de jos îmi tremură pentru că dimineaţa e răcoare şi parcă îl aud pe nea Vacu cum îmi strigă să-mi iau puloverul peste cămaşă. În dimineaţa asta nea Vacu stă rezemat de un stîlp de lemn al betonierei şi nici nu se uită la mine.

- Ce ţi-a spus Simion aseară?

- Să mă duc în seara asta la el…

- Nu te duce.

- Da' de ce, Nea Vacule?

- Mă, nu te duce, eu atîta-ţi spun!

Nea Vacu nu se uită la mine. Şi-aşa: - Eu mă duc, nea Vacule. Ce! O să-mi dea să ling sare?

Şi toată ziua nea Vacu se mişcă greoi. Sculptează în aer nişte gesturi inutile, ţipă la mine.

Îl las să ţipe, iar eu îmi fac ca de obicei socoteli. Şi mă urc pe betonieră, pentru că de acolo aud precis toamna. Cu toate astea îmi vine, fără să vreau, să-l strig pe nea Simion care lucrează cu aparatul de sudură jos, în curte. Dar nu-l strig. Pentru că asta l-ar enerva rău pe nea Vacu.

Dintr-o dată mi se face o sete cumplită. Caut din priviri un vas şi găsesc, aşezată pe o măsuţă, pe o tavă de plastic, o carafă şi două pahare. Mă ridic anevoie, iau carafa şi intru în toaleta de lîngă intrarea în cameră. O umplu şi beau cu nesaţ. Apa îmi curge pe la colţurile gurii, iar de acolo pe piept, udîndu-mi cămaşa. Mă sprijin apoi cu mîinile de chiuvetă şi mă uit în oglindă. Nu văd mare lucru în semiîntunericul acela. Uitasem să aprind lumina. Îmi dau seama de asta dar nu fac nimic. Îmi place chipul acela misterios din faţa mea. Îmi apropii faţa spre oglindă. Chipul din faţa mea se măreşte aproape grotesc. Îi văd, neclar, ridurile, ochii măriţi de absenţa luminii, părul albit al bărbii. Deodată simt răceala oglinzii cu fruntea, cu nasul. Rămîn aşa un timp privind ochii aceia mari, întunecaţi, parcă miraţi de tot ceea ce văd…

Mă gîndesc la ceea ce am citit şi la tînărul care a scris proza asta. Încă am sentimentul că nu eu am scris-o. N-am nici o părere despre cum e scrisă. Pare cînd naivă, cînd interesantă…

Îmi spăl faţa cu apa care ţîşneşte bolborosind. Mi-e mai bine. Picioarele încep să mă mai asculte. Pescuiesc de pe măsuţă pagina de revistă şi parcă, dintr-o dată, am şi mai mult chef să citesc cu voce tare.

...Niciodată n-a făcut lucrul ăsta. Să plece la cămin fără mine. Nici nu ştiu cînd a plecat.

Spre seară se lasă iar răcoare şi-mi arunc puloverul pe umeri. „Şi-apoi nu aveam ce face. Eu nu i-am spus să plece fără mine".

Dau cu piciorul în pietre şi mă zgîiesc la plopii de pe margine. „Toamnă care ai născut tăcerea plopilor!”

Soarele şi-aşa nu se vede. E în spatele meu şi mi se pare că s-a încurcat în schelele şantierului. Pe strada asta stă nea Simion. Are un liliac la poartă şi cînd strig: - Nea Simioane! iese şi-mi deschide poarta foarte încet, de parcă i-ar fi frică de cineva.

...În fond n-am mai nimic de făcut. Eu trebuie, doar, să-l ţin pe nea Victor de vorbă. Restul, a zis nea Simion că-l interesează pe el şi pe Radu. Numai să nu trăncănesc. Dar eu ştiu că vrea să fure vreo zece saci de ciment de la betonieră.

Nea Vacu a venit pe la nouă la betonieră. Mă-ntreabă foarte repede unde am dormit astă noapte şi-i spun:

- La nea Simion. N-apuc să termin că-mi dă o palmă şi cu ocazia asta simt într-adevăr că a venit toamna pentru că pămîntul e umed de brumă. Nu mă supăr şi nici nu plîng. Lucrez toată ziua lîngă nea Vacu dar nu-i spun nimic. Nici măcar că nici în noaptea asta nu o să dorm cu el la cămin. „Ce galbene sunt frunzele de salcîm! M-am obişnuit cu ele. Aproape că nici nu le mai văd.”

Cînd vine Pascu, tovarăşul inginer, nea Vacu mă arătă cu degetul.

- El e!

„Doamne, ce toamnă!” Soarele se mişcă inutil, cu gesturi feline la amiază iar eu mă uit la el prosteşte. Mă trezesc că spun:

- Nu ştiu nimic, tovarăşe inginer.

Tovarăşul Pascu e tînăr. „O fi mai mare ca mine cu vreo şapte-opt ani.” Are o faţă ca de domnişoară dar are nişte ochi... Şi cînd mă uit în ochii lui, nu ştiu de ce mi se face puţin frică. Puţin, pentru că îl ştiu pe nea Vacu lîngă mine. Dar nea Vacu se uită la mine la fel şi simt cum încep să mă bîlbîi.

Tovarăşul Pascu îmi dă, pe o hîrtie, numărul lui de telefon şi-mi spune că poate mă răzgîndesc.

Mă uit în ochii lui de parcă mă obligă cineva să fac lucrul ăsta. Mi-e ruşine de nea Vacu. Precis, precis nu ştiu pentru ce şi-mi caut de lucru în betonieră. Nea Vacu ridică nişte saci de

ciment, îi bănuiesc muşchii încordaţi sub cămaşă şi dintr-o dată îmi aduc aminte de nea Simion.

„Îi spun. Îi spun totul. Chiar dacă o să-mi dea o sută de palme!"

Dar nu pot.

Nea Vacu a plecat iar înainte. Lucrul ăsta chiar mă enervează.

Pentru că voiam să-i spun totul pe drum.

Hoinăresc cu puloverul peste cămaşă, număr pomii de pe marginea drumului. Şi plopii desfrunziţi…

„Ce toamnă!" Mă opresc şi mă mir. Mă gîndesc la nea Vacu. Aşa trece timpul mai repede. Şi calc pe frunzele atît de galbene căzute din pomi.

Cînd îi văd pe nea Simion şi pe Radu, e destul de întuneric şi mă uit peste case ca să văd schelele şantierului. „Ce repede trece ziua!"

- Gata mă, du-te! şuieră nea Simion. Şi nu uita! Măcar că-l tragi de mînecă. Auzi? Hai că nu eşti băiat prost… Şi vezi, dacă pleacă de la poartă să arunci cu o piatră pe betonieră…

Îi văd cum trec pe lîngă mine. Sunt puţin gîrboviţi din cauza întunericului.

Încep un gînd: mi-e somn şi mi-e frig.

Pipăi buzunarul şi ghicesc acolo hîrtiuţa cu numărul de telefon. Mă gîndesc la nea Vacu. Şi timpul trece foarte greu. Mă gîndesc că doarme. Şi mi se face dintr-o dată frig. „Nu se poate - zic - nu se poate!"

Scot hîrtiuţa din buzunar şi mă gîndesc la gestul cu care am băgat-o acolo. Citesc automat cifrele înşirate acolo şi-mi aduc aminte de Pascu.

Fără să cred, alerg. Acum ştiu foarte bine unde merg, pentru că hîrtiuţa îmi flutură între degete. Trec pe la poartă şi nea Victor vrea să mă întrebe ceva. Dar cred că a rămas cu mîna în aer, fiindcă e foarte frig şi ca să mă întorc n-ar avea absolut nici un sens. Intru în cabina telefonică, fac tot ce trebuie şi cînd aud vocea lui Pascu înmărmuresc.

Şovăi pentru că nu ştiu cum trebuie să încep, aud foarte clar un alo! Şi ca să scap de toate spun:

- În seara asta la zece…

...După ce o întrebăm pe lăptăreasă cît e ceasul mă uit mirat la nea Vacu. E doar şase şi jumătate. Se uită la mine şi-i văd ochii obosiţi. Las capul în jos pentru că îmi dau seama ce a făcut astă-noapte după ora zece. Şi pentru că tot nu merit să mă uit la nea Vacu, privesc schelele printre plopi.

...Şi-mi place dimineaţa asta, pentru că toţi oamenii ne salută iar eu alerg, mă urc pe betonieră şi aud toamna fremătînd între frunzele salcîmului.

După ce termin de citit simt ceva umed în colţul ochilor. Ce mi se întîmplă? Îmi explic pe loc: moartea violentă şi absurdă a maestrului meu, într-un accident de maşină prin anii nouăzeci. Ca un blestem. El, care ne aşeza pe baricade de cîte ori ne întîlnea. Păi, cum să pot uita versurile sale de pe la începutul anilor optzeci, pe care le citeam privind pe furiş în preajma noastră: *Desigur, noi putem fi înlocuiţi, / Chiar dacă acum / Cineva ne acuză de înaltă trădare / În faţa copiilor / Pentru că am făcut compromisuri / Şi am ridicat din umeri, / Cu un aer tragic de vagabonzi eterni. / Sau am plîns uneori / Prin spitale pline de condamnaţi la moarte şi la tristeţe. / Cineva trebuie să-şi asume un risc, nemaisuportând / Tensiunea şi dezacordul dintre cuvinte şi gest. / Cineva trebuie judecat, trebuie pedepsit pentru inconştienţa / De a crede că i se poate permite orice...*

Doar asta? - mă întreb. Nu. Acum îmi este mai clar: deodată trecutul acela, pe care l-am strîns cu furie şi l-am ascuns pînă acum undeva, în memorie, s-a revărsat, a dat pe dinafară. Poate că şi whiskey-ul, îmi spun şi zîmbesc. Mă aşez în pat. Mă gîndesc la cît de naivă îmi pare acum prozuliţa asta şi la cît de preţioasă este, sau doar a fost, pentru prietenul meu. Sigur, îmi spun, atunci poate că însemna ceva. Dar acum... Mă lungesc în pat cu grijă, încercînd să păcălesc vertijurile care mi-ar putea face rău. Stau întins, îmi pun mîinile pe piept, închid ochii ca să nu mai văd tavanul şi adorm pur şi simplu...

Mă trezesc de frig. Mă uit la ceas. E trecut de miezul nopţii. Mi-e mai bine. Mi-a mai dispărut mahmureala. Mă foiesc în pat ca să ajung la pătura de sub mine şi să mă învelesc cu ea. Nu reuşesc, aşa că mă dau jos din pat şi odată cu asta îmi cade la picioare pachetul legat cu sfoară. Îmi aduc aminte cît de

misterios era prietenul meu cînd mi l-a arătat în gară. Îl pun pe pat şi desfac nodul gros. Hîrtia cenuşie fîşîie băţoasă, aspră şi friabilă pe alocuri. Înăuntru, aşezate pe două rînduri, mai multe caiete dictando. Vreo treizeci. Aproape că nu îndrăznesc să le ating. Privesc spre uşă cu teama că voi fi prins asupra faptului. Iau cîteva caiete şi mă aşez pe podea, rezemat de perete, lîngă noptiera cu veioză. Pe fiecare dintre ele scrie cu litere mari „Caietele Prinţului" şi, alături, un număr care, presupun, este unul de ordine. Deschid la întîmplare unul dintre ele. Par însemnări. Unele - scrise cu litere mici şi ordonate, altele - scrise la repezeală, cu litere mari ca nişte grafii ale vreunei idei... Răsfoiesc şi văd că unele pasaje sînt scrise cu cerneală albastră iar altele cu creionul, dar constat că nu este neapărat o regulă după care sînt scrise diferit. De exemplu acest pasaj scris cu creionul:

Oraşul se adunase în jurul castelului Prinţului, iar colina aceea prinsese viaţă de aproape un secol. O viaţă tumultoasă, energică, inflorescentă peste care trona, strălucitoare, viaţa castelului: loc de popas, de întruniri artistice ori ştiinţifice, atracţie turistică dar şi simbol istoric. Dincolo de colina de la poalele munţilor începea pădurea de conifere care avea în mijlocul ei misterioasa pădure de pini.

Clara se născuse în oraşul de la poalele colinei şi copilărise la „umbra castelului", cum se spune. Călătorise prin mai multe oraşe mari ale lumii, acolo unde afla, din surse numai de ea ştiute, că se află cărţi din risipita bibliotecă a Prinţului.

Era unica descendentă din familia Prinţului, lucru care - recunoscut fiind de toată lumea - îi dădea o aură specială de care ea se bucura în secret...

În vremurile din urmă, cînd Clara trecea spre cea de a treia vîrstă, Ministerul Culturii şi al Istoriei a angajat-o pe viaţă ca ghid şi custode al castelului...

Pe mine, Clara m-a reţinut la castel după un stagiu ştiinţific. M-a angajat să pun în ordine imensa bibliotecă a castelului. Aplicam pentru prima dată Clasificarea Zecimală a lui Melvile Dewey care punea toate cunoştinţele lumii, apărute în orice tip de publicaţie, în zece mari clase care la rîndul lor se subdivizau aproape infinit în funcţie de subiectul, tema ori

domeniul la care se referea documentul respectiv. Mai tîrziu Clara mi-a vorbit de misterioasa bibliotecă din camera de taină a Prinţului care se afla în latura nordică a castelului. Acolo lucrurile trebuiau privite altfel. Dar despre asta voi vorbi în altă parte...

Şi se continua cu acesta, scris cu cerneală albastră:

Prinţul află din cărţi de „spiritul arborelui" (Regele Vegetal sau Regele Pădurii). Îşi pregăteşte astfel duelul cu oglinzile cu cea mai mare grijă. Momentul ales al atacului final din duel trebuia ales cu grijă pentru că, victoria în acest duel, trebuia să-i permită intrarea într-un Etern Vegetal posibil doar în anume condiţii, pe care Prinţul le-a cercetat timp îndelungat şi cu mare grijă şi acribie (lucru oglindit şi în alegerea cărţilor din biblioteca lui).

Cîteva pagini mai încolo, tot cu cerneală albastră:

Prinţul l-a cunoscut pe Ilarie Mutu care încercase să intre în Eternul Vegetal cu ceva timp înaintea lui. Numai că s-a întors învins din duelul cu oglinzile. Pe lîngă alte beteşuguri pricinuite de înfrîngerea sa, a rămas şi fără glas. D-aia iau zis Mutu.

Ilarie a fost şi el de neam princiar de prin alte ţinuturi. Prinţul l-a găzduit în neumărate rînduri la castelul lui, aşa cum reiese din scrierile găsite după dispariţia sa... Pesemne că l-a cercetat în legătură cu duelul... A rămas în cele din urmă la curtea Prinţului, unde şi-a lins rănile şi a supravieţuit dispariţiei acestuia. Se pare că doar el ştia misterul acestei dispariţii...

O posibilă poveste a lui Ilarie Mutu: Prinţul l-a găsit în pădurea de pini din spatele castelului, îmbrăcat în armura aia inexplicabilă, ruptă de luptă, iar pe umărul drept, care sîngerase din plin, Prinţul a văzut cum sîngele începuse să prindă coajă, care semăna înspăimîntător de mult cu coaja pinului.

Încep să înţeleg de ce pasajele cu cerneală albastră mă atrag mai mult. Par, mai degrabă, fragmentele unui roman. Aşa că, aproape instinctiv, urmăresc aceste pasaje.

În noaptea asta am alergat în urma prinţului. Ne-a simţit în grădină. Ne-a simţit că-l pîndeam. Eu, Phil şi Profesorul. Am intrat în fugă în urma lui pe uşa cea mică dinspre grădină, am urcat în fugă scările care duceau spre camera de taină din turnul de nord. Numai că Prinţul o coteşte pe un alt coridor, la stînga. Îl urmărim doar eu şi Phil. Profesorul, mai în vîrstă, a rămas mult în urmă. În întuneric auzim doar paşii Prinţului. Deodată o lumină se întrezăreşte la capătul coridorului şi silueta Prinţului care se dizolvă în lumina din ce în ce mai puternică. Alergăm într-acolo iar cînd ajungem în prag ne oprim înspăimîntaţi: marea sală de marmoră este plină ochi cu invitaţii la conferinţa Profesorului despre viaţa şi tainele Prinţului. Nimeni nu ne bagă în seamă, iar prinţul parcă a intrat în pămînt. Vocea Profesorului se rostogoleşte pe sub arcadele marii săli. Ne ridicăm în vîrful picioarelor şi-l zărim pe Profesor vorbind de pe o mică estradă către asistenţă. Mă uit la Phil care a pălit deja. Privim în urmă, spre coridorul de unde am venit. E întuneric şi linişte. Se aud doar vorbele Profesorului. Îl întreb în şoaptă pe Phil: Profesorul nu era cu noi în grădină? Cum naiba a juns aici? Doar a alergat împreună cu noi în urma Prinţului! Ce se întîmplă?... Ş.A.M.D.

Urmează cîteva pagini scrise cu creionul după care notările se opresc brusc, la jumătatea caietului. Privesc coperta. Este caietul cu numărul cinci. Îl aşez pe covor, deschis cu faţa în sus lîngă mine şi iau un altul pe care scrie numărul optsprezece. Caut în continuare ceea ce este scris cu cerneală, numai că mă opresc la prima pagină unde stă scris cu litere îngroşate cu creionul:

Dimitrie Cantemir. Sacro-sanctae Scientiae indepingibilis imago (Imaginea de nezugrăvit a Ştiintei Sacrosante)

Iar în pagina următoare, tot cu creionul:

Poate fi adevărat ce spune Cantemir în „Sacro-sanctae Scientiae indepingibilis imago":

„Din archeul mort în cele particulare, rămîne un ferment local, care isvoreşte încontinuu, prin mijlocirea şi mişcarea

căruia se chiamă la viaţă vegetalele şi unele vieţuitoare din fundul pământului”…

Cantemir: „Hypokeimenon adică ipochimen - lucrul care dzace supt altul, ca cum iaste materia sub formă.”

Ipochimenul este himera filozofilor, fiindcă se întreabă Cantemir: „Cine poate măcar cu mintea doauă firi într-un ipochimen cuprinde?”

Dau, înfrigurat, pagini peste pagini pînă cînd ajung iar la un text scris cu cerneală:

1.

Nu se întîmplase nimic din ceea ce se aşteptase să se întîmple. Mai întîi că nu-l duruse nimic iar starea aceea de sfîrşeală era plăcută şi odihnitoare. Dacă i-ar fi cerut cineva, ar fi povestit-o atunci, pe loc sau nu, mai bine nu: moartea fiecăruia este un lucru sărbătoresc şi fiecare trebuie să şi-l petreacă singur, aşa cum el şi-ar fi dorit de fiecare dată să-şi petreacă zilele de naştere singur, înconjurat de lucrurile şi de tristeţile sale (auzise că şi alţii aveau dorinţa asta...) Ar fi vrut să geamă ca să-şi audă glasul. Trecu peste asta. Erau prea mulţi în jurul lui. Se jena. Sporovăiala lor foşnitoare se rotea pe deasupra lui. A schiţat totuşi un gest cu capul şi cineva i-a pus pe buze o cană aurie cu apă. N-a băut. Nu asta însemna gestul lui. Începea să se afunde în nisipul lui cald. Îl simţea ajuns la şolduri. Şi ecoul mării care ajungea pînă la el. Auzea, în sfîrşit, marea în timp ce trupul i se afunda în nisipul mirosind a încins. Cineva sau ceva a ţipat atunci cînd i-a mai rămas afară doar faţa surîzătoare. Uitase să-şi ia bun rămas de la cei din jur. Uitase, pur şi simplu. Acum era prea tîrziu. A intrat adînc în caldul nisip în timp ce apa se apropia, bolborosind, de locul acela. A deschis pentru ultima dată ochii şi-şi văzu fiul plutind agitat pe deasupra lui, în apa aceea care năvăli dintr-o dată peste el. Ar fi vrut să-i atingă mîna dar era prea obosit ca să mai facă vreun gest. Apa acoperi în curînd totul iar el se depărta de trupul acela tînăr care-l mai căuta frenetic prin apa care se limpezise ca prin farmec. Un întuneric albastru, ca un vînt însetat, se lăsă pretutindeni iar nisipul trosni la încheieturi.

2.

Ilarie Mutu ţipase. Şi tot el îi pusese pe buze cana cu apă. El ţipase cînd a văzut chipul prinţului la un deget de intrarea în nisipul mării. Doar el vedea ceea ce era de nevăzut pentru ceilalţi. Ei s-au uitat la Ilarie întrebător pentru că el ţipase gîjîit, sfîrşit, ca un schelălăit prelung de-ai fi zis că odată cu ţipătul acela se sfîrşeşte şi el. Că se topeşte. Prinţul pierise iar cînd fiu-său coborî din zborul lui nătîng pe deasupra apei, Ilarie Mutu a ştiut că plecase definitiv. Ceilalţi au rămas un timp tăcuţi. Nu le mai rămăsese altceva de făcut decît să plece şi să lase locul acela putrezicios pradă vîntului şi apei. Veniseră degeaba. Nu înţeleseseră nimic şi nici nu-l văzură pe Prinţ la malul apei celei mari. Ilarie Mutu se dete înapoi cu paşi grăbiţi şi se sprijini de unul dintre pereţii sălii celei mari cu bolţi aurite, trăgîndu-l pe cel tînăr sub mîna lui. Tavanul şi arcadele se lăţeau spăimos iar marea sală se dilata încet-încet sub valurile din ce în ce mai furioase. Ilarie Mutu îşi spuse că, după bolboroseala apei Prinţul şi-a început călătoria pe unde trebuie, adică pe sub ape, către seva copacului său. Îl privi pe cel tînăr care nu-şi dădea prea bine seama ce s-a întîmplat, îl luă de braţ şi ieşiră din castel.

- Se-adună apele, a zis cel tînăr şi se sprijini de umărul lui Ilarie Mutu care-şi înălţă nările către în sus. Simţise şi el acelaşi lucru aşa că grăbi pasul...

Apoi, după nişte mîzgăleli care păreau mai degrabă nişte desene încîlcite şi nervoase, textul ăsta, scris cu creionul:

DECI:

Se poate scrie toată cartea la persoana întîi. Simplu! Pentru că şi capitolul al doilea, fiind povestit integral de Prinţ, poate fi la persoana întîi.

Capitolul întîi. Viaţa la castel. Vieţile noastre sînt încă sub semnul vieţii Prinţului. Ba, chiar au traiectorii care trec, voit sau nu, prin viaţa lui. Eu cercetez manuscrisele, cărţile şi însemnările de călătorie din biblioteca lui. Mai ales aici, în manuscrise găsesc iubiri pasionale, destine intersectate, politică, taine, trădări, orgolii, ucideri, spaime... Clara îmi este de un real folos pentru că ea a refăcut multe din călătoriile

Prinţului prin Europa dar şi pentru că ea a recuperat cea mai mare parte din cărţile şi manuscrisele care se află acum în marea bibliotecă a castelului cît şi în biblioteca din camera de taină a Prinţului. Phil cercetează pinacoteca. Sînt, în tablourile, tapiseriile, stampele sau desenele din manuscrise etc., multe detalii care pot descifra, într-un fel sau altul, tainele Prinţului. Profesorul - specialist în dendrologie şi dendrocronologie (ştiinţă care se ocupă cu determinarea vârstei plantelor lemnoase pe baza studiului inelelor anuale formate prin creşterea în grosime a rădăcinii şi tulpinii).

Împreună cu Clara, noi cei trei, sîntem „nucleul dur" al Castelului. Adică noi organizăm întreaga activitate ştiinţifică şi culturală care se desfăşoară aici: sesiuni de comunicări, burse de studii, cercetare istorică etc. iar, în cazul vieţii şi misterului care planează în jurul dispariţiei Prinţului, cooptăm oameni de ştiinţă, mitologi, arheologi, chiar şi specialişti în paranormal.

O relaţie de neînţeles (un timp) dintre Clara şi Professor. (Iubire!? Prietenie!? Convieţuire!? Ce?).

Profesorul este cel care avansează ipoteza (absurdă, pentru cei mai mulţi!!) trecerii Prinţului în ceea ce el a numit, emfatic într-o conferinţă cu public, ETERNUL VEGETAL. Şi unde demonstrează, plecînd de la miturile vegetale şi pînă la descoperiri recente (de pildă PINUL CU SEVĂ ROŞIE, care are în compoziţia lui elemente chimice asemănătoare sîngelui animal), că este posibilă o transgresie dintre cele două regnuri etc.

El, Profesorul este şi cel care organizează, după calcule numai de el ştiute, pîndele.

De obicei stăm toţi trei la pîndă în grădina dinspre partea de nord a castelului.

Clara nu ştie nimic de asta. O menajăm??? Încă nu ştiu…

Spune Profesorul: Trebuie să pîndim apariţia Prinţului în anume perioade ale anului sau faze ale lunii sau soarelui (De văzut!! Şi de cercetat!!), atunci cînd regnul vegetal suferă aceleaşi influenţe ca şi regnul animal.

Mă opresc din citit. Încerc să refac din bucăţele un întreg, o poveste. N-am cum. Sînt doar nişte însemnări - îmi spun, iar după cît de îngălbenite sînt unele caiete, cred că au zăcut mult

timp cine ştie pe unde. Mă întreb totuşi de ce ar fi vrut să mi le arate prietenul meu. Ce legătură au însemnările astea cu mine... Merg la fereastră, ca şi cum aş găsi dincolo de ea un răspuns. Aceeaşi tăcere foşnitoare. Nimic de văzut, nimic de auzit...

Mă întorc la pachetul cu caiete. Ca şi cum aş căuta unul anume, le răscolesc. Găsesc unul care pare mai nou, pe care scrie cifra douăzeci şi unu. Îl deschid la întîmplare. Pe pagina din dreapta, desfăşurate ca o schemă, aceste rînduri, scrise cu creionul negru:

Wittgenstein: (Tractatus logico-philosophicus)

6.43. Lumea omului fericit este diferită de cea a omului nefericit.

6.431. Aşa cum în cazul morţii, lumea nu se schimbă ci se termină.

6.4311. Moartea nu este un eveniment al vieţii. Moartea nu se trăieşte.

Dacă prin eternitate nu se înţelege durată nesfîrşită ci intemporalitate, atunci trăieşte etern cel care trăieşte în prezent.

Viaţa noastră este la fel de nesfîrşită pe cît de fără limite este cîmpul nostru vizual.

6.4312. Nu numai că nemurirea temporală a sufletului uman (deci supravieţuirea sa eternă după moarte) nu este asigurată în vreun fel, ci - înainte de toate - această presupunere nu oferă ceea ce ar fi trebuit să se obţină prin ea. Oare este rezolvată o enigmă prin faptul că eu supravieţuiesc etern? Oare această viaţă eternă nu este atunci tot atît de enigmatică pe cît este cea prezentă? Rezolvarea enigmei vieţii în timp şi spaţiu stă în afară de timp şi spaţiu.

6.44. Misticul nu rezidă în cum este lumea, ci în faptul că ea este...

.....

6.54. ...Despre ceea ce nu se poate vorbi, trebuie să se tacă.

Încep să înţeleg cîte ceva. Parcă, dincolo de textele astea scrise în fel şi chip, răsare un portret - şters şi palid, ce-i drept - al unui om chinuit de spaima morţii, căutînd a se refugia din

calea ei. Aproape ca să-mi dea dreptate, pe pagina următoare, cîteva rînduri, scrise nervos, cu cerneală albastră:

Eu şi Phil (cotrobăind în urma Profesorului) îl găsim pe Prinţ zăcînd pe podelele camerei de taină, într-o baltă de sînge decolorat. Îl cercetăm dar nu găsim nici o rană. Phil îi ascultă respiraţia. Nici un semn. Alergăm (în prostia noastră) după ajutoare. Cînd revenim camera este curată, iar Prinţul nicăieri. Reacţii ale celorlaţi etc.

Sau acest citat:

Drexelius (în „Meditaţii asupra Morţii", carte răspîndită de iezuiţi în toată Europa):

„Aduceţi-vă aminte, o, voi, muritori, că va veni o dimineaţă al cărei apus nu-l veţi mai vedea! Nu încetaţi să vă gîndiţi la năvala morţii!"

Iau un alt caiet. Pe coperta lui, pe lîngă titlul „Caietele Prinţului" şi numărul doisprezece, acest text, scris cu majuscule:

AM SĂ SCRIU TOTUL. SĂ SE GĂSEASCĂ DUPĂ CE VOI MURI. SPER SĂ AM RĂBDARE SĂ NU PUBLIC NIMIC CÎT TRĂIESC!

Bine, îmi spun, dar a publicat. Prietenul meu a publicat, cred, vreo şapte sau opt cărţi de proză. Cel puţin cinci citisem şi eu cu ceva vreme în urmă. Îmi plăcuseră. Erau bine scrise, iar critica literară de atunci le-a primit bine. Am citit cu bucurie nedisimulată cronicile din România literară sau din revistele din Transilvania. Atunci ce însemna textul acesta scris atît de apăsat şi cu majuscule, chiar pe coperta acestui caiet? Caietele astea sînt, oare, de dinaintea debutului său? Tot ce este posibil... L-am deschis mai curios decît pe celelalte: multe citate ori texte scrise în grabă cu creionul sau cu cerneală albastră, despărţite între ele cu linii orizontale. Citesc cîteva:

Lada cu cărţi cu care Prinţul a străbătut Europa.

Prinţul se furişează din timp în timp în marea bibliotecă a castelului ca să mai afle noutăţi în privinţa dendrologiei.

Pentru capitolul al treilea: Phil şi Profesorul îl găsesc pe Prinţ zăcînd pe jos în camera de taină, aproape fără viaţă, cu o carte în mînă. CE CARTE? DELIRUL PRINŢULUI! TEAMA DE A FI ATINS! De scris...

Dar Prinţul se refugiase de mult în lumea viselor. I se întîmpla asta: de cîte ori avea un necaz, adormea rapid oriunde s-ar fi aflat...

Capitolul al doilea trebuie gradat pînă la nevoia Prinţului de a ieşi din Eternul Vegetal şi prima sa revenire la castel, ceea ce concordă cu găsirea lui în camera de taină...

DRUMUL NOCTURN ÎN PĂDUREA DE PINI. Eu, Phil, Profesorul şi Clara.

Clara l-a cunoscut pe Profesor la sfîrşitul războiului undeva în Germania devastată de bombardamente (Dresda? - Prea cunoscută! Altceva. Poate Kiel… Eh, un detaliu!)

Nimic care să argumenteze cele scrise pe copertă. Răsfoiesc mai departe şi citesc:

Amadriade (driade): nimfe ale pădurilor, fiice ale lui Nereu şi Doris. Trăiau şi mureau odată cu copacii în care se năşteau şi care erau de obicei stejari (în limba greacă drys - stejar). Simbol al vieţii vegetale.

Atis: păstor de o rară frumuseţe, iubit de zeiţa Cibele care i-a încredinţat grija jertfelor dedicate ei cu condiţia de a rămîne cast. El nu şi-a ţinut jurămîntul şi, pentru asta, a fost schimbat de zeiţă într-un pin din care curge sînge.

Barzi (Dicţ. mitologic)
Poeţi ai celţilor, sacri şi profani, povestitori de mituri şi tradiţii. Ei însoţeau pe soldaţi în războaie, iar la sfîrşit se întorceau sub bătrînii arbori a căror scoarţă se deschidea de la sine pentru a-i primi în interiorul lor.

Analele T'ang. Povesteşte un tătar proaspăt întors din China:
Într-o grădină hindusă rodierii, înflorind, nasc păsări multicolore. Există copaci ale căror ramuri se însufleţesc

precum şerpii, iar în alte părţi, animalele se plantează ca nişte legume...

Ovidiu, Metamorfozele:

...toate părţile trupului i se înţepeniră. O coajă de copac îi acoperi făptura, părul i se prefăcu în frunziş iar braţele, înălţate spre cer, se preschimbară în ramuri. (Daphne)

Dau pagina şi cade dintre file o hîrtie îngrijit împăturită. O desfac. Cu litere albastre, migălos desenate, această scrisoare, prefaţată de o propoziţie scrisă cu creionul:

Prinţul primeşte, însoţite de o scrisoare, OGLINZILE.

Cu întoarcerea acasă a bunului şi cinstitului nostru văr, Arcadie, îţi trimetem lucrările ce ne-ai cerut, că mare urgie şi foc ne-a călcat după isprăvirea lor. Fiul nostru cel mare, pre numele său Iacob, s-a privit într-ascuns şi fără de vroinţa noastră în ele şi de atunci nu-l mai putem ţine de bine pe lîngă curţile şi sufletele noastre. Ni se împare că ca un vis iaste focul aista din oglinzi, iară eu tot mai cred că bietul de el este dus ca într-o călătorie sau vro slujbă în cele depărtări. Aşa de departe îl mai simţim. Din mîndru, ţapăn şi sdravăn ce era, acum aman s-o bolînzit, că şi doftorii de la curte stau miraţi privindu-l că aşa grozăvie nu le-a fost dat a vedea. Şade cu ochii numa la fereastre şi nici de-ale gurii şi nici de muiare nu-i mai dă ghes inima. Tare ar vroi să plece numa sufletul lui chinuit ştie unde, numa că muma lui şade cu el ca cum ar fi copchil mic şi zălud şi îi tot cîntă de-adormire doar-doar o uita de focul din oglinzi. Nu găsim Domniei Tale nici o pricină şi nici gînd rău. Toată lucrarea a fost făptuită după vroinţa şi desemnele şi cărţile ce ne-ai trimes. Dar să ştie Domnia Ta că dacă am fi ştiut cum ar fi să fi fost treaba cu aiaste oglinzi nu ne-am fi apucat de lucrare pentru că lucru mai diavolesc nu ne-a fost dat a fi făcut vreodată. Îi dorim Domniei Tale multă sănătate şi mare grijă cu aiaste dihănii.

Cîteva pagini mai încolo îmi atrage atenţia o listă de cărţi vechi, scrisă atent cu litere frumos şi exact caligrafiate:

William Harvey. Exercitatio anatomica de motu cordis et sangvinis circulatione (in quatro, Frankfurt, 1628)

Dioscoride. De materia medica (Leipzig, 1829)

Jean Baptiste van Helmont
Ortus medicinae, id est Initia physicae inaudita (Antwerp, 1648)
De magnetica vulnerum curatione (Paris, 1621)

Alexander von Humbold. Flore Fribergensis specimen et aphorismi et phisiologia chemica plantarum (in quatro, Berlin, 1793)

Nicolaus Cusanus. De quadratura circuli (1450)

Angelo de Gubernatis. Mythologie des plantes ou les legendes du regne vegetal. (Paris, 1878)

James George Frazer. The golden bough. (London, 1891)

James George Frazer. L'homme, Dieu et Immortalité. (Paris 1928)

Jean Filliozat. Magie-Médécine. (Paris, 1943)

Biblia pauperum sec. XV

Ars moriendi (un ciudat dialog între un înger şi un demon la căpătîiul unui muribund, sec XV)

Dimitrie Cantemir. Sacro-sanctae Scientiae indepingibilis imago

Privesc obosit caietele răspîndite în jurul meu pe covorul camerei. Cînd am început lectura lor am crezut, în secret, că voi putea desluşi cîte ceva din ceea ce se întîmplase în ajun. Că îl voi înţelege cumva pe prietenul meu, pe care nu-l mai văzusem de atîta amar de vreme şi care a dispărut atît de brusc, acolo, în gară... Mă întreb ce-i oare cu nebunia asta a Eternului Vegetal. La prima vedere pare subiectul unei cărţi, dar parcă dincolo de asta se ascunde ceva... Un fel de obsesie. Îmi spun că, pînă la urmă, este treaba lui cum îşi scrie cărţile, chiar dacă îmi este

greu să înţeleg de ce ar fi vrut să-mi dea pachetul ăsta de caiete în care nimic nu pare a fi clar...

Pesemne că oboseala unei zile căreia nu-i găseam înţelesurile începuse să mă pîndească. Iau un caiet, dintre cele nedeschise şi mă aşez în pat. Mă învelesc cu pătura moale. Mi-e cald şi mi-e bine. Deschid caietul la întîmplare. Pe pagina din dreapta, sus:

- Trebuie să dăm vreo atenţie viselor? Întrebă Josef Knecht. Pot fi ele explicate?

Maestrul îl privi în ochi şi răspunse scurt:

- Trebuie să dăm atenţie la orice, căci totul poate fi explicat.

(Hesse, Jocul cu mărgele de sticlă...)

Pater Jakobus către Josef Knecht:

- A te îndeletnici cu istoria presupune convingerea că năzuieşti spre ceva imposibil şi totuşi necesar şi de maximă importanţă. A te îndeletnici cu istoria înseamnează: a te lăsa în seama haosului şi a-ţi păstra totuşi credinţa în ordine şi sens. Este o misiune foarte serioasă, tinere, şi, probabil una tragică.

(Idem)

Aha! - mi-am strigat. Am de unde să apuc o idee, ceva... Cartea lui Hesse ne marcase pe mulţi la momentul traducerii ei în româneşte. Fusese chiar o modă sau, mai bine zis, de bon ton să conversezi despre Castalia ca fiind un fel de colonie a elitelor. Ne imaginam că sîntem acolo, în locul acela în care singura grijă era jocul cu mărgele de sticlă, o metaforă pentru spiritul ludic al unei elite din care ne plăcea să credem că facem parte. Ah, ce vremuri! Mi-aduc aminte cum încercam cu prietenii mei de atunci să reinventăm jocul ăsta, care scăpa înţelegerii generale, printr-un fel de discuţii aprinse, duse pînă la starea de spectacol. Îi stabileam reguli dintre cele mai fanteziste iar, uneori, în vreo cîrciumă sau alt loc public, vorbeam tare şi uneori chiar incantam pasaje întregi din mari teorii ale filosofiei Renaşterii, care ne fascina cu predilecţie, încît atrăgeam atenţia celor din jur care se uitau cînd contrariaţi, cînd admirativ la noi. Personajul meu preferat era Nicolaus Cusanus, cu toate teoriile sale dar mai ales cu încercările sale de a-l demonstra pe Dumnezeu, ca principiu suprem al

universului, cu ajutorul celebrei sale „coincidentia oppositorum”. Drept pentru care eram aproape tot timpul în competiţie, după modelul „disputaţiilor” din vremea Renaşterii, cu cei care-l iubeau pe Marsilio Ficcino.

Deodată, lumina acelor vremi m-a învăluit. Mi s-a făcut cald şi parcă tavanul spre care stau cu ochii întredeschişi începe să se decoloreze, să devină transparent, ca o apă care mă trage în sus. Zîmbesc tîmp şi mă bucur că nu-mi vede nimeni grimasa. Dau mai departe nişte pagini dar nu mă mai uit în caiet. Fixez tavanul şi ceea ce se întîmplă cu el. Îmi aduc caietul în dreptul ochilor:

Phil. Şi-a regăsit iubita din adolescenţă expusă în vitrina unui bordel.

- N-am căutat-o neapărat, chiar dacă aflasem, nu-mi aduc aminte cum, că se stabilise de cîţiva ani în oraşul acela din Olanda. Dar, mărturisesc că, odată ajuns acolo, ceva îmi spunea tot timpul că am s-o întîlnesc cumva. Nu ştiu... la o terasă, la un colţ de stradă, mergînd grăbită către casă, într-un parc, pe o bancă... Am văzut-o absolut întîmplător în vitrina aceea, stînd picior peste picior, goală, doar cu o blană scumpă peste umeri. Am recunoscut-o imediat, dar mi-a fost aproape imposibil să mişc un deget măcar. O priveam intens, îmi aduceam aminte de fiecare părticică a trupului ei, iar ea privea dincolo de mine, de parcă nici n-aş fi existat. Aş fi vrut să plec şi să iau cu mine toată strada aia, ca într-o pictură de Chagall şi să plutesc pe deasupra oraşului... Ca într-un delir, ca într-o ameţeală de după beţie şi să mă trezesc aiurea undeva, în deşert printre pustnici sau, şi mai bine, pe fundul unei mări neliniştite...

Şi aşa, cu imaginea acelei mări care se instalase pe tavanul camerei mele de hotel, adorm profund.

...Simt căldura apei. Deschid ochii şi văd dintr-o dată totul clar. Undeva, nu departe de locul unde plutesc sub ape, se zăreşte oraşul. Un oraş necunoscut, patriarhal, cu clădiri de pe la sfîrşitul secolului XIX. Încep să merg pe străzile lui. Chiar dacă apa îmi îngreunează mersul, simt o plăcere nebună să merg prin oraşul ăsta acvatic. Oamenii trec pe lîngă mine, mă

salută respectuos, cu gesturi largi. Mă privesc într-o vitrină. Cineva cunoscut îmi zîmbeşte. Sînt eu. Altul. Tînăr, îmbrăcat sumar. Mă pipăi şi-mi simt mîinile ciudat. Sînt parcă aspre şi prietenoase, în acelaşi timp. Le duc în dreptul ochilor şi văd că pielea are culoarea trunchiului de copac. Ia te uită, este chiar coajă de copac! Şi-n restul trupului este la fel: pielea, ca o coajă netedă şi moale de copac. Îmi mîngîi faţa şi o senzaţie stranie îmi dă fiori. Ar trebui să mă sperii dar o bucurie pe care nu o ştiam pînă acum mă învăluie. Mă privesc mai atent în vitrină şi, dincolo de hainele şi de trupul meu îmbrăcat în ele, descopăr două picioare desculţe. Îmi plimb privirea de-a lungul lor, apoi de-a lungul coapselor, pîntecelui, sînilor... O femeie dezbrăcată, care stă într-un fotoliu vişiniu, mă priveşte surîzînd. Are pe umeri o blană argintie, ceea ce-i dă un aer solemn, distins. Se ridică şi-mi face semn să vin către ea. Încerc să găsesc intrarea pe la dreapta vitrinei, numai că ea îmi întinde grăbit mîna, iar eu fac acelaşi lucru, curios fiind să văd dacă merge chestia asta. Ne atingem mîinile. Nu-mi vine să cred cît de mult mă înfioară atingerea asta. Trec prin geamul vitrinei ca printr-o lumină şi ajung în dreptul tinerei femei. Mă priveşte cu acelaşi surîs blînd. Mă trage după ea în încăperea slab luminată din spatele vitrinei. Păşim amîndoi ca într-un dans, apa se învolburează prietenos în jurul nostru, iar ea zîmbeşte, tot timpul privindu-mă. Nu spune nimic. Îmi face semn să mă întind pe patul din mijlocul camerei, ceea ce fac cu bucurie. Ea mă ajută să plutesc pe deasupra patului şi apoi să cobor în cearşaful alb şi mătăsos. Se aşază lîngă mine. Îi simt trupul cald şi moale. Ne îmbrăţişăm strîns şi rămînem aşa un timp ca într-un somn dulce şi îndelung aşteptat... Închid ochii iar femeia mă sărută peste pleoape. Îi ating înfiorat coapsele. Apa se încălzeşte şi mai tare în jurul nostru, aproape că mă frige, numai că la un moment dat simt că femeia începe să se desprindă din strînsoarea mea. Nu ştiu cum face lucrul ăsta, pentru că eu o strîng cu putere iar ea îmi scapă printre mîini, printre degete. Deschid ochii şi o văd depărtîndu-se. Are acelaşi zîmbet blînd, chiar dacă are mîinile întinse către mine. Ceva sau cineva nevăzut o trage departe de mine, încerc să mă ridic dar apa se învolburează şi mă ţintuieşte, femeia încearcă să-mi spună ceva, îi văd buzele

mişcîndu-se, dar eu nu pot să mişc nici măcar mîinile. Se depărtează şi simt un gol imens în stomac. Pesemne că de acolo se naşte plînsul. Icnesc de durere şi de plîns. Mă chircesc precum fătul în burta mamei şi urlu de durere. De o durere pe care nici nu încerc să mi-o explic. Mai ridic o dată privirea dar femeia s-a pierdut în întunericul apelor. Plîng fără oprire, cu glas tare, eliberator...

Femeia stă aplecată deasupra mea. Încerc să-i deslușesc chipul. Lumina care năvăleşte prin fereastra din spatele ei este puternică şi neîndurătoare. Mă frec la ochi şi simt lacrimile care mi-au udat obrajii. O mai privesc o dată printre gene. Femeia se topeşte în lumina aia lăptoasă şi deplină...

- Ai plîns în somn.

O privesc nedumerit. Trupul i se profilează prin rochia subţire, străvezie. Mă uit împrejur. Este camera de hotel în care am poposit seara trecută, în care am citit caietele din pachetul prietenului meu şi care stau acum răspîndite pe covor. Mă ridic în capul oaselor şi o privesc. Da... Este fata de la barul din gară.

- Cum ai intrat?...

- Pe uşă. Ai uitat uşa deschisă astă noapte, iar cînd am venit de dimineaţă să te trezesc am văzut cît de profund dormeai. Te-am vegheat un timp după care mi s-a făcut somn aşa, din senin şi m-am aşezat lîngă tine... M-ai trezit tu... Ai gemut, ai strigat, te-ai zbătut, apoi ai început să plîngi... Am crezut mai întîi că-ţi este rău. Dar aveai ochii strîns închişi, semn că visai...

Aşa este. Ieşisem din vis la fel de încordat şi îndurerat. Îmi apăs pieptul cu amîndouă mîinile şi simt iarăşi lacrimi la colţurile ochilor. Îi închid, iar fata se apropie de mine şi-mi sărută pleoapele, mă cuprinde cu braţele şi mă întinde alături de ea în pat.

- Acum ar trebui să facem dragoste, îmi spune fără să mă privească.

Am zîmbit.

- De ce ai venit? - o întreb aproape în şoaptă.

- Mă cheamă Maria...

Îmi întorc capul spre ea. E frumoasă în lumina asta care curge prin fereastră.

- Eşti foarte frumoasă, Maria...

Şi rămînem aşa un timp, cu faţa către tavan, suspendaţi printre cele cîteva cuvinte pe care nu le rostim.

- Cît e ceasul? Cît am dormit?

Se răsuceşte cu totul spre mine. Miroase a trup tînăr şi cald.

- Ai dormit mult şi mi-ai dat şi mie o porţie mare din somnul tău. Trebuie să plecăm. E vremea...

- Unde? - întreb aiurit.

- Ne aşteaptă prietenul tău, domnu' Cristian.

- Cum adică... ne aşteaptă?

- Uite-aşa. Trebuie să-i ducem geamantanul. Are în el lucruri de care are mare nevoie în noaptea asta.

- Dacă avea aşa mare nevoie de geamantan nu şi l-ar fi uitat în gară! Şi odată cu el şi pe mine, tot ca pe un... bagaj...

Se ridică, se rostogoleşte peste mine şi sare sprintenă din pat. Se aşază apoi turceşte printre caietele răspîndite pe jos.

- Le-ai citit?

- Da... O parte... Nu mai ţin minte cît, pentru că mi s-a făcut somn şi-am adormit. De ce întrebi?

- Doar aşa... Eu le-am citit pe toate. Nu ţi s-au părut ciudate?

- De loc. Pare jurnalul unui roman care urmează să fie scris şi-atît. Desigur că...

- Nu e doar asta, m-a întrerupt brusc. E mult mai mult...

Dintr-o dată am impresia că vrea ceva mai mult de la mine. Nu ştiu ce. O părere mai... avizată?

- Eu nu sînt critic, Maria. Şi pe urmă sînt doar nişte însemnări.

- Doar atît?

- Nu înţeleg ce te supără. Şi-apoi ce legătură am eu sau, şi mai bine, ce legătură ai tu cu toate astea?

Rămîne pe gînduri. Nu-mi răspunde la întrebare. Stă în mijlocul camerei şi mă priveşte. Îi ghicesc trupul încordat pe sub rochia străvezie care i-a alunecat în sus şi i-a lăsat la vedere pulpele rotunde şi cărnoase. Nu-mi pot dezlipi ochii de la trupul ei. Cobor din pat şi mă aşez lîngă ea. Lumina s-a mutat pe peretele din stînga ferestrei. Privim amîndoi dreptunghiul acela strîmb şi luminos de pe perete.

- Te aşteaptă de cîţiva ani.

- Păi, cum să mă aştepte dacă nu mi-a scris decît acum cîteva săptămîni că vrea să ne întîlnim. Au trecut cîteva zeci de ani de cînd nu ne-am mai văzut...

- Mie doar atît mi-a spus. Că te aşteaptă.

- Asta mi-a spus şi colegul tău de la bufet.

- Nu e colegul meu. E tata. Gata. Trebuie să mergem. Ne aşteaptă.

Vrea să se ridice. O prind de braţ cu blîndeţe iar ea îşi întoarce încet privirea către mine.

- Eşti frumoasă, Maria...

- Mi-ai mai spus-o...

- Am simţit nevoia să ţi-o mai spun...

- Am citit undeva că la Genova există o închisoare pe care scrie cu litere mari cuvîntul Libertate. Şi toţi cred că este o glumă la adresa celor de dinăuntru. Adevărul este altul. Şi anume că, atîta vreme cît nemernicii ăia sînt închişi, genovezii sînt liberi.

Tace un timp, după care îşi rezeamă capul de umărul meu şi spune cu voce joasă:

- Nu ştim niciodată cu exactitate ce vrea să spună un cuvînt...

Îi prind deodată capul în palme şi o sărut. Se lasă în braţele mele ca şi cum ar fi aşteptat îndelung gestul meu. Ne rostogolim peste caietele împrăştiate pe covor iar lumina de pe perete coboară încet şi se ascunde după tăblia patului.

Vechiul Opel s-a oprit în faţa unei porţi înalte, încărcată cu vegetaţie întunecată. Maria stinge luminile maşinii după care mă priveşte pe furiş. În jur, linişte, iar străduţa se pierde undeva după colţ.

- Aici e.

- Eşti sigură că trebuie să merg şi eu?

- Da. A fost rugămintea lui. Mi-a spus clar aseară: Maria, roagă-l să vină aici. Am ceva foarte important să-i spun.

- Important pentru cine?

Maria nu-mi răspunde. Se joacă parcă absentă, cu cheile maşinii.

- Am crezut că, acolo, în gară, mi-a spus tot ce avea să-mi spună.

Coborîm din maşină. Maria ia de pe bancheta din spate geamantanul, vreau să i-l iau din mînă dar ea refuză, trînteşte portiera şi se opreşte în dreptul porţii. Vede că şovăi.

- Nu înţelegi? Are mare nevoie de tine în seara asta.

N-aveam cum să înţeleg. Totul mi se părea aiurea. Deodată îmi dau seama cît de departe sînt de toate ale mele. Stau ţintuit locului gîndind că intrarea pe poarta aia întunecată mă va duce către un altceva despre care nu ştiu nimic şi spre care n-am nici un chef să mă îndrept. Maria lasă geamantanul jos, vine către mine, îmi prinde mîna cu îndemînarea unei ţigănci care ghiceşte în palmă, îmi deschide pumnul care se încleştase şi-şi plimbă degetul arătător peste liniile din palmă.

- De ce-ţi este teamă?

- Mi s-au întîmplat atîtea de cînd am poposit în oraşul ăsta al vostru... Aş vrea să mă întorc. Cred că am făcut tot ce era de făcut pentru întîlnirea cu prietenul meu. Nu cred că mai are nevoie de altceva de la mine.

Îi prind în joacă degetul în palmă. Îmi apucă cu fermitatea mîna şi mă trage către ea.

- Sărută-mă.

- Ah. Maria... Nu-mi face asta...

- Ai ajuns pînă aici, dragul meu. Prietenul tău are mare nevoie de tine acum. Hai să intrăm. Îţi voi spune mai multe înăuntru.

Mă las în voia ei, descuie poarta grea de metal şi, cînd să trecem pe sub bolta de deasupra porţii, mă opreşte.

- Aş vrea să mă săruţi aici, în poartă. Am auzit că aduce noroc.

Mă strînge puternic în braţe de parcă ar fi un sărut de despărţire.

- Maria, ce-i cu tine? Ce înseamnă toate astea?

- Mîine o să pleci în lumea din care ai venit. Aş vrea să ţii minte sărutul ăsta. Cochetărie feminină... Poţi s-o iei şi aşa...

Intrăm. Mă ţine ferm de mînă. Cu cealaltă duce geamantanul. Alunecăm parcă prin iarba înaltă. În întunericul din faţa noastră se profilează o casă boierească cu un pridvor

imens în faţă. Luminile sînt stinse şi pare că în încremenirea asta n-a mai fost viaţă de multă vreme. Iarba foşneşte la trecerea noastră şi ăsta e singurul zgomot care se aude. Urcăm treptele de lemn care duc în pridvor şi ne oprim în dreptul uşii de la intrare. Maria scotoceşte în legătura de chei, pipăindu-le pe întuneric. O găseşte pe cea pe care o căuta. Zgomotul metalic al cheii în broască se aude ca un ecou venit de dincolo de uşă. Intrăm.

- Pare că nu locuieşte nimeni aici, spun exact în momentul în care, cu un scîrţîit prelung, uşa se trînteşte în urma noastră. Bîjbîi de-a lungul peretelui de lîngă uşă pînă cînd o ating pe Maria care stă rezemată şi mă aşteaptă.

- De ce nu aprinzi lumina?

- Mai stăm puţin aşa. Te superi?

- Nu...

Îi aud respiraţia. Mă strînge de mînă. Nu disting nimic în jurul meu. Am senzaţia unui gol imens, în care cuvintele noastre aproape şoptite capătă un ecou blînd şi foşnitor.

- Gata. Acum o să aprind lumina. Închide ochii. Să nu trişezi.

Se desprinde de perete, o simt traversînd golul acela din faţa mea. Închid ochii şi, dintr-o dată, mă liniştesc. Aştept rezemat de perete. La un moment dat, ca un zgomot metalic şi greu, lumina îmi trece prin pielea subţire a pleoapelor.

- Nu deschide încă ochii, îmi spune.

Ca într-un joc fără reguli precise, Maria îmi acoperă ochii cu palmele. Stăm aşa un timp.

- Acum poţi să-i deschizi.

Lumina se strecoară printre degetele ei. Clipesc des pînă mă obişnuiesc, după care îi dau mîinile la o parte. O cameră mare din tavanul căreia atîrnă un candelabru uriaş. Asta este ceea ce văd de prima dată. Îmi cobor privirea de la candelabrul care m-a orbit către pereţi. O bibliotecă imensă, de-a lungul lor. Nimic altceva în încăperea asta decît candelabrul şi biblioteca. Nici măcar o fereastră. Maria se aşează pe podea, sub candelabru. Îmi face semn să mă apropii.

- Stai aici, lîngă mine.

Mă aşez lîngă ea privind imensa bibliotecă. O dorinţă, greu de stăpînit, de a atinge cărţile alea începe să mă aprindă.

- Maria, cărţile din biblioteca asta...

Îmi pune un deget pe buze.

- O să ai timp şi pentru cărţile astea... O să vorbim şi despre ele... Deocamdată, însă...

Tăcem un timp. Maria pare din ce în ce mai liniştită de parcă ar oficia un ritual al tăcerii depline, în vreme ce eu ard de nerăbdare să ajung la cărţile din bibliotecă.

- Am fost odată, pe cînd eram copil, tare bolnavă. Tata m-a dus la o droaie de doctori dar nici unul nu a dat de capăt bolii mele. Nici eu nu prea ştiam să le spun ce am, iar ei dădeau neputicioşi din umeri. Slăbeam de la o zi la alta, ameţeam şi cădeam din senin... Într-o zi tata m-a luat în braţe şi m-a dus la o biserică. Cea mai apropiată de casa noastră. Plîngea. Îi simţeam lacrimile căzînd pe mine ca stropii de la streaşină. A deschis cu piciorul uşa bisericii. Preotul trebăluia în altar. Ne-a văzut şi a venit spre noi. Părinte - i-a spus tata - îmi moare copilul. Nu mai am ce-i face. Măcar să moară aici, în casa Domnului. Preotul m-a luat în braţe şi mi-a şoptit: - Nu-i aşa că nu vrei să mori? I-am făcut semn cu capul că nu. M-a aşezat pe podea sub candelabrul turlei celei mari şi mi-a zîmbit depărtîndu-se. N-am avut nici măcar puterea să întorc capul ca să văd unde se duce şi ce face. Îl vedeam doar cu coada ochiului pe tata care plîngea, undeva într-un colţ, îngenuncheat şi care nici măcar nu îndrăznea să se uite la mine. Auzeam rugăciunea şoptită a preotului. O oboseală cumplită m-a cuprins, am închis ochii şi am adormit profund de parcă mă scufundam în moarte. M-am trezit după o zi şi-o noapte, într-o dimineaţă în care tata schimba cearşeafurile pe care le udasem cu transpiraţie. Nu mă mai durea nimic şi primele cuvinte pe care i le-am spus tatei au fost: Mi-e foame. Iar el, în loc să dea fuga la bucătărie, m-a luat în braţe şi a început să plîngă. - Maria, dusă ai fost şi te-ai întors, mi-a spus printre lacrimi.

Se opreşte din povestit, îşi despleteşte cu un singur gest părul adunat într-o agrafă la spate.

- Vezi tu, popa a ştiut că acolo, sub candelabrul ăla al bisericii lui, va veni un înger...

- Maria... Încerc să-i ating umărul. Se fereşte blînd. O las să-şi rememoreze întîmplarea cum se cuvine. Privim amîndoi candelabrul de deasupra noastră şi rămînem aşa minute bune parcă aşteptînd trecerea unui înger. Se ridică, apucă geamantanul lăsat lîngă intrare şi se îndreaptă către o uşă mică, ascunsă parcă între două rafturi. Privesc cu nesaţ biblioteca. Mi se pare imensă şi cu atît mai atrăgătoare.

- E o bibliotecă obişnuită. Domnu' Cristian a cumpărat-o odată cu casa. Sînt cîteva mii de cărţi. Nu-i cine ştie ce de capul ei. Hai să mergem. Ne aşteaptă.

Mă ridic greu. Privesc de-a lungul pereţilor. Din cauza rafturilor ticsite cu cărţi camera pare rotundă. Maria mă conduce printr-un coridor îngust, slab luminat care se termină cu o uşă ciudată. Are sculptat un cap de cîine pe mjlocul ei. Îl privesc atent.

- Fostul stăpîn al casei a fost un boier cu apucături vînătoreşti. L-am cunoscut foarte puţin. Era foarte bătrîn cînd a murit. A lăsat casa asta moştenire fiului lui, care a vîndut-o aproape imediat prietenului tău. Boierul cel tînăr n-a dormit nici o noapte aici, din cîte am auzit. Domnu' Cristian a păstrat camera cea mare aşa cum a lăsat-o bătrînul. O fi fost vreo înţelegere între ei… Nu ştiu, nu mi-a spus nimeni ceva… Dincolo de uşa asta începe lumea prietenului tău. Spunînd asta apasă clanţa, aprinde lumina şi-mi face semn să intru.

- Asta e biblioteca lui de taină. Fă-te comod. Ia loc aici, la biroul lui. Am să lipsesc puţin. Trebuie să-i duc geamantanul. Îmi promiţi că nu fugi.

Zîmbeşte şi mă sărută pe frunte. Dispare pe o uşă pe care nu o bănuiam dincolo de o draperie grea, vişinie.

O cameră austeră, cu podele de lemn şi pereţii văruiţi în alb. Chiar dacă e încăpătoare, pare mai degrabă chilia unui ascet. Aici, altă bibliotecă. Cu cărţi aşezate în vitrine închise cu cheie. Privesc prin geamurile vitrinelor. Cărţi vechi. Unele mai au încă titluri pe cotor. Desluşesc cu greutate: Jean Filliozat, *Magie-Médécine*. Iar ceva mai încolo pe un raft mai jos : Dimitrie Cantemir, *Sacro-sanctae Scientiae indepingibilis imago* lîngă Angelo de Gubernatis, *Mythologie des plantes ou les legendes du regne vegetal*. Pe peretele de lîngă fereastră o

vitrină are cheia în broască. Privesc spre cele două uşi cu speranţa că nimeni nu va da buzna aici. Descui uşa şi apuc la întîmplare o carte. Are coperţile roase şi pare că nu sînt cele originale. O deschid şi citesc pagina de titlu: Alexander von Humbold. *Flore Fribergensis specimen et aphorismi et phisiologia chemica plantarum*, Berlin, 1793. O pun cu grijă pe birou şi fixez lampa electrică spre ea, mă aşez pe scaun şi, fără să mă mai tem că voi fi surprins de cineva, o deschid. Recitesc cu atenţie literele acelea de pe pagina de titlu, uşor îngropate în hîrtia îngălbenită, semn al unei vechi tipăriri. Dau, cu emoţie, pagina şi observ că urmează o alta goală. Cu toate astea colţurile par înnegrite de folosire. Dau mai departe paginile şi peste tot aceeaşi privelişte: pagini goale dar evident înnegrite şi tocite de răsfoire. Merg la vitrină şi iau o altă carte. Asta are o copertă groasă, imprimată cu litere aurii: William Harvey. *Exercitatio anatomica de motu cordis et sanguinis circulatione*. O deschid la pagina de titlu. Aceeaşi hîrtie uşor îngroşată, din pastă neglijent presată, în care au fost imprimate literele titlului, la care mai este adăugat oraşul - Frankfurt şi anul - 1628. Cu teama că voi da iarăşi peste neverosimile pagini goale, o răsfoiesc. Într-adevăr, unele sînt goale, altele, în schimb, au desene făcute cu creioane colorate. Nu-mi este clar ce se întîmplă. Pare mai degrabă caietul de anatomie al unui elev: schiţe stîngaci desenate ale structurii musculare, ale vaselor de sînge... Îmi opresc privirea asupra unui text scris cu cerneală: *Leon Bloy: „suferinţa în sine trece, dar faptul de a fi suferit nu trece niciodată”*, sub care un desen naiv al inimii, cu vasele de sînge care ies din ea. În rest pagini goale. Nimic din ceea ce spune titlul de pe copertă. Mă mai uit încă o dată la pagina de titlu. Îmi plimb degetele peste litere. Aşa este. Sînt imprimate, iar pagina pare autentică. Privesc în jur. Mă întreb ce înseamnă toată butaforia asta. Nu mă abţin să nu mai iau încă o carte. De data asta, o carte groasă, cu coperţile roase la colţuri şi cu cotorul zdrenţuit: Jean Baptiste van Helmont, *Ortus medicinae, id est Initia physicae inaudita,* Antwerp, 1648. Acelaşi lucru se repetă: pagina de titlu pare autentică, iar paginile care îi urmează - goale şi îngălbenite de vreme şi de folosire. O răsfoiesc în speranţa că voi găsi totuşi un indiciu, un ceva care

să mă lămurească cît de cît. Pe la mijlocul cărţii, în sfîrşit, o pagină tipărită. Este la fel de veche şi uzată ca şi celelalte, are şi număr de pagină, 333 şi un titlu: *Vîscul*. Citesc literele acelea strîmb imprimate, specific tipăriturilor vechi:

Pînă în urmă cu un secol, în mai toate provinciile româneşti simbolul Crăciunului nu era, aşa cum s-ar crede, bradul, ci ramurile verzi ale vîscului. Simbolismul vîscului se pierde în negura mileniilor. Vecinii noştri din Antichitate, popoarele celtice, credeau că vîscul a fost creat de un fulger luminos, care a pătruns în arbore, dîndu-i astfel proprietăţi magice. Plantă veşnic verde, el era celebrat ca simbol al vieţii eterne; lipsa rădăcinii îl făcea să fie considerat de esenţă divină, un fiu al cerului. Vîscul juca un rol important în ritualurile celtice. El se tăia numai după solstiţiul de iarnă, cu o seceră de aur, purtată de un preot înveşmîntat în alb. Grecii şi apoi romanii au considerat şi ei vîscul drept o plantă sacră, această credinţă ajungînd pînă în zilele noastre şi fiind extrem de răspîndită atît în Europa apuseană, cît şi în cea răsăriteană.

În toate zonele ţării se ştia că vîscul adus în casă de Crăciun cheamă norocul şi belşugul, îndepărtează certurile şi ajută la menţinerea armoniei în familie, speriind bolile, ghinionul şi demonii. Verdele plin de viaţă al frunzelor de vîsc, strălucirea proaspătă a fructelor sale maturizate miraculos în miezul iernii, cînd toate celelalte plante dorm, sînt strîns legate de naşterea Mîntuitorului, care a trezit şi a dăruit viaţă veşnică inimilor oamenilor care au primit harul Său. Cununa de vîsc (care, uscată, are culoare aurie) este şi o reproducere a aureolei de lumină care înconjura creştetul micului Iisus, încă din momentul naşterii Sale, aşa cum este aceasta reprezentată în iconografia ortodoxă. De altfel, cununa din frunze uscate de vîsc se păstra tot anul, fiind deopotrivă protector al casei de rele şi leac pentru diferite boli. Despre bolile tămăduite cu frunze de vîsc culese în ajun de Crăciun s-ar putea scrie o carte cuprinzătoare, în care s-ar împleti elemente concrete de fitoterapie cu practici rituale, al căror sens scapă adesea minţii omului modern, dar care, în trecut, şi-au dovedit de nenumărate ori eficienţa, aceasta explicînd perpetuarea lor

prin veacuri. Să vedem în continuare cîteva astfel de leacuri cu vîsc, adresate deopotrivă trupului şi sufletului...

Nimic în continuare. Răsfoiesc mai departe. Recitesc pe sărite textul. Este evident că este vorba de un text scris acum, în vremea noastră şi nicidecum la 1648. Ating literele. Acelaşi lucru: presa grea cu care a fost imprimat textul a făcut ca literele să fie îngropate în pasta groasă a hîrtiei vechi. Cînd vreau să închid cartea zăresc un text pe ultima pagină. Îl citesc cu aviditate:

Vîscul a fost obiect de studii aprofundate pentru cercetătorii din Elveţia, în baza indicaţiilor lui Rudolf Steiner. Rezultatele acestor cercetări au fost preluate şi de alte centre medicale din Germania, Austria şi Franţa, demonstrîndu-se foarte clar două aspecte: efectul anticancerigen este dat de acţiunea directă asupra celulelor canceroase, indiferent de natura cancerului; îmbunătăţirea stării generale, prin stimularea metabolismului normal (dereglat în cancer, atît din cauza bolii în sine, cît şi a tratamentelor convenţionale invazive), stimularea imunităţii prin creşterea producerii de limfocite T, normalizarea numărului de leucocite, trombocite şi hematii, stimularea regenerării ţesuturilor (utilă în refacerile distrugerilor produse de radioterapie şi chimioterapie), normalizarea metabolismului sistemului nervos şi diminuarea durerilor.

Sînt din ce în ce mai contrariat. Privesc cărţile acelea întinse pe birou şi încerc să le găsesc rostul. Nu-mi trece nimic prin minte. Brusc îmi aduc aminte de caietele Prinţului, pe care le-am lăsat în camera de la hotel. Acolo, parcă undeva, se găsea o listă cu astfel de cărţi. Îmi aduc aminte că prietenul meu a scris acolo că se aflau în biblioteca din camera de taină a acelui personaj misterios. Încerc să fac o legătură, dar mă las păgubaş şi doar pentru că nu vreau să fabulez pe o temă necunoscută...

Undeva, între două vitrine cu astfel de cărţi, într-o nişă în perete, un portret pe care nu l-am observat de la început. După trăsături pare a fi al prietenului meu. Un portret de tinereţe. Făcut, pesemne, la ani buni după absolvire. Îl privesc cu luare-aminte. Chipul omului din tablou, încadrat de o arcadă meşteşugit pictată, priveşte uşor visător către un orizont doar de el văzut, are capul aplecat spre dreapta, iar mîinile i se odihnesc

în poală, gest cam neobişnuit pentru un bărbat. Hainele personajului au ceva dintr-o epocă nedefinită, iar cămaşa, discrete şi graţioase dantele, închisă cu nasturi aurii pînă sus. Acelaşi tip de dantelă iese, la fel de discret, din mînecile hainei. Dintr-un fel de obişnuinţă, încerc să ghicesc ce se află în spatele omului din tablou. Mă apropii şi observ o pădure care pare a fi de pini, undeva la poalele unui munte care se pierde într-o zare înceţoşată. Ating rama aurie, sculptată în lemn, apoi pînza bine întinsă pe şasiul ei. Undeva, în colţul din dreapta, abia vizibilă, o semnătură cu pastă roşie: Jan de Beer, iar sub semnătură, cu un roşu întunecat, pierdut în delicatele pliuri ale hainei: Antwerp, 1493.

Îmi spun că e un joc inventat de prietenul meu în casa asta ciudată a lui. Mă relaxez şi, zîmbind, mă întreb ce mai urmează. Rezemat de speteaza jilţului de la birou, mă gîndesc că aş putea să dau o fugă la biblioteca din camera de la intrare. Nu mă hotărăsc încă. Mă legăn în jilţ un timp, privind de jur împrejur camera. Curiozitatea, însă, este mai puternică. Îmi spun că biblioteca din camera cea mare nu poate fi o cacialma aşa cum mi se pare asta de aici. Merg la uşă, îmi pun urechea pe lemnul rece încercînd să desluşesc, dincolo de ea vreun zgomot. E linişte. Deschid cu grijă uşa şi pătrund în holul acela slab luminat. Mai privesc încă o dată cîinele sculptat de pe uşă şi mă întreb unde am mai văzut asta. Cred că undeva, într-un album de heraldică, dar nu-mi pot aduce aminte ce ar fi putut însemna. În dreapta uşii prin care lumina pătrunde în holul îngust observ o altă ramă, dar care nu are în ea o imagine ci un text. Mă apropii. Cu litere delicat caligrafiate, ca într-un manuscris de secol cincisprezece, cu letrina frumos împodobită: *Eu trăiesc ceea ce voi citiţi în cărţi!*

Îmi pare că am mai citit undeva acest adagiu. Îmi aduc aminte, aproape fără nici o legătură, de ceea ce a scris Dante pe frontonul Infernului: Lasciate ogni speranza voi ch'entrate. N-am timp să reflectez prea mult pentru că dinspre camera cea mare se aude un zgomot. Mă retrag şi închid cu grijă uşa în urma mea. Aştept încordat ca Maria să intre pe uşă, dar nu se mai întîmplă nimic. Îmi trece prin gînd să încerc şi uşa din spatele draperiei, prin care a ieşit, dar renunţ aproape imediat.

Am acelaşi sentiment pe care l-am avut aseară în gară după dispariţia fără nici o explicaţie a prietenului meu. Mă simt aiurea şi la capătul lumii. Încerc să dau un sens celor ce mi se întîmplă, să pun cap la cap întîmplări, cuvinte, senzaţii, imagini, dar totul se rostogoleşte vertiginos şi scapă înţelegerii. Şi parcă o oboseală începe să mă toropească. Încep să cred că cineva sau ceva a pus la cale toată această întîmplare, ca un fel de ritual de trecere. Dar către ce? Şi de ce acum? Am trecut prin atîtea în viaţa asta a mea. Am iubit şi am urît deopotrivă. Am încercat să fac ceea ce trebuie şi uneori chiar am reuşit. E-adevărat că am evitat pe cît am putut complicaţiile, am ocolit gropile din drum, chiar dacă a fost nevoie să-mi fac loc pe marginea lor cu coatele. Mi-am spus mereu că dacă aş fi fost unul dintre cei aruncaţi în camerele de gazare, aş fi găsit o modalitate de a trăi măcar cîteva secunde mai mult decît toţi ceilalţi... Ştiu. Nu este, poate, cel mai onorabil mod de a trăi, dar m-am descurcat cum am putut mai bine. Îmi spun toate astea pentru că am sentimentul că nu sînt aici, în locul ăsta, în întîmplarea asta stranie, fără să însemne ceva pentru mine. Mă deranjează sentimentul ăsta de vinovăţie neprovocat de nimic sau, în sfîrşit, poate provocat de jocul ăsta de-a aparenţele. N-am nici un chef să-mi revăd viaţa aşa, pur şi simplu, doar pentru că stau aici, în camera asta ciudată, uitat parcă de părinţi într-o gară pustie. Brusc mă revolt. - Nu mai vreau să joc jocul ăsta şi gata! - îmi spun cu voce tare şi mă ridic de la birou, merg ţintă la uşa care duce spre intrare. Tot sper ca, deschizînd-o, Maria sau altcineva să mă aştepte dincolo de ea şi să-mi spună că totul n-a fost decît un joc de-al gazdei, că ăsta e felul ciudat în care-şi primeşte prietenul meu musafirii. Zăbovesc cu mîna pe clanţă, mai privesc o dată în urmă, deschid şi ies pur şi simplu. Străbat coridorul întunecat şi pătrund în camera cea mare de la intrare. Este întuneric. Cineva a stins luminile din candelabrul cel mare. Sînt hotărît să ies. Încerc să-mi amintesc configuraţia camerei pentru a bănui unde este uşa de la intrare. Traversez camera bîjbîind şi ajung în dreptul unui raft cu cărţi. Merg, pipăind cărţile, de-a lungul lui, spunîndu-mi că, oricum, la capătul acestui drum se află uşa prin care am intrat. Drumul nu durează mult. Ating tocul uşii, apoi

clanţa rece. Şovăi o secundă-două, după care o apăs hotărît. Nimic. Cineva a încuiat-o. Mă rezem de uşă şi-mi spun că e stupid tot ceea ce mi se întîmplă. Alunec în jos, de-a lungul uşii închise şi nu mai am puterea de a mă mai împotrivi. Privesc întunericul din faţa mea. Aud, la un moment dat, şoapte venind din întuneric. Nu înţeleg prea bine cuvintele. Pare, mai degrabă, un lamento abia perceptibil, un amestec de şoaptă şi cîntec. Merg încet, în genunchi şi, din instinct, cu mîinile înainte, către locul de unde presupun că vin şoaptele. O ating. Mai întîi umărul, apoi faţa, îi simt lacrimile. E Maria.

- Maria, ce se întîmplă? De ce plîngi?

Nu-mi răspunde. Încep să mă îndoiesc.

- Tu eşti, Maria...

Se răsuceşte către mine şi mă cuprinde cu braţele. Nu văd nimic. Îi simt doar parfumul şi mirosul trupului. Plînge suspinînd uşor. Cum trebuie că s-o fi văzînd scena asta: doi oameni care abia s-au cunoscut, bîjbîind unul către celălalt, îmbrăţişaţi într-un întuneric absolut, ca într-o peşteră de la începutul lumii...

- Maria...

- Să mergem, dragul meu... Eşti la capătul călătoriei.

Ne ridicăm sprijinindu-ne unul de celălalt.

- Sîntem sub candelabru, nu-i aşa? Pentru cine te rugai, Maria?

Tace. Pentru a cîta oară? Mă trage uşor de mînă, ajungem în coridorul slab luminat, intrăm în camera de taină. O privesc în lumina palidă din cameră. Şi-a pus peste rochie un halat alb şi şi-a legat părul la spate. Este la fel de frumoasă. Mă opresc în mijlocul camerei. Observ că cineva, în lipsa mea, a pus cărţile la locul lor. O urmez apoi, dincolo de uşa din spatele draperiei vişinii. Un coridor scurt. O altă uşă. Maria, în dreptul uşii. Se întoarce cu faţa la mine, îşi şterge ochii, zîmbeşte vag.

- Aici trebuie să intri singur. Dincolo de uşa asta, îl vei întîlni pe prietenul tău. M-a rugat să-ţi spun că îi pare rău de tot acest mister, dar că îţi va explica el totul, între patru ochi.

- Am să te revăd, Maria?

Stă cu mîna pe clanţa uşii, gata s-o deschidă. Îi prind mîna şi îi opresc pentru cîteva secunde gestul. Priveşte pe lîngă mine.

Apăsăm apoi amîndoi clanţa atît de încet, încît mi se pare că timpul s-a mutat în mecanismul din broasca uşii ca într-un ceasornic. Prin uşa întredeschisă o lumină verde, ascuţită ne invadează pe amîndoi. Maria îşi desprinde mîna de a mea şi mă împinge uşor înăuntru. Nu ştiu unde să privesc mai întîi: la Maria care se pierde în întunericul de dincolo de uşă sau la camera verde din faţa mea. Încerc să-i mai ating mîna dar uşa se închide încet-încet în urma ei. Rămîn în faţa uşii. Îmi este greu să înţeleg. Totul este verde. Camera asta imensă pare mai degrabă o seră. Poate şi datorită luminii verzi, necruţătoare. Privesc instinctiv tavanul. Nici urmă de geamuri. Acelaşi lucru îl constat privind pereţii. În ghivece mari, plante cu tulpina groasă, unele necunoscute mie. Pereţii şi tavanul sînt încărcaţi cu liane frunzoase. În dreapta uşii, mai multe hîrdaie pline cu puieţi de pin şi brad înalţi de aproape doi metri. Dincolo de ei, plante cu frunze mari şi cărnoase. Abia acum îl observ, undeva în partea din spate a camerei, ascuns parţial între frunzişuri pe prietenul meu care stă întins pe un pat de lemn, înconjurat de suporturi de perfuzie. Un tub subţire îi leagă braţul drept de nişte pungi de plastic, transparente, pline pe jumătate cu un lichid verde străveziu. Are aruncată peste trupul gol o pînză cenuşie. Aşa cum stă întins şi cu capul uşor ridicat pentru a mă privi, seamănă cu celebrul Crist al lui Mantegna din nu mai puţin celebrul său tablou, vestit pentru acel miraculos racourci. Fac cîţiva paşi către el. Mă opreşte cu un gest al mîinii.

- Mai întîi aş vrea să mă ierţi pentru...

O tuse îi opreşte cuvintele. Trupul i se contorsionează. De undeva, din spatele unui paravan de cîrpă apare omul de la barul din gară, ah, uitasem, tatăl Mariei care, fără să mă bage în seamă, se precipită către prietenul meu. Se apleacă asupra lui, îi şterge saliva care-i curge în colţul gurii, îi aranjează cu delicateţe perna sub cap, după care se retrage.

- Nici nu ştiu de unde să încep. E o poveste lungă aşa că ar trebui să iei loc. Claudiu, adu, te rog un scaun!

Bărbatul iese din ascunzişul lui cu un scaun tapiţat vişiniu, se apropie de mine şi mă salută discret cu o privire furişă. Mă aşez.

- Nu te supăra că nu te las să te apropii mai mult. N-aş vrea să mă vezi mai de-aproape. Am fost toată viaţa un tip pudic. Acum, oricum nu mai are importanţă, dar mi-e mai bine să te ştiu acolo...

Cîţiva metri ne despart dar, aşa cum stă cu capul rezemat de pernă, îi văd bine expresia feţei. Este contorsionată dar, surprinzător, pare mai tînăr şi parcă suferinţa, care oricum i se citeşte pe chip, îi dă o lumină pe care nu i-o remarcasem în gară. Nu-mi trece nici un cuvînt prin minte. Aş vrea să-i spun ceva consolator, ceva ce se spune în astfel de situaţii. Dar nu pot scoate nici un cuvînt. Îl privesc şi încerc să-i înţeleg suferinţa.

- Am cancer. Dar nu pentru asta te-am rugat să vii. Am fost convins că aseară, în gară pot să-ţi spun tot ce aveam de spus. Dar m-am încurcat în propriile-mi amintiri, am amestecat lucruri adevărate cu altele doar închipuite, aşa încît...

Mi s-a părut că a avut în glas un soi de trufie cînd a spus că are cancer.

- Ţi-am îndrugat aseară cîte ceva despre romanele mele. Mi-ai scris chiar că ai citit unele dintre ele şi că ţi-au plăcut...

- Da, îi răspund, am citit şi cronicile. Cărţile tale au fost bine primite...

- Tu nu mai ştii, nu-i aşa, cum arată suferinţa de a scrie o carte?

Îi spun că am mai scris cîte ceva, în urmă cu mulți ani, dar că nu m-a mai interesat să public, astfel încît am făcut alte lucruri unde mi-am exersat imaginaţia...

- Ah, da. Imaginaţia aia a ta atît de provocatoare... Cum să nu-mi aduc aminte de ea, de jocurile atît de ciudate şi-n acelaşi timp spectaculoase pe care le propuneai celorlalţi, de felul în care te adulmecau fetele din gaşcă...

- Erau doar jocurile trufaşe ale adolescenţei, încerc eu un fel de scuză stîngace.

- Poate, spune dus pe gînduri prietenul meu. ...Da, se poate spune că am scris nişte cărţi... Unele chiar interesante. Ai citit „Pielea şi oasele”?

Îi fac semn că da.

- În „Mezzo” am avut mult de furcă cu finalul. Nu mai reuşeam s-o termin. Nu găseam deloc un motiv pentru a-l ucide pe Patriciu Lichiardopol. N-aveam nimic personal, ca să zic aşa, cu el. Numai că mă încurca. Eram foarte gelos pe el. Iubita lui era atît de frumoasă şi de blîndă. Îmi reuşise atît de bine portretul ei încît, nu ştiu dacă mă înţelegi, o iubeam cu furie. Scriam despre ea cu atîta voluptate încît mi s-a părut atît de anapoda să fie iubită de Patriciu. Trebuia să scap de el într-un fel...

Se opreşte. Se vede că efortul de a vorbi îl consumă.

- Aproape la fel am păţit şi cu „Păpuşarul regelui”... E foarte greu să scrii finalurile... Cel mai mult mi-a plăcut să pun titlurile...

Îl ascult uşor detaşat. Mă obsedează felul în care picură lichidul din punga transparentă. Ca un ceas cu apă. Îmi aduc aminte că am văzut cînd eram copil, într-un muzeu, un astfel de ceas. La fel de regulat curge acum lichidul ăsta verde, decolorat înspre vena prietenului meu. Îmi observă privirea. Priveşte şi el într-acolo.

- Ăsta e secundarul meu. Măsoară necruţător. Îmi pare rău că nu-l aud...

Aş fi vrut să-l întreb despre caiete, sau despre butaforia din cabinetul lui. Dar deodată, aproape fără să-mi dau seama ce zic, îl întreb:

- Cine e Maria?

- Cum adică cine e?

- Da... Adică ce este cu ea în toată povestea asta?

- Ce poveste? Nu înţeleg ce vrei să spui...

- Mi s-a părut că ea...

- Te-ai îndrăgostit de ea, mă întrerupe brutal.

- Nu. Nu cred...

- Maria mă ajută să supravieţuiesc. Face asta de cîţiva ani. Am cumpărat casa asta cu banii de pe cărţi. În anii optzeci se trăia bine din cărţi. Cum nu stăteam aici decît cînd scriam, le-am lăsat-o lor, ei şi tatălui ei, în grijă... Asta e tot...

Aş fi vrut să-i spun că am observat la Maria şi la tatăl ei un fel de respect idolatru pentru el. Ceva, însă, m-a oprit. Ca şi în

discuţia din gară, îmi era mai comod să-l las pe el să vorbească. Tace. O grimasă îi trece ca un nor peste chip.

- Îmi pare tare rău că te fac să asişti la spectacolul ăsta grotesc. Nu. Nu te speria. Nu te-am chemat pînă aici ca să asişti la moartea mea. Mai este pînă acolo. Te-am rugat să vii pentru că nu am cui mă spovedi.

Sînt de-a dreptul încurcat.

- De ce tocmai eu...

- Nici eu nu ştiu. Mi-a venit aşa, pur şi simplu într-o dimineaţă, în urmă cu ceva vreme. Mi-am adus aminte de prietenia noastră. Ştii, pînă la tine nu avusesem nici un prieten aşa, de-adevăratelea. Dar, cum veneam eu aşa, din provincie, în oraşul ăla mare care m-a înfricoşat de la început, tu ai fost singurul care m-a ajutat să trec peste şoc...

- Nu m-am gîndit niciodată la asta. M-am împrietenit cu tine pur şi simplu.

- Tocmai asta e... În sfîrşit, nu despre asta aş vrea să vorbim acum, chiar dacă mi-ar plăcea la nebunie. Poate aş fi făcut-o în alte împrejurări...

Îşi răsuceşte capul către paravanul din spatele lui. Îl cheamă în şoaptă pe omul din spatele lui. Tatăl Mariei se apropie de patul de lemn pe care stă întins prietenul meu. Privesc scena şi nu mă pot abţine să nu compar ceea ce văd cu un tablou renascentist. Chiar şi eu apar undeva, în cadrul pe care mi-l imaginez. Zîmbesc. Am luat-o razna, îmi spun privind către cei doi. Prietenul meu îi spune ceva ce eu nu înţeleg foarte bine pentru că vorbeşte cu voce joasă, bărbatul face un semn din cap şi pleacă spre ieşire. Trece pe lîngă mine, îmi prinde mîna, mi-o strînge, mă priveşte în ochi. Îi văd şi eu ochii obosiţi şi umezi. Atît. Se desprinde brusc şi iese, pe uşa prin care am intrat eu.

- Aş vrea să mă spovedesc. Ţie. Nu unui popă. El n-ar înţelege. Doar tu ai putea să ştii despre ce vorbesc. Doar de tine nu mi-este atît de jenă să-ţi spun cele ce urmează... Desigur, asta dacă vrei şi tu...

- Nu ştiu ce să spun. De cînd am poposit în oraşul ăsta totul mi s-a părut atît de ciudat. Eram obişnuit cu viaţa mea de zi cu zi. Era poate monotonă şi previzibilă, dar comodă. Îmi ajungeau micile mele întîmplări, adică...

- Ştiu... Îmi pare rău că lucrurile au luat-o razna. Poate, dacă nu mi se făcea rău acolo, în gară... Noroc cu Maria care a venit la timp...

O curiozitate a început să mă roadă brusc. În fond, mi-am zis, orice mi-ar spune n-are cum să mă privească. Voi fi poate martorul unei confesiuni, pe care prietenul meu mi-o face simţind că se apropie de final. Un alt gînd îmi dă aproape imediat tîrcoale: dar dacă şi ceea ce mi se întîmîmplă acum este doar un joc, o aparenţă, o... butaforie, ca să zic aşa?

- Vrei să asculţi?

O spune cu un ton aproape rugător, nesigur oricum, privindu-mă direct, nesupărător.

- Dacă, aşa cum spune Maria, am ajuns aici, la capătul călătoriei, am să te-ascult...

- Trebuie doar să-mi promiţi că...

- Îţi promit că n-am să spun nimănui nimic.

Se relaxează. Îşi pune capul înapoi pe pernă. Se odihneşte un timp. Nu mă mai priveşte. Geme uşor.

- Îmi este atît de greu. Am ţinut toate astea atît de strîns ascunse în mine... Îmi este atît de greu să le spun acum.

Întoarce capul spre mine. Pare că renunţă. Îl simt după felul în care mă priveşte. Dar nu. Mă înşel. Priveşte dincolo de mine. Începe dintr-o dată ca şi cum s-ar elibera.

- Nu eu am scris cărţile pe care le-am publicat.

M-aş fi aşteptat la orice altceva. Felul brutal în care a spus-o n-a lăsat, însă, loc de nici o îndoială.

- Asta am vrut să ştii de la început. Ăsta a fost bolovanul pe care l-am purtat atîţia ani aici în pîntece, unde cred eu că se află sufletul şi unde mă doboară acum boala asta perfidă. Nu eu am scris cărţile astea. E-adevărat că am debutat cu o carte scrisă de mine. Dar a fost atît de timidă, de ignorată de toată lumea încît un timp m-am ascuns. Încetasem să mai visez la cariera mea de scriitor. Numai că într-o zi mi-a bătut în uşă un vechi prieten. Scriitor. Nu-l mai văzusem de mult. De fapt nu-mi era chiar prieten. Ne cunoscusem într-o împrejurare oarecare şi discutasem despre multe chestii. Ne potriveam la păreri şi la gusturi. Am ţinut o vreme legătura dar după aceea... În sfîrşit... Mi-a bătut în uşă, ca să zic aşa. Era trist. Mi-a spus că a făcut o

boacănă. Că a scris într-un articol ceva care a atras atenţia cenzurii, că a fost chemat la o anchetă, unde a trebuit să dea declaraţii despre cele scrise, că odată cu el a avut de suferit şi redactorul şef al revistei, în fine, o întreagă poveste care a dus la a-i fi interzis să mai publice... Nu-ţi spun cine este. S-ar putea să-l cunoşti şi nu vreau să te încarc şi cu numele lui. De altfel s-a şi sfîrşit acum cîţiva ani... Omul a venit cu un pachet de manuscrise sub braţ şi mi-a propus o afacere: să publice cărţile sub numele meu şi să împărţim banii. M-a uluit uşurinţa cu care îmi propusese tîrgul. N-am acceptat la început. Mi s-a părut, în primul rînd, imoral. De altfel i-am şi spus-o. Se pare că nu-l mai interesa şi gloria. Nu-l mai interesau decît banii pe care i-ar fi scos din publicarea lor şi-atît. Apoi, mi-era şi teamă. Dacă s-ar fi aflat... Pe lîngă necazurile cu justiţia se sfîrşea şi ultima mea subţire speranţă de a face o carieră de scriitor. Mi-a fost tare greu... Pe urmă trebuia să le citesc. Ştiam că scrie bine dar... I-am cerut un răgaz ca să le pot citi. Mi-a înmînat manuscrisele. S-a despărţit, totuşi, tare greu de ele. Erau multe. Zece. Le-am numărat în prezenţa lui şi, în timp ce făceam asta, m-am întrebat cum de a putut să scrie atît de mult. Eram invidios. Omul a fost de acord şi mi-a dat un răgaz de o lună.

Prietenul meu îmi face un semn cu mîna liberă, către paravanul din spatele lui.

- Adu-mi, te rog, un pahar cu apă...

Mă ridic de pe scaun, ajung în spatele paravanului. Aici, o grămadă de flacoane, borcane şi borcănaşe aşezate în ordine pe o măsuţă şi într-un raft. Pe o masă, mai în fund, bolboroseşte, într-o retortă de sticlă, un lichid închis la culoare. Bolboroseşte pur şi simplu. Fără nici o flăcăruie, aşa cum ştiam eu că se întîmplă într-un laborator de chimie... Mi-am adus iar aminte de camera de taină a prietenului meu. Nu-mi dădea pace gîndul că şi aici totul ar putea fi o aparenţă, un joc. Era destul de evident că nu. Dar gîndul nu mă ocolea... Iau un pahar şi-l umplu cu apă de la chiuveta de lîngă raft. Mă apropii de patul în care stă întins. N-are nimic sub trup. E întins direct pe patul de lemn masiv. Duce mîna către pahar. Încerc să-l ajut să-şi ridice capul. Îmi face semn că se descurcă. Îl las şi mă aşez pe scaunul meu. A sorbit cu înghiţituri mici şi dese, după care a aşezat paharul

lîngă el pe pat. Priveşte tavanul. Tace un timp îndelungat. Mi-e teamă că renunţă. Deocamdată n-am nici o reacţie la ceea ce mi-a spus. Este - îmi spun - povestea vieţii lui. Nu mă deranjează nimic şi, aşa cum mi-am tot spus, nu mă priveşte.

- Ştii, după ce am citit cu atenţie manuscrisele am avut aşa, un sentiment, că îmi aparţin. Mă cufundasem în lectura lor atît de mult încît am uitat de povestea autorului lor. Îmi plăcea cum sînt scrise. Am citit atît de mult într-un timp atît de scurt încît... Sigur, erau şi pasaje sau chiar fragmente întregi pe care le-aş fi scris altfel. După fix o lună, într-o seară, omul a revenit. Aştepta verdictul meu. I-am spus că sînt de acord dar că aş vrea să mai schimb pe ici pe colo cîte ceva. N-a protestat. Mi-a spus că nu-l mai interesează decît banii şi atît... A, şi mai era un detaliu. Nici unul dintre manuscrise nu avea titlu. Era o ciudăţenie pe care prietenul meu nu mi-a lămurit-o niciodată. Dar se grăbea. Tot timpul se grăbea. Mi s-a părut tare ciudat tot ce se întîmpla, dar mi-am spus că dacă este de acord cu cele cîteva modificări pe care aş fi intenţionat să le fac şi, mai ales, să le pun titluri... Într-un fel, începusem să cred că mă pot considera coautorul lor. Iar asta mai liniştea sentimentul incomod pe care mi-l dădea fiecare apariţie a acestor cărţi. Aproape cîte una pe an. Ba, într-un an au apărut două... Regulat, omul meu venea, îşi lua banii şi pleca doar el ştie unde. Asta a fost. N-am încheiat nici un act scris, n-am semnat nici o hîrtie în care să se specifice acordul... Înţelegi? Nu ne-am scris niciodată. Nu-mi pot da seama de unde ştia pînă şi ziua în care ridicam banii. A doua zi era la mine acasă. Nu mă întreba nimic. Sorbea o cafea, îşi număra tacticos banii, mă saluta cu un zîmbet şi dispărea... Evident că nu mi-a dat pace niciodată faptul că nu-mi scriu eu cărţile mele. Înţelegi? Impostura în care mă aflam nu-mi satisfăcea şi dorinţa de a scrie, chiar dacă modificările pe care le aduceam cărţilor lui erau un bun exerciţiu. Insuficient însă... Şi atunci am început să scriu în caietele pe care ţi le-am dat aseară în gară. Caietele Prinţului... Am avut ideea asta că se poate trăi în vegetal cîteva sute de ani, dar mai ales că, în sfîrşit, se contura un roman cu care să acopăr impostura mea. O carte cu care să mă salvez...

A obosit. Cred că nu numai faptul că a vorbit l-a obosit. Era şi povestea asta ca o greutate de care se elibera şi, pesemne, că şi efortul de a te elibera costă...

- ...numai că la un moment dat a venit ca din senin boala asta. La început n-am ştiut cum să reacţionez. Mi-am spus că e chestie de baftă sau de destin. Dar tot scriind povestea Prinţului meu mi-am dat seama că Prinţul sînt de fapt eu şi că ceea ce de fapt dorea el, doream eu. Adică să supravieţuiesc. Şi-am constatat că se poate, că există leacuri vegetale care, dacă îl salvează pe el, mă pot salva şi pe mine... Nu ştiu dacă înţelegi ce vreau să...

N-am nici o reacţie. Îmi spun că ceea ce aud este o continuare a nebuniei pe care am trăit-o aici o zi şi-o noapte.

- Medicii mi-au dat doar cîteva luni de trăit. A fost, însă, unul care mi-a împărtăşit nebunia de a supravieţui cu orice preţ. Umblase el prin Elveţia pe la nişte clinici. Mulţi îl considerau nebun. Asta pentru că amesteca medicina cu teoriile fanteziste ale lui Rudolf Steiner. Mi-aduc aminte că eram în cabinetul lui cînd mi-a desenat pe o bucată de hîrtie pîntecele şi grozăvia care se întindea în el. A băgat mîna în buzunar şi mi-a întins şase mici flacoane de sticlă. - Mai ai o mică şansă cu astea. N-au fost testate la noi pînă acum, mi-a spus... Altă dată, cînd am fost să-mi mai dea, pentru că începusem să mă simt mai bine, mi-a spus din ce sînt făcute. Din vîsc. Şi din alte preparate vegetale. Înţelegi? Era exact ceea ce presupuneam eu că se va întîmpla cu Prinţul meu. Că, adică, se salva cu ajutorul vieţii din arbori. Coincidenţa asta m-a uluit. Am început propriile mele cercetări. Am citit, am făcut însemnări, am cerut explicaţii celor care ştiau mai mult... Un timp părea că merge... Apoi iar au început crizele.

Se răsuceşte uşor într-o parte, cu spatele la mine. Tace iar un timp.

- Nu a fost de-ajuns. Şi-atunci, tot scriind în caietele astea, despre Prinţ şi despre castelul lui, şi despre tot ce se întîmplă acolo am început să creez în căsoaia asta un fel de castel al Prinţului. Mi-am spus că atmosfera asta mă poate salva. Şi-aşa a fost. Era un miracol. Viaţa mea revenise la normal, ca să zic aşa. Flacoanele doctorului şi viaţa aici, la aşa-zisul meu castel,

m-au salvat pînă acum... Înţelegi? Trebuia, de fapt, să nu mă mai gîndesc la boala mea. Trebuia să trăiesc ceea ce scriam în caietele Prinţului... Şi, deodată, bucuria asta că mă aflu între o realitate şi alta... Înţelegi? Trăiam două realităţi într-una singură...

Se răsuceşte la loc. Mă priveşte.

- Din păcate, însă, nu mi-a mai rămas atîta timp de cît mai am nevoie... ca să scriu cartea asta...

Mă priveşte intens şi vrea să se ridice. Mă scol de pe scaun şi-l ajut să se rezeme de speteaza patului său de lemn. Îmi apucă cu mîna liberă braţul cu care-l ajut şi încleştarea aia disperată mă face să-l privesc mai îndeaproape. Are ochii tulburi, inexpresivi.

- Am nevoie de tine, dragul meu prieten... Ia caietele şi scrie tu cartea asta. Eu nu mai am timp. Scrie-o tu! Salvează-mă tu de impostura în care am trăit atîţia ani. Numai cînd mă gîndesc la oamenii care mi-au cerut autografe, adică cititorii aceia reali, vizibili, care m-au privit în ochi, la admiraţia cu care eram primit în biblioteci, în teatre, în librării... Mă cutremur numai la gîndul că le vorbeam oamenilor despre aşa-zisele mele cărţi, despre efortul de a le scrie, despre înălţătoarea stare de a scrie cărţi... Salvează-mă, tu, dragul meu prieten...

Cu o altă impostură? - îmi spun în gînd, în timp ce-i aranjez perna sub cap. Şi tot ce mi-a spus despre casa asta în care pretindea că vine doar din cînd în cînd, despre debutul meu, despre Maria? Ce mai era adevărat în tot ceea ce-mi spusese şi ce mai era adevărat în ceea ce mi se întîmplase în acest răstimp, petrecut aici?

- Ştiu că poate te-a intrigat cabinetul meu, camera mea de taină, cum îi place Mariei să-i spună... Acolo am trăit cele mai frumoase clipe ale ultimilor ani. Acolo m-am întîlnit cu destinul Prinţului, cu fantasmele sale, acolo s-au născut şi au trecut prin pereţi toate personajele alea, acolo am iubit-o pe Maria, acolo am construit biblioteca aia iluzorie, pe care am răsfoit-o şi citit-o pînă la tocire... Ştii cum este cînd citeşti o carte în care nu este scris nimic? Ah, nici nu-ţi poţi imagina... Da Vinci, în misteriosul lui tratat de pictură ne învaţă asta: Priveşte un zid murdar. Dacă priveşti cu atenţie, începi să vezi acolo ceea ce

ceilalţi nu vor vedea niciodată: figuri, animale, obiecte, întîmplări. Aşa şi eu. Paginile acelea albe se umpleau cu fantasmele mele... Maria a făcut şi ea lucrul ăsta. Şi ei i s-au arătat propriile-i năluciri...

A obosit. Face un efort pentru a-şi ţine ochii deschişi. Deodată capul îi cade în piept cu un hîrîit care mă sperie. Nu ştiu ce să fac. Îi ating faţa, încerc să-l întind în pat. Sentimentul că am în braţe un trup mort mă cutremură. Nu-mi plac morţii. Nu-mi place să-i privesc, să-i ating, să fiu în preajma lor... Îl aşez cu faţa în sus. Lumina asta verde îi face faţa şi mai livid㠄 Deodată deschide ochii. Îmi zîmbeşte.

- Ce mă bucur că nu ai plecat. Am fost puţin pe dincolo - îmi spune cu acelaşi zîmbet întins pe faţă. Trebuie să încep să mă învăţ cu drumul ăsta. Nu vreau să-mi promiţi nimic, în legătură cu cartea. Faci cum crezi. A fost doar un gînd... O dorinţă. Poate că nu se potriveşte cu ceea ce trăieşti tu. Poate că trebuia să te rog să faci lucrul ăsta mai devreme.

- De ce crezi că aş putea să scriu eu cartea asta?

- Pentru că mi-a plăcut atît de mult şi atîta timp proza aia de debut a ta. Era atît de vie. Nu se poate să nu mai ai şi acum ceva din ceea ce ai avut atunci. Aşa ceva nu se pierde. Mai ales la tine...

A închis ochii obosit. Mîinile i-au căzut pe lîngă trupul gol.

- Vreau să dorm. Ţi-am spus tot ce aveam să-ţi spun. Dragul meu prieten, doar tu vei ştii ce-i de făcut. Îţi las în grijă un personaj care, şi doar dacă rămîne aşa, în caietele alea sau în amintirea ta, îmi este de-ajuns... Într-un fel m-am spovedit şi m-am spălat de nişte păcate pe care nu le-am considerat niciodată prea mari... Dar, oricum, păcate. Am obosit. Te rog cheamă-l pe Claudiu. El ştie mai bine ce-i de făcut. Îmi las somnul în grija lui. Rămîi cu bine...

Încearcă să-mi întindă mîna. Pleoapele i-au închis greu ochii. Mă apropii mai mult. Îi ating tîmpla cu degetele. E fierbinte. Un vas de sînge îi pulsează sub piele. Mă desprind uşor de trupul acela obosit. Îl mai privesc o dată. Are chipul liniştit, de parcă ar visa. Ies. În camera de taină a prietenului meu, Maria a adormit cu capul pe birou. Tresare. Mă priveşte cu ochi adormiţi şi neliniştiţi.

- Trebuie să-i vegheze cineva somnul - îi spun, după care ies în coridorul care duce spre camera cea mare. Fac drumul invers ca o întoarcere definitivă la ale mele. Chiar simt cu putere că trebuie să mă întorc. Pătrund în marea sală cu cărţi, acum luminată de candelabru, şi constat că nu mai am dorinţa aceea nebună de a le atinge, de a le răsfoi, de a le vedea... Dintr-un colţ apare Claudiu, chemat, din spatele meu, cu un gest, de fiica lui. Trece gîrbovit şi obosit pe lîngă mine. Nu ne mai privim. Trecem unul pe lîngă celălalt ca nişte vechi prieteni care ştiu aceleaşi lucruri. Deschid uşa şi ies în pridvorul cel mare. Aud greierii. Nu-i auzisem deloc atunci cînd am venit. Sau poate eram prea tensionat... Nu-mi mai amintesc. Trag aer în piept. Cu putere. Izbăvitor. Mă sprijin cu mîinile de balustradă. Maria vine lîngă mine, îmi atinge umărul. O privesc cu coada ochiului. Lumina care se strecoară prin deschizătura uşii îi luminează obrazul obosit. Şi-a pus pe cap un şal argintiu.

- Vrei să te duc la hotel? Ai putea să dormi şi aici. Avem cîteva dormitoare la etaj.

- Aş vrea să mă întorc...

- Înţeleg...

N-a scos nici o vorbă tot drumul. A condus încet prin întunericul străfulgerat din loc în loc de cîte o lumină. M-a însoţit pînă la uşa camerei de la hotel. S-a oprit în prag.

- Ai mîine dimineaţă un tren. La opt.

Îi prind mîinile. O simt lipsită de vlagă. O mîngîi, aş vrea să o sărut. Îşi sprijină capul de pieptul meu şi stă aşa ca şi cum ar fi adormit acolo. Se desprinde, mă sărută pe obraz.

- Trebuie să mă întorc.

Se răsuceşte pe călcîie şi pleacă. Şi asta e tot. Singur, în mijlocul camerei întunecate. Pe jos, caietele răvăşite. Mai simt în aer mirosul trupului ei. Adun caietele, le aşez înapoi, leg pachetul cu sfoara aceea groasă, şi totul pare un final de film în care joc singurătatea personajului principal. Ţin în mîini pachetul ăsta plin cu caiete, mă apropii de fereastră şi mă gîndesc că ar trebui să le dau foc. Nu. Nu chiar acum. Şi nici într-un viitor apropiat. Ar trebui să le citesc pe îndelete şi apoi să le dau foc. Un foc ritualic, purificator.

Dincolo de fereastră, oraşul începe să se lumineze. O altă dimineaţă, pentru noi cei vii, se aşază în lucruri...

Partea a 2-a

De ieri telefonul nu mai sună. A zbîrnîit continuu vreo două-trei zile. Acum s-a oprit! De o săptămînă am rămas singur și am decis să mă retrag în camera mea. Am cotrobăit prin debarale și dulapuri vechi după hîrțoagele mele depozitate pe acolo cu mulți ani în urmă. Le-am tot cărat după mine mutîndu-mă de colo-colo, uneori dintr-un oraș în altul. N-a fost ușor să le scot de acolo pentru că peste ele s-au așezat tot timpul alte lucruri ale vieții mele. Le-am privit cu luare-aminte cum s-au rînduit unele peste altele ca sedimentele unor straturi arheologice; pe unele le recunoșteam vag după culoarea dosarelor, a caietelor, a cutiilor (am găsit chiar și cărți pe care le-am căutat oriunde numai acolo nu...), altele îmi erau total străine, nu aveam deloc vreo idee despre ce-ar putea să conțină. Erau manuscrise, dactilograme, schițe de decoruri și de costume, acuarele, partituri, scrisori, reviste în care apăruse cîte ceva de-a lungul vremii despre isprăvile mele, tăieturi din ziare, plicuri doldora de hîrtii pe care nu le mai desfăcusem de atîta amar de vreme... Toate stau acum în jurul meu în cameră, pe jos, pe scaune, pe birou, pe canapea ca și cum aș vrea să le pun în ordine. Dar nu e asta! De cînd m-am întors din vizita ce i-am făcut-o prietenului meu, am simțit deodată în nări mirosul de praf stîrnit de hîrțoage, am avut deodată revelația propriului trecut, uitat, ignorat, privind numai către un viitor care mi se părea ok.

Mi-am petrecut cu ele cîteva zile și nopți și am descoperit lucruri care zăceau acolo aparent fără nici un rost sau, poate, doar acela de a-mi reaminti ceva peste vremi. Iată, mi-am zis, a venit vremea! Am adormit obosit printre ele cîteva dimineți pentru a mă trezi și a lua de la capăt lectura lor. Aveam, cîteodată, impresia că sînt în căutarea unui anume lucru. Am citit cu multă curiozitate texte pe care le-am scris atît de demult dar de care nu mai știam absolut nimic. Vag îmi aduceam aminte de vremea în care le-am scris. Începuse să-mi placă exercițiul ăsta. Plonjam cu o bucurie frenetică în trecutul pe

care parcă-l ascunsesem de mine, cel care mai îmbătrîneam cîte puțin.

În dimineața asta m-am odihnit puțin. Mi-am făcut o cafea mare și o omletă cu șuncă și stau acum în mijlocul camerei cu ceașca într-o mînă și cu farfuria în mîna cealaltă căutînd un loc. Mă așez în cele din urmă în mijlocul camerei, sorb cu zgomot cafeaua încă fierbinte în timp ce privirea îmi tot zboară de colo-colo peste hîrtii. Am pus astă noapte deoparte un dosar cu dactilogramele unui volum de poeme pe care-l pregătisem, din cîte-mi amintesc, pentru un concurs de debut (ah, celebrele și plinele de speranță deșartă concursuri de debut ale editurilor bucureștene din anii șaptezeci) la Editura Albatros. Mi-a atras atenția motto-ul de pe prima pagină:

Magic
inexplicabil trăim
trăim pe o stea.

iar dedesubt semnat: *Rolf Jacobsen*. Și mi-am amintit brusc de marele poet norvegian care-mi produsese atîtea nostalgii cu un grupaj impresionant de poeme de pe ultima pagină a revistei Luceafărul. În ce an să fi fost? Oricum cam pe la începutul anilor șaptezeci... N-am mai auzit nimic de el de atîția ani și nici n-am văzut în librării vreo traducere... Încep să caut revista printre hîrțoagele din preajmă pentru că îmi amitesc că am păstrat-o pe undeva, pe aproape de dactilogramele astea. Deodată nu mă mai preocupă altceva decît revista aia. Parcă o văd: îngălbenită, împăturită cu grijă, roasă cîte puțin la îndoituri, ușor întunecată, parcă bătînd spre albastru sau verde... Amintirea asta se ascunde parcă după o perdea de ceață, fîlfîitoare și rece. Caut revista cu înfrigurare. Îmi trec prin mîini alte reviste la fel de vechi și îngălbenite: România literară, Amfiteatru, Orizont, alte numere din Luceafărul care mă fac să tresar, le desfac pentru a ajunge la ultima pagină dar nu, nu este acela numărul căutat, toate amestecate cu alte hîrtii și dosare de care nu-mi mai amintesc mare lucru. Răscolesc aproape haotic minute în șir și mă opresc la un moment dat. Dintr-o dată. Îmi spun că s-ar putea să mă înșel și mă liniștesc într-un final. Am mai pățit-o și altă dată: nu găsești din prima ceea ce cauți insistent. Lucrul căutat va ieși singur la iveală cînd nu te aștepți.

Omleta s-a răcit. O mănînc așa. De foame. Mă gîndesc că ar trebui să ordonez cumva hîrțoagele înșirate în jurul meu. Pun deoparte, pe birou, dosarul galben, ponosit care, deasupra motto-ului lui Rolf Jacobsen stă scris simplu „Poeme". Sînt tare curios să le citesc. Au trecut zeci de ani de-atunci și cred că acum e prima dată cînd îl ating. Amîn pentru mai tîrziu. Constat că m-am așezat pe niște plicuri mari din hîrtie groasă, aspră, cafenie. Îl desfac pe primul, despăturesc hîrtia dinăuntru. E goală. O așez - habar n-am de ce - cu grijă înapoi. Cel de al doilea este mai gros și lipit. Îl răsucesc între degete, căutînd o adresă sau ceva lămuritor. Undeva într-un colț, un scris mărunt, cu creionul, aproape șters: *Două poeme în proză. „Genunchii tăi cu răni albastre" și „...că veneai printre garduri"*. Îl desfac cu grijă. Lipiciul s-a uscat și trosnește fin la fiecare gest al degetelor. Scot hîrtiile îngălbenite, scrise cu pixul, mărunt și îngrijit și din ele cade o fotografie. Doi ochi mari ai unei femei trecute bine de prima tinerețe... O știu. Mi-o amintesc. Bătrîna poetă Marina Dimitrescu, soția minunatului actor Tony Dimitrescu. Amîndoi, buni prieteni din anii aceia. Ce legătură avea cu hîrtiile astea? Nu-mi mai aminteam nimic. Le desfac cu grijă din împăturirea lor. Citesc, mai degrabă, împins de curiozitate:

Genunchii tăi cu răni albastre

Stropii se lovesc de perdele. Nu bate nici un vînt, sînt stropi veniţi de undeva din munte: albi şi singuratici. Bătrîna îi priveşte cu luare aminte, întinde palma din cînd în cînd afară, o duce la gură, geme uşor, apoi îşi adună degetele lungi în dreptul ochilor. Ar vrea să aibă lacrimile aşa, albe şi singuratice, venite de undeva din munte.

Nu se întîmplă nimic o vreme. Ar vrea să deschidă uşa. Îşi pipăie apoi uşor şoldurile, o doare din cînd în cînd, geme uşor, cu plăcere şi toate astea trec încet, încet…

Anton plecase demult - ca într-o excursie la munte, căzuse într-o prăpastie şi-o aştepta acolo, singur printre buruieni şi pietre; s-ar fi putut întoarce şi cu siguranţă ar fi luat-o în braţe sau cel puţin i-ar fi sărutat obrazul alb, neîngrijit de alb…

...Se îmbracă cu gesturi mărunte şi neglijente, îşi trece faţa, o dată, scurt prin oglindă, fără să-şi aşeze nimic în urmă. Şovăie cu mîna pe clanţă. Iese dintr-o dată. Coboară scările şi se trezeşte printre stropii albi şi singuratici de ploaie care-i însoţesc mersul.

Mîna din buzunar ţine strîns un carneţel. „Am să adun păsări pentru tine – scria acolo. Într-o zi a trecut un om prin faţa mea şi din umbra lui au curs lacrimi peste pietre..."

- Noi ne visăm unii pe alţii, Anton - şopti bătrîna.

Încet şi aproape pe tăcute se adună toţi în jurul mesei. Venise şi Dana, şi doctorul, şi Paul, şi Mihai... Îşi trag scaunele fără zgomot. Se aprind ţigări. Foşnesc hîrtii. Se deschid caiete. Bătrîna gîfîie de nerăbdare şi, parcă o bucurie copilărească... Nu-şi deschide carneţelul. Îl priveşte printre gene. Aşteaptă ca cineva s-o invite să citească...

„...fug sub pleoape
ca să-mi aprind luminile,
aşa cum umbra o să mă caute
cînd salcîmii nu vor mai înflori
şi pentru mine..."

„Am îmbătrînit, Anton. Vezi, plecarea ta... ca o ploaie deasă şi măruntă. Copiii ăştia mă vor crede slabă, vor gîndi că plecarea ta... Îmi vor acorda circumstanţe..."

- În şedinţa de azi a cenaclului va citi...

Cuvintele se roteau prin camera înaltă şi plină de fum şi „vezi? ţi-am spus eu, plecarea asta a ta..."

- a plecat trenul...

- l-ai auzit?

- cred că da...

- e opt şi jumătate...

- da...

Casa încremenise albă. Bătrînii nu se priveau. Aveau ochii pe jumătate închişi în lumina amiezii.

„Anton!" - ar fi vrut să strige. Îi privea degetele tremurînd pe marginea ziarului. O dată doar l-a întrebat dacă poate opri toate ceasurile din oraş. „Pasăre care treci prin ferestre..."

- nu, nu pot...

Tăcerea. Cumplita tăcere de după lectură. Versurile bătrînei s-au ascuns la loc, în carneţelul albastru. Cîteva cuvinte - rătăcite printre gesturile ei… Paul le culege cu luare aminte, încearcă să le aşeze pe masă ca pe nişte cărţi de joc. Încearcă şi doctorul…

- cînd o să ajung, am să te chem…

- da…

- ai să vii, nu-i aşa?…

- fireşte…

- ai să alergi, ai să faci totul, ai să-ţi zdreleşti palmele şi coatele şi genunchii pînă acolo?…

„genunchii tăi cu răni albastre…"

- vin, Anton, am să vin…

O ploaie măruntă se prăvălise domol peste obrazul ei. Era rece şi întunecată. Ceilalţi lungeau cuvintele în jurul mesei. Le strîngeau, le amestecau, în jur mirosea a lemn ud, în timp ce bătrîna se ghemui cum putu mai bine la marginea albastră a zilei.

Ah, da... Iubirea aceea năprasnică și de o viață dintre cei doi. Tony a făcut fatalul infarct chiar în biroul meu în plină ședință de cenaclu. I-a căzut capul deodată în poală Marinei. Strigătul ei gîtuit, deznădăjduit și asta a fost tot. Iar eu am scris bucata asta de hîrtie tîrziu, după plecarea mea de acolo și am citit-o în alt loc, într-un alt cenaclu... Da, mi-aduc aminte de dragul de Sorin Titel care după ce a auzit-o, mi-a spus zîmbind pe sub mustața lui subțirică: - Tare aș fi vrut să-i cunosc și eu pe bătrînii ăștia ai tăi. Parc-ar fi un film...

Rămîn așa, fără să fac nimic un timp privind hîrtia aceea veche, obișnuită să stea împăturită, parcă rugîndu-mă s-o las să se întoarcă în starea aceea strînsă în care a stat atîtea zeci de ani. Îmi cade din mînă și chiar asta se întîmplă, se strînge la loc domol și fără zgomot...

Celelalte bucăți de hîrtie... Bănuiesc că au fost scrise tot pe atunci. Le desfac și hîrtia se lasă greu între degetele mele. Le presez ușor pe genunchi cît să le pot citi în tihnă.

…că veneai printre garduri

Puse paharele pe masă, aruncă două-trei reviste la întîmplare pe fotolii, aşeză lîngă bibliotecă, pe perete, un afiş mare alb-negru ca un expres de noapte. Se trezi deodată singur în camera aceea mare în care vor intra şi ceilalţi - era prima dată cînd veneau la el. Nu ştia cum să se îmbrace; ei erau uşor extravaganţi (cel puţin aşa i se părură); îi invitase într-o doară, iar ei s-au arătat pe loc dispuşi să vină…

Deschise fereastra: păsări prăvălite dincolo de perdele. Apusul - ca un os stropit cu sînge şi aruncat în ţărînă.

Controlă soneria, stinse luminile apoi alunecă în fotoliu…

- …Copii, să mergem în Sahara, sau nu! Acolo e prea cald. Să mergem la tropice! Avem milioane de clipe în faţă! Să ne facem de cap cu ele… Să fim pelerini… Vom purta sub mantii însemnele iubirii noastre… George se îneca din cînd în cînd, îşi dregea vocea şi-o lua de la capăt. Nu puteai să nu-l bagi în seamă pentru că urla aproape, iar asta îl făcea şi mai delirant: Să mergem, copii, să cucerim castele la tropice. Nu daţi înapoi! Norii ăştia de praf nu sînt împotriva noastră. I-au stîrnit păsările de miază-zi, rătăcite în pustiu. Nu vă fie teamă, mantiile ne vor apăra iar rănile ni se vor vindeca miraculos!… Jocul acesta nu are sfîrşit. Aruncaţi ceasurile! Nu ne mai trebuie timp!…

Deodată ţîrîitul soneriei. Prelung. Răsucit în aer. Lumina încă se mai scurgea pe mocheta galbenă, perechile dansau. George: Soarta o să ne poarte ca o corabie plictisită. N-o forţaţi, copii, să nu se întoarcă împotriva noastră. Aduceţi paharele! Mai repede! Să bem aşadar, sîngele păsărilor rătăcite în pustiu. Oricum vor muri…

- Ela este aici? se auzi o voce din hol.

Uşa se deschise brusc şi un chip străveziu apăru în dreptul mîinii lui Paul. Ela dansa.

- Lăsaţi-o, doamnă. E cu noi… se trezi din delirul său George.

Şi femeia tăcu. Se prelinse dincolo de uşă, afară, pe scări. Coborî într-un somn negru.

Banda de magnetofon se rotea în gol, perechile se mai mişcau încă, inerte…

George:

- Ne vom grava numele pe zidurile castelelor… Apoi se stinse şi el, încet, într-un somn profund.

S-au frecat la ochi, treziţi de soarele dimineţii. Paharele zăceau pe jos, pline de chiştoace. George şi-a adunat benzile şi magnetofonul şi a plecat în urma celorlalţi.

Apoi, singur, dintr-o dată. Privi prin camera răvăşită. Rezemat în dreptul pendulei care gîfiia de nevoia de timp.

- Vom sări pe fereastră…

- Da…

- Ba nu! Iar o să lăsăm uşa descuiată! Şi cîinele?

- Ce-i cu el?

- Să-l dezlegăm. O să urle ca nebunu' pînă cînd ne vom întoarce…

- …păi ce, ne întoarcem?

- Vedem noi…

„…că veneai printre garduri. Era dimineaţă şi culegeai flori pentru mine. Şi-ţi spuneam că nu te urăsc. N-aveam de ce. Erai un străin pe care-l aşteptam ca să-i spun tată. O dată, de două ori - pînă cînd m-aş fi obişnuit. Fii fără grijă! Mă obişnuiesc repede. Chiar dacă te-ar fi adus miliţia. Odată au adus un bărbat la mama ca să vadă dacă eşti tu. M-am uitat curioasă la el. Nu-i semănam. Era posomorît. Mama a zis ceva. Nu erai tu. Au plecat şi o vreme mi-a părut rău. Pe urmă te-am tot aşteptat. Ar fi bine dacă ai veni. Te-aş duce la tropice. Am căuta împreună castele şi am vîna păsări…"

- Cine dracu' să ştie că fata aia habar n-are pe unde umblă tac-su. Şi că a dat anunţ în ziare că-l caută. George îşi întinse picioarele pe sub masă, îşi puse bărbia în piept.

- …şi că maică-sa…

„Onorată instanţă, femeia aceasta… are glaucom în stare avansată. E aproape oarbă, onorată instanţă! Nu mai poate fi tratată. Vedeţi, deci, clientul meu n-a avut încotro…"

Vîntul se stinse prin perdele.

- Şi ce-ai zice dacă într-o zi ne-ar bate în poartă?

Femeia rămase tăcută pe scaunul ei. Parcă nici n-auzise întrebarea fetei.

- Ela ce cauţi tu în nopţile-alea cînd pleci de-acasă?

Doamne, ce nesigur îi era glasul. Regretă aproape imediat că a întrebat-o asta. Ar fi vrut să n-o fi auzit. Îi era teamă. O cărase atîta timp după ea. În braţe sau în cîrcă. Singură. Însîngerată. Se trezi deodată bolborosind: nu mai am timp…

- Îmi place aici la voi… Sînteţi haioşi şi ştiţi o grămadă de lucruri.

Şi dansul reîncepu. În surdină. Apăsat şi aspru. Tălpile se lipesc de bitumul trotuarului, bolnave şi moi. Cineva a aprins o lumină la o fereastră. S-au ferit. Au mers în altă parte. La întuneric. Au reluat totul cu îndîrjire. Nu se auzea decît muzica şi tălpile lor scurse pe trotuar. Ela dansa cu ochii închişi. El o privi îndelung. Apoi îi apucă uşor capul între mîini şi-i privi ochii. Se simţea puternic. Îşi dorea să facă ceva măreţ pentru ea. Eventual să-i caute tatăl. Ela încă se mai mişca în braţele lui în ritmul dansului. „De durere vom pieri. De taină. De lumină."

Ceaţa albastră. Coborîtă printre ei ca fluturii în somn.

Altă dimineaţă. Şi-au strîns iar lucrurile - ah, cum învăţaseră toate gesturile astea! - şi-au plecat în altă parte. Tot timpul în altă parte…

- Ce dulce e somnul…

Şi femeia o luă încet, pe pipăite, în urma fetei…

Am rămas pe gînduri. Un timp. Mi-am amintit de pagina aceea de revistă pe care prietenul meu, Cristian o păstrase cu atîta sfințenie și care acum zace cine știe pe unde amestecată cu toate hîrțoagele astea scoase din hrubele lor întunecate. Privesc rătăcit prin cameră și descopăr într-un colț pachetul cu caietele lui, la care n-am umblat de cînd m-am întors.

Cînd am scris toate astea și cum de-mi amintesc acum cîte ceva despre ele? Cum de am putut asocia povestea celor doi bătrîni cu zîmbetul ca de copil al lui Sorin Titel? Cum de mi-am adus aminte de prozulița asta cu nebunia Elei și de oarba

ei mamă, și odată cu ea de aplauzele timide ale colegilor de cenaclu?

„Aïe, aïe, aïe, comme le temps passe!” - exclamă ușor încurcat Verșinin într-un spectacol Cehov pe care l-am văzut la Paris cu mulți ani în urmă în regia lui Matthias Langhoff. Am rămas multă vreme în memorie cu tonul ăsta, ușor ironic dar și trist al actorului francez care a spus replica asta de cîteva ori, ieșind, parcă, din textul cehovian.

„Aïe, aïe, aïe, comme le temps passe!” - îmi zic acum cu voce tare ca și cum aș vrea să mă asigur că nu mai este nimeni în preajmă. Mă ridic greoi dintre hîrțoage privind insistent către pachetul cu caiete ale prietenului meu, duc mîna neatent către ceașca de cafea așezată pe un maldăr de reviste și hîrtii și se produce inevitabilul: vărs ceașca peste hîrtiile de sub ea. Noroc că nu mai era multă cafea în ea dar lucrul ăsta mă enervează și-mi aduce aminte de o întîmplare care se încheia cu remarca pe care mi-am spus-o și acum în gînd. Țineam o conferință despre teatrul elisabetan unor studenți și gazda, vrînd să fie cît mai amabilă, îmi pune, în timp ce vorbeam, pe măsuța din fața mea, un pahar cu apă și o ceașcă cu cafea. Privesc tîmp la tînăra femeie și fac și atunci, ca și acum, un gest la fel de neglijent și-mi vărs cafeaua pe pantaloni. Sar, din reflex, într-o parte și-mi văd pata de cafea pe pantaloni, toată lumea încetează pentru o clipă să mai miște, astfel încît văd clar fața îngrozită a femeii și chipurile celor din fața mea ușor uluite dar și amuzate și, ca să ies din încurcătură spun replica cu care mi-am obișnuit, de atunci, în asemenea situații, prietenii: „Dacă Dumnezeu l-a creat pe om, este foarte sigur că Dracul a creat obiectele!” Doar că atunci, în întîmplarea aceea, un student din sală iese din starea de uluială și articulează aproape în glumă: „Adică omul, nu-i așa?” Îi zîmbesc încurcat și-mi continui discursul…

Scap printre dinți, acum cu voce tare, celebra mea replică și încerc să dreg lucrurile. Pun ceașca pe birou și ridic din teancul de hîrtii pe acelea pătate de cafea: cîteva manuscrise cu poeme peste care am făcut atunci, demult, un x ferm cu roșu (o fi aceeași „celebră” cariocă de care vorbea prietenul meu Cristian?). Printre ele un poem fără titlu pe care am scris un

„da” timid cu creionul undeva în colțul din dreapta sus. Îl citesc:

m-am întors
hărţuit şi obosit aici în adînc
şi-am constatat că în odăile sîngelui meu
au înflorit cireşii

podeaua moale a tresărit strălucitoare

voi fi singur
atît de singur!
voi memora poemele albe
neîncepute
poemele febrei învolburate
poemele agățate în cuie ruginite
prin aerul rămurat

le voi memora aşteptînd
le voi memora aşteptînd să le rostesc
în lumea albastră şi vijelioasă
a exodului zilnic

apoi un altul, la fel, fără titlu, pătat pe jumătate de cafea:

de te-ai învîrti
doamne! ce s-ar mai
înfierbînta singurătatea
în jurul tău

iubito
scara se surpă
(un picior în aer
stingher)

rămîne un gol răsturnat
pe unde intră
vîntul
cu întrebări pe umăr

alte cîteva marcate cu același x nervos și, în fine, ultima hîrtie cu același „da” în colțul de sus:

cîteodată mi-e frică
de somnul frunzei -
se-adună ploi învolburate
în fierbinţeala seminţei

cîteodată mi-e frig
de scîrţîitul copacilor
atinşi de poeme

de umărul tău înlăcrimat
iubito
cîteodată mi-e somn

Stau cu teancul de hîrtii în mînă, le privesc și, dacă nu mi-aș recunoaște scrisul, m-aș întreba ale cui naiba sînt și cum au ajuns în debaraua mea... Le pun pe birou iar cînd îmi întorc privirea către locul de unde le-am luat zăresc un număr din revista Luceafărul pe care nu-l mai văzusem pînă atunci. Îl desfac cu grijă. Pe prima pagină - un Ceaușescu, pătat pe fața lui zîmbitoare de zațul cafelei, căruia îi strînge mîna președintele american Richard Nixon. Citesc în jur titlurile care îl elogiază pe „marele conducător" pentru vizita sa „epocală" în America și nimic despre sau cu ceva literatură. Îl desfac și în interior pare la fel: o anchetă despre urbanizare, un altul despre funcția literaturii în socialism, cîteva coloane cu poezie pe marginile a două pagini, un articol despre Tzara și un altul despre Urmuz, cîteva articole despre muzică și film, unul despre Ilie Năstase, iar pe ultima pagină, spre marea mea bucurie, grupajul de poeme semnat de Rolf Jacobsen, pentru care am păstrat atîția ani revista asta îngălbenită de vreme și apăsată de vremuri... Citesc caseta redacțională și mă lămuresc pe deplin: 13 decembrie 1973; redactor șef era, la vremea aceea, Virgil Carianopol, un poet care avusese de suferit de pe urma comuniștilor iar acum se pusese în slujba lor... În fine, nu mai are importanță. Mă atrage fotografia poetului nordic. Caut cu înfrigurare poemul din care am extras motto-ul grupajului meu de poeme. Îl găsesc și-l citesc cu voce tare în liniștea camerei mele în care parcă și zarva hîrțoagelor s-a oprit din dezordinea ei.

Totuși trăim

Totuși trăim
prin grija supermagazinelor și raioanelor de brînză
și trăim
subt dîrele avioanelor supersonice în luna aurie a lui mai
și în orașele acoperite cu fum
și trăim cu tusea în țevile de eșapament
și pocnetul ușilor de automobile

Trăim
prin serialele de la TV în secolul de aur
deasupra asfaltului în dosul revistelor
săptămînale și la stațiile de benzină

Trăim
în statistici și numere matricole în anul cînd sînt alegeri

Trăim cu o glastră în fereastră
în ciuda tuturor lucrurilor trăim subt
amenințarea înarmărilor chimice
și nucleare a bombei cu hidrogen in-
somnie trăim
cot la cot cu cei înfometați cei
care mor cu milioanele trăim
cu o oboseală în gîndurile noastre trăim
încă trăim

magic inexplicabil trăim
trăim
pe o stea

Citesc febril apoi un alt poem:

Cuțite, cuțite

Cuțite cuțite peste tot ei
despică lumea cu cuțite
fără milă și noi trebuie să ne învoim cu aceasta

pentru că ei trebuie să vadă tot ce se află înăuntru
ceea ce se face
din toate sufletul tău și cîntecul păsării
trebuie disecate și înfățișate judecătorului
visele din timpul zilei pofta de dragoste
și teama de moarte
dar ceva le-a dat greș
nu mai pot să adune bucățile la un loc
nu mai vor să crească
zac ca o carne tăiată în măcelării epave naufragiate
oase galbene
dar cuțitele continuă să taie
cineva este dus în fiecare zi este dus cineva
și grămezile de gunoaie devin mereu mai mari
- îmi este frică. În curînd vor suna și aici
de la curățătoria chimică.

Și parcă totul începe să prindă viață: chipul ascetic al lui Paul Emanuel, cel care a tradus aceste versuri și pe care l-am întrebat mai tîrziu detalii despre Rolf Jacobsen; mi-a răspuns privind într-o parte că nu știe prea multe despre el. Chiar dacă am insistat mi-a răspuns la fel, ușor distant, parcă venit dintr-o altă lume… Apoi felul în care poezia nordicului m-a șocat - nu mai citisem pînă atunci ceva asemănător. Discutam cu prietenii mei pe la cenacluri despre el, le arătam revista, citeau cîte ceva mai mult pentru a-mi sugera să-i las în pace, oricum nu interesa pe nimeni mai mult de o discuție trecătoare, în timp ce pentru mine grupajul acela de poeme devenea foarte prețios, ca și cum l-aș fi primit în dar chiar de la marele poet…

Iau de pe birou dosarul cu poemele dactilografiate și care purtau ca motto cele trei versuri ale lui Rolf Jacobsen. Citesc rar, fără grabă, cu voce aproape mormăită cîte ceva:

să car
imaginea asta
în dreptul ochilor

(degetele tremură din timp în timp
aranjînd detaliile)

crezi că istoria somnului
se scrie dormind?

şi că obosiţi
de-atîta carnaval
nu vom putea auzi
nisipul măcinîndu-ne?

Constat că nici aici poemele nu au titluri. Citesc mai departe și parcă poemele se rînduiesc gata să-mi sară în față și să nu ratez pe vreunul…

glonte sau cuţit
repetat
în memoria cărnoasă a lumii

glonte sau cuţit pîndind
traiectorii tremurat desenate
pîndind

zăngăne prin zidul cu trandafiri
- glonte sau cuţit

pe-o masă însîngerată
mai zornăie bani
pentru glonte sau cuţit

(încă)

şi încă
în nopţi şi în ochi
explozii mocnite
glonte sau cuţit
născîndu-le murdar

Aici parcă văd influența lui Jacobsen, dar nu știu cînd am scris poemul ăsta. Înainte sau după ce am citit pagina aceea din Luceafărul…

aşa mi s-a întîmplat:
am făcut din toate
spaimele mele
o femeie

ea s-a rotit mai întîi
pe sub arcade
- îi pîlpîiau vînturi albastre pe trup -

şi-o vîltoare
aprinsă
m-a înăbuşit

și mai departe:

dar tu erai şi-acela
închis în iarbă
şi sfîşiat mereu de focuri

şi mai ales te aşterneam
la umbra mea
să-mi fii cald
să-mi fii fereastră
să-mi fii teama regăsirii umerilor
obrajilor
nopţilor
durerilor

Ca un vîrtej, cuvintele încep să plutească prin aerul camerei. Vocea mi se schimbă cu fiecare pagină care aproape că se întoarce singură. Foșnetul acela mă ține treaz, în așteptare. Nu știu deloc ce urmează. O curiozitate care devine încet-încet bolnăvicioasă nu-mi dă pace.

terasa ne primeşte
cu gestul ei uşor întunecat -
e-un vînt prin lume
pune-ţi şalul bine
să ne-aşezăm; e timpul deasupra răsturnat

ne spunem teama
- privirile ni-s grele şi învinse -
că fluturi nesfîrşiţi
trec prin ferestre
şi că ni-s mîinile prea aspru ninse

mai stăm un timp
- terasa-i din pietre de-ntuneric

şi şalul tău o boare
înstelată
şi fluturi trec în dans eteric

Pentru ca imediat, pagina să se dea la o parte pentru a o lăsa pe cea de dedesubt să-și arate poemul:

s-a prăbuşit plafonul
în arenă
şi frizele se mişcă graţios
o muzică încinsă prin coloane
ne înnoptează-n zidul
somptuos

rămînem fără rosturi
în picioare
- dansează resturi de palat
în jur -
şi ne e frig cînd tristul nostru sînge
se-nalţă singur singur
singur

Cine era fata care mă însoțea în aceste metafore delicate? Cui citeam cuvintele astea înșirate pe paginile astea îngălbenite acum? Parcă toate poemele astea vin dintr-o altă lume. Despre care nu mai știu mare lucru. De unde și de cînd amnezia asta?

într-o dimineaţă
va ninge peste
mîinile mele

ce mult aş vrea
să mă arzi de pe acum!

cenuşa mea strigînd
învolburată
şi albită

- s-a sfîrşit
vino!

Pentru ca apoi, tonul acela elegiac să se transforme. Ușor trufaș. Adolescentin. Îl recunosc și parcă nu-l recunosc pe tînărul acesta amețit de propriile sale cuvinte:

nu
sabia care încearcă aerul
pe deasupra
nu-i pentru tine

sau poate că pieptu-ţi
descărnat de efort
nici n-o mai visează

prea des necontenitul nisip
zăngăne prin
măruntaie

ceas ispitind durerea

te vei întoarce trufaş
inflorescent

sau acest poem care pare că se rostește singur:

explozii de carnaval distrug miezul însorit
vin sclavii purtînd pe tăvi lucitoare
bisturiul şi forcepsul

bolnav
miezul a devenit o pastă
blînd mirositoare
zăcînd pe masa cu tăblia de marmoră

şi-n aerul de morgă
se improvizează un imn

îl vom împăia! - s-a dat verdictul
îl vom împăia şi-l vom aşeza în
sala armelor

printre învingători! - se mai spunea
în textul imnului

Am febră. Constat că aerul camerei devine irespirabil. Vreau să ajung la fereastra care dă spre balcon ca s-o deschid. Fac jumătate din drum, călcînd atent printre hîrțoagele care acum mi se par neprețuite și pe care aș vrea să le citesc ca și cum m-aș întoarce la cineva mult mai tînăr pe care încep să-l recunosc, mai fac un pas și deodată sună strident, în tăcerea asta foșnitoare a camerei mele, telefonul. Privesc spre locul de unde vine sunetul. Telefonul pare îngropat sub un maldăr de hîrtii pe birou, mă întorc spre el în timp ce mă întreb dacă are rost să răspund. Ridic receptorul și de dincolo se aude doar o respirație mai întîi apoi o voce ușor tremurată:

- Tu ești? Am trecut cu treabă prin orașul tău și m-am gîndit că poate vrei să ne vedem...

Ascult fără să înțeleg despre ce este vorba. Întreb într-o doară:

- Cine ești?

- Maria... Sînt Maria - mai aud ca venind de departe glasul acela pe care acum începeam să mi-l amintesc. Nu se poate - îmi spun - n-are cum să fie adevărat. Maria? Chiar ea, Maria?

- Dacă ăsta e blocul în care locuiești și ai să te uiți pe fereastră mă vei vedea în cabina telefonică de vis à vis.

Încremenesc în mijlocul camerei. O teamă pe care n-o înțeleg, ca de pușcăriaș singur în celula de la izolator cînd gardianul bate cu bastonul fără veste în ușa de metal, mă stăpînește paralizant. Mă las în jos pe genunchi, zăbovesc așa acolo un timp, apoi mă tîrăsc pînă la fereastră. Privesc prin perdea. Afară se însera iar luminile încă nu s-au aprins pe stradă. Într-adevăr o siluetă privea spre blocul meu din pragul cabinei telefonice, cu receptorul în mînă. Nu disting mare lucru. Aștept un timp. Ca și silueta din cabina telefonică. Abia respir. Privesc atent, dar întunericul începe să coboare implacabil. Mai văd, după un timp, că silueta aceea se întoarce din pragul cabinei, pune la loc receptorul în furcă, mai privește încă o dată parcă direct spre fereastra mea după care o ia în susul străzii și se pierde printre trecători... Mă tîrăsc înapoi, peste hîrtii, la receptorul telefonului meu, îl duc cu mare precauție la ureche și aud aceeași respirație ușor întretăiată, ca și cum la capătul celălalt cineva mai așteaptă un răspuns. Îl pun cu mare atenție

înapoi în furcă, respir, în sfîrșit, normal, mă întreb dacă totul este aievea sau îmi joacă iar vreo festă imaginația asta bolnăvicioasă a mea. Stau în genunchi în mijlocul camerei. Îmi trec mîna peste frunte și constat că am febră și că o transpirație rece îmi rămîne pe dosul palmei. Culeg de pe jos dosarul cu poeme. Este deschis la ultimul poem și în lumina aceea slabă a înserării, citesc pe dibuite:

mi-e frig

pulberi nestinse
coboară către mine

voi deveni sub ele
amintire...

Închid încet dosarul cu copertele roase și îngălbenite. Pe spatele lui îmi atrage atenția un fel de desen, greu descifrabil în întunericul deja coborît peste lucrurile din cameră. Aprind pe bîjbîite lampa de lectură de la capătul canapelei. O lumină slabă, gălbuie și nehotărîtă se așterne peste dezordinea din cameră. Privesc desenul. Chipul unei femei, desenat stîngaci, iar dedesubt, caligrafiat cu grijă: *Mariei, pentru blîndețea cu care mi-a suportat capriciile.*

Iar Maria - îmi zic. Altă Marie...

Sînt obosit. O oboseală grea, parcă fără sfîrșit. Alunec încet, mă întind peste hîrtii și ele foșnesc primitor ca cearșeafurile proaspăt aduse din frigul de-afară de la uscat - mirosul ăsta de neuitat din vremea copilăriei -, mă răsucesc pe partea dreaptă, îmi strîng mîinile și picioarele la piept și-adorm așa, ghemuit, ca și cum cineva ar fi hotărît, peste voința mea, că mîine ar trebui să mă nasc orice s-ar întîmpla...

Zidurile

Prietenilor mei,
scriitorii Sorin Titel (in memoriam)
și Ioan Vintilă Fintiș,
care, în urmă cu cîteva decenii,
au iubit atît de mult acest text.

Vîntul îi trece uşor prin păr.
Un porumbel. Altul. Şi încă unul. Vin mulţi pe urmă.
Unii sînt albi.
Se aşază. Apoi se răsucesc în aerul pieţei.
Irina. Cu vîntul în păr. Atît de departe.
Coborîtă parcă în moarte. În amintire.
Piaţa aia cu porumbei pe care n-am văzut-o decît în vis.
Şi Irina acolo. Cu faţa aplecată. Şi-atît de departe.
Ca într-o condamnare la moarte.

Ar trebui să mă deslipesc uşor de lucrurile din jur, ca să spun tot ce ştiu. Măcar un pic din adevăr… Să mă înalţ ca un abur, ca o răsuflare de muribund. Să-mi fie frig, să mă închei grăbit la nasturi şi de-acolo de foarte de sus să-ţi strig:

- Irina, eşti arşiţa prin care nu vreau să trec!…

Filip:

A luptat ca o descreierată împotriva nemţilor şi, uită-te, a ajuns la bătrîneţe să scrie versuri de dragoste…

Doctorul:

Irina se risipeşte. Sîntem de atîta vreme prieteni şi, iată, încep să o pierd printre degete…

Într-o zi îi spun lui Filip că vrea să scriu despre Irina. Îi spun tot ce ştiu: că Irina a luptat în Grecia împotriva nemţilor, că se pare că se trage din Petraşcu.

- Din Petraşcu?! aproape că ţipă Filip

- …şi că Irina, da, Irina, într-o seară…

„aş vrea, cînd o să mor, să nu fiu îngropată într-un cimitir. Aş vrea să plutesc… Albastru. Să plutesc albastru. Printre voi, ca o cenuşă, ca o ceaţă. Să nu port iarăşi un număr; o alee, un

număr… Să-mi continui dorinţa de fericire într-un zbor continuu. Printre gesturile voastre. O să scrieţi - parcă văd - lungi poeme despre mine şi despre moartea mea spectaculoasă. Ah, cît aş vrea să mă ardeţi de pe acum. Să mă ardeţi şi să aşezaţi cenuşa mea între voi ca un talisman, ca o durere, ca un strigăt."

Dar că - îi spun mai departe lui Filip - sînt încă marcat de despărţirea de Ela.

„Ascultă, omule - încerca pentru a nu ştiu cîta oară Ela - am cutreierat tot pămîntul ăsta, am învăţat să zbor, am băut apa mărilor, mi-am zdrelit sînii de munţi şi mi-au încurcat păsările părul ca să ajung pînă la tine şi tu ce faci? Mă scuipi? - Minţi, tîrfă! M-am săturat de cîntecul tău de sirenă. Cînd dracu' ai fabricat şi poemul ăsta? E mişcător! Se răsucesc şi pietrele ca la auzul lirei lui Orfeu! S-a rezemat cu pumnii de pieptul meu. - Plec. Am să plec, cretinule! Nu meritai poemul ăsta!"

- O poveste fără început şi fără sfîrşit - îi spun lui Filip

Asta era tot despre legătura mea cu Ela: o poveste ciudată şi scurtă, împletită cu dorinţa mea de a descifra cîte ceva din tainele Irinei. Bătrîna mea prietenă mă făcea să vibrez…

- Mă, în tine vibrează ceva - îmi tot spunea Filip. Ia caută-te. Să n-ai dracu' vreo boală! Şi se întoarce de la faţa mea ca de la o baltă puturoasă din drum în care a călcat murdărindu-se.

- Du-te, mă - mi-a mai zis. Du-te la un doctor! Să nu te-arate mai tîrziu lumea cu degetul!

L-am privit lung. Ba nu lung. De departe. L-am privit de departe. „Idiotule, ai dreptate. Vibrează ceva în mine. Cum, mă-ta, ţi-ai dat seama?" Cîteodată se găseşte cîte un tîmpit ca ăsta, care îţi zdruncină măruntaiele, ţi le răstoarnă ca pe nişte zdrenţe şi ţi le aruncă în drum, aşa cum - cînd eram copil - un băiat mai mare din vecini, a aruncat într-un gard chiloţii fetei pe care o batjocorise în cimitir…

Şi te simţi deodată pustiu şi trist…

Eu nu veneam de nicăieri. Nu mă aştepta nimeni. Pentru mine nu exista un capăt de drum. Şi asta nu din pricina faptului că la capătul ăla nu mă aştepta nimeni. Nu. Pentru mine nu exista decît drumul. Cu pietrele lui. Aspre. Tocite de ploaie. Drumul ăsta, care în serile fremătînde ale toamnei cobora la

picioarele mele, alintîndu-se fără un motiv anume. Asprimea lui era ca prima noapte de dragoste a unui bărbat.

Drumul. Îl priveam: coborît la picioarele mele, tăcut, aspru, gata să plîngă…

- Scrii deslînat - îmi zice doctorul -, prea fragmentat. Personajele tale n-au cum să trăiască.

În momentul acela, precis, au apărut zidurile…

Motto:

„Ruinele n-au existat…”

Ruinele n-au existat - aveam să spun mai tîrziu… E drept că am scris o poveste a lor, dar ele nu au existat. De fapt nu e corect spus ruine.

Ziduri. Ăsta e cuvîntul. Ziduri.

Doar că… Eu şi ei… Ca nişte ziduri… Ca nişte ziduri…

Zidurile. Bucuria cu care pălăvrăgeam despre ele. Bucuria că le aveam acolo, că ne apărau…

- Împotriva cui? avea să exclame Filip.

- Împotriva noastră… răspundeam cu gîndul aiurea…

- …rahat! conchidea Filip.

Sau, doctorul: zidurile astea mai au încă miros de război. Nu mă simt bine aici cu toate că viaţa mea se leagă de ziduri ca astea: mucegăite, aducătoare de rău, pustiite, pustiitoare…

Irina: am să mă obişnuiesc cu ele. Numai ca să te simţi tu bine. Am să vin aici ori de cîte ori ai să mă iei cu tine. Am să tac. O să mă gîndesc la ale mele… Sînt nişte ziduri. Atîta tot! Cu istoria lor pe care nu o cunosc. Nu sînt nici stînjenită, nici fericită. Am să-ţi fiu o companie perfectă: o să tac tot timpul…

Filip: nişte dărîmături, ce dracu’…

…da, aveam să mă conving mai tîrziu. Eram nişte ziduri: dure sau friabile, mucegăite, bătrîne sau însorite…

Nu-mi prea plăceau cenaclurile literare.

Irina îmi povestise despre cenaclul ăsta. Erau lucruri pe care le ştiam. Aşa că, într-o seară mă luă de mînă, mă duse în încăperea aceea slab luminată, iar lor le spuse simplu: el este Mih. Scrie proză.

Şi adăugă rîzînd: într-o zi vom deveni personajele lui. Aşa că feriţi-vă. Către mine: noi suntem poeţi…

Da. Ei erau poeţi. Unii dintre ei aveau să mă tulbure al naibii de mult cu poemele lor. Atunci, însă, doar am înclinat capul, gest care a rezolvat minunat micul discurs al Irinei.

Cred că-i stînjenisem puţin. Unii au vorbit eroic de mult şi, evident, inutil. Alţii (doctorul, Mihai M., Dana ori Costin) şi-au aprins tăcuţi ţigările. Mă priveau direct. Nesupărător.

De ziduri aveam să aflu ceva mai tîrziu. Dintr-o tabletă a lui Filip (Filip prezenta cam o dată la două şedinţe cîte o asemenea tabletă. Destul de aiuritoare. Uneori prea sonoră sau doar plicticoasă alteori).

Da, Filip vorbea despre ziduri. Vorbea cu un uşor dispreţ: ele nu aveau o istorie pe care s-o cunoască toată lumea.

„Apăruseră - spunea el - peste noapte. Cineva le ridicase la repezeală cu clara intenţie de a nu le termina."

De fapt nimeni nu ştia ceva precis despre ele.

Doctorul: acolo nemţii au spînzurat o femeie. (Irina s-a întors violent către Doctor. Eram noi. Eram acolo. Pentru că altfel l-ar fi întrebat. L-ar fi zgîlţîit. Ar fi strigat ca să afle toată povestea.)

Costin: ne căţăram pe ele cînd eram copii. Nu m-am întrebat niciodată ce-i cu ele.

Filip, mai tîrziu: bă, tu eşti obsedat. Lasă-le dracu' de ziduri. Cred că m-ai întrebat de o mie de ori de ele…

Dana.

Abia şoptindu-şi poemele:

Sînt locuri în care cuvintele
sînt arse
în piaţa publică.
Ţări în care poeţii
mor plutind
peste acest rug infam…

Şi cuvintele ei spărgînd timpanele. Şi încă o dată senzaţia că Dana, spunîndu-şi poemele plutea pe deasupra noastră…

Aici mă opresc.

Fac o socoteală. Ar trebui să mă opresc. Încep să ştiu foarte multe despre ei. Mi-a obosit mîna scriind. Îmi propun s-o iau de la capăt. Serios. Şi să scriu un roman. Şi totuşi, în ceasul ăsta vreau să scriu mai departe.

…Zidurile. Uşor cufundate în ceaţă. Abia se mai zăresc. Mai degrabă cred că ceaţa e doar în jurul meu. Şi totuşi acolo, la capătul braţului meu se află zidurile care parcă plutesc. Uşor.

Sînt obosit. Zidurile cresc pe lîngă mine. Foarte aproape. Mă ating… Ar putea fi un coşmar. Încă mi-e teamă. Poate doar dorinţa mea de a le vedea dintr-o dată întregi. Şi dacă totuşi nu e decît un delir? O febră?… Cred că le-aş dărîma cu mîinile mele…

- Liniștește-te - spune rar Mihai M.

Şi totuşi ceva neclar, căruia i-am spus mereu „furia cu care mă apuc de lucru" - sună acolo înlăuntru. Îl aud. Îi simt vibraţia. Fină. Ca un nisip. Ca un ecou fragmentat. Ca un început de avalanşă. Încă nu mă pot dumiri ce este. Ce înseamnă. Cît o să ţină. Dacă e bine sau nu. Doar atît: îl simt. Încă nu creşte. Rămîne acolo. Egal. Un puls foarte fin. Ca o sete abia încolţită în măruntaie şi care mă ţine treaz. În gardă.

-Vezi, Mihai M., nu le pot dărîma. Chiar dacă e un vis. Nu le pot dărîma. Ba, mai mult: mi-e teamă să nu se dărîme singure…

Să rămîn treaz - îmi zic.

„…întoarcerea ta asta e: o durere prostească. O durere continuă, sîcîitoare. Nu ştiu cine ţi-a spus că întoarcerea ta este cea mai bună soluţie… Nu e!"

…întoarcerea ta. Cu mîinile goale. Nu zici nimic. Stai în prag cu mîinile goale. Într-un tîrziu îmi ceri apă. Seceta din jurul nostru creştea. Soarele îţi trece prin degete şi prin păr. Mi-e sete - îmi mai spui încă o dată. Şi întinzi mîinile. Respiraţia ta bolnavă foşneşte în aer. Mă mai rogi pentru apă. Îmi dau seama că eu nu fac nimic. Nimic. Mă uit prosteşte la mîinile tale care se mişcă în faţa mea, la jocul soarelui printre degetele tale. - Doar eu am scăpat din cruciada copiilor - îmi spui foşnind. N-ai primit scrisorile mele? Uite-le acolo - arăţi peste mine. Uite-le acolo, pe noptiera aia. Tac. Şi tu nu te mişti din prag. „O secetă cumplită..." - gîndesc. Pragul s-a înroşit de atîta căldură, sub tălpile tale. Aş vrea să te dau la o parte.

Tălpile tale încep încet, încet să se înroşească şi ele. Apă, te rog, dă-mi măcar un strop de apă - mai şopteşti din cînd în cînd. Şi iar mîinile tale plutind pe deasupra mea.

…întoarcerea ta ca o arşiţă…

Mîinile ţi s-au înroşit. Le văd deasupra mea. Mi-e sete. Mi-e sete şi mie. Şi-ţi cer apă. Arşiţa - în jurul nostru. Ne cerem unul altuia apă. Pînă la un moment dat cînd din tine n-a mai rămas decît un pumn de cenuşă înroşită pe pragul fumegînd…

Trezit dintr-o dată.

Pe cine arsesem?

Pe Ela? Pe Irina? Pe mine?

Zidurile sînt la locul lor. Doar că a mai trecut vremea.

Filip. Visează că are cancer. Şi că în pragul morţii, cu ultimele puteri merge pe stradă. Merge - spune el - alături de oameni. Asta-i mai rămăsese lui Filip: să creadă că, măcar în ultima clipă, poate fi un erou şi că eroismul lui s-ar putea consuma în preajma oamenilor. Dorea să-şi termine şi ultima mască înşelînd. Şi mai credea că apropierea de oameni îl va ajuta să treacă peste spaimele lui. Ajunsese, tîrziu ce-i drept, la concluzia că o societate i-ar fi binefăcătoare, că el…

Filip, rezemat de zid. Fumînd stîngaci. Mă caută din priviri. Ar vrea să facă el primul pas spre mine. Nu poate. Sila se consuma înăuntru, măcinîndu-l.

Filip trăia conştient o moarte lungă. Spaţiul acela imens, în care gesturile sale erau sacre, s-a redus la o carapace mizerabilă cu care s-a acomodat rapid şi din care îşi arată din cînd în cînd obrazul schimonosit. Filip devenea o farsă…

Zidurile… Cresc licheni la picioarele lui Filip. El strigă: adoptaţi legea junglei! Viaţa e o…

…cresc licheni la picioarele lui. Abundent. De un verde slinos. Vocea lui acoperită de licheni. Noi nu facem nimic. Şi Filip condamnă totul dintr-o dată cu o privire. Atît de omenească încît ne sperie. Filip nu ne-a privit nicioadă aşa. Ne condamnă. Asta e!

Cît timp am dormit? De unde şi pînă unde ţine povestea asta?

De departe, de foarte departe, Irina: - Nu m-am plîns pînă acum de nici o boală. Şi n-am s-o fac acum, tocmai faţă de tine… Apoi doar pentru sine: - Am să-i dau odată cîteva palme puştiului ăstuia. Cum dracu' de nu-i e ruşine să iasă în lume cu o bătrînă scrîntită la minte ca mine? Apoi tare: - Cum dracu'?…

Priveam ploaia. În spaţiul acela uşor întunecat, ploua…

- Să nu te pună necuratul, copilule, să scrii vreodată despre mine şi despre ciudăţenia asta de legătură dintre noi… Cîteodată mi se strepezesc dinţii şi mi se încreţeşte pielea la gîndul că cine ştie ce naiba gîndesc ceilalţi despre noi…

Da. E-adevărat. Mă simţeam la capătul lumii în odaia asta dezordonată a Irinei. Gol şi la capătul lumii. Iarăşi o senzaţie acră de pustiu. De nimic. Beau fără chef un pahar cu apă. Dau să plec. Mîna tremurată a Irinei. Ochii ei mari, cu sprîncene trist arcuite, parcă pregătind tot timpul un strigăt. Umerii uşor lăsaţi. Osoşi. Cu pielea încă întinsă. Doar mîna tremurînd pe mîna mea.

-Nu te mai uita aşa la mine. Nu pleca! Şi nu te mai uita aşa la mine…

Mă aşez în faţa maşinii de scris. Cu haina încă pe mînă. Zîmbeşte crispat.

- Începe să-mi fie urît singură. În curînd am să-ţi devin o povară. O să-ţi cer din ce în ce mai des să rămîi cu mine, iar tu n-o să ai timp. Ah, n-o să ai timp…

Şi-n ceasul acesta, cînd încă mai cred că sînt treaz, ascult zidurile care parcă plutesc în ceaţă. Cuvintele vin ca un ecou. Nu le pot stăpîni. Vin dinspre ziduri, foşnind…

Filip:

- N-ai tărie, mucosule, dacă te mai răscoleşte amintirea Elei. O tîrfă! Au întins-o toţi prin toate paturile şi te-ai găsit tu s-o iubeşti! Vai de capul tău…

Doctorul:

-Am să fumez în continuare. Am ales între cancer şi infarct. Aşa se întîmplă dacă nu mori la timp.

Irina:

- Mă simţeam înfăşurată în vînt prin gări pustii…

Filip:

- Cîrciuma asta ar fi fost a mea dacă nu i-o luau lu' ăla bătrînu'…

Ela:

- Cînd toate luminile se sting, două lacrimi mari pentru bătălia care nu trebuia pierdută…

Doctorul:

- Am priceput dintr-o dată că s-a sfîrşit şi că trebuia să mă întorc…

Filip:

- Oameni buni, priviţi rana mea absurdă!…

Băiatul legionarului:

- Eşti un căcănar! Cu prima ocazie te pocnesc…

Mihai M.:

-Nu aşa se scrie un roman…

Dana:

- Te-am ascuns, tinere al meu prieten, te-am ascuns sub platoşa de argint a frunţii mele!

Costin:

- Gesturile ei mă dor şi acum. Şi m-au durut mereu.

Irina:

- Sînt o pribeagă, o pribeagă lunară… port cerul pe umerii mei de hoinară…

Filip:

- Ţi-am spus, tîmpitule, să nu citeşti cartea asta aici! Crezi că toţi sînt ca mine? Să tacă?

Doctorul:

- Pînă într-o zi, cînd zăpada se va aşterne pe mîinile noastre.

Irina:

- Îl caut pe Boreas în somn. Ca o nălucă. Doamne, cum ar fi putut să arate Boreas: bătrîn şi murind?…

Filip:

- Cine dracu' mai e şi Boreas ăsta?

Dana:

- O să-l ucideţi! Lăsaţi-l!

Filip:

- Într-o noapte l-am visat pe nebunul ăsta venind cu flori spre casa mea…

Şi zidurile se răsucesc în jurul meu. Dansul lor tăcut şi îndîrjit…

Da, am să mă apuc de lucru. Am s-o iau de la capăt. Începe iar să vibreze ceva foarte fin, ca un nisip de clepsidră, aici, înăuntru. Aş vrea să-l ating. Să-mi curgă printre degete pulberea aia… Dar mi-e puţin teamă. Puţin. Doar aşa gîndul că într-o zi…